

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

**INFORMACJA O SYTUACJI
SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ KRAJU
LISTOPAD 2008 R.**

Warszawa, 22 grudnia 2008 r.

Spis treści

	strona
Wstęp	3
Rynek pracy	5
Rolnictwo	10
Przemysł	14
Budownictwo	18
Budownictwo mieszkaniowe	20
Rynek wewnętrzny	21
Transport	23
Handel zagraniczny	25
Rachunek bieżący bilansu płatniczego na bazie transakcji	33
Ceny	34
Wynagrodzenia i świadczenia społeczne	42
Budżet państwa	45
Pieniądz	48

* *

*

Produkt krajowy brutto	51
Wybrane wskaźniki sytuacji gospodarczej kraju	58
Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne dla Unii Europejskiej	61

Uwaga:

Główny Urząd Statystyczny prezentuje w Internecie publikację pt. „Polska – wskaźniki makroekonomiczne”, zawierającą obszerny zestaw kwartalnych i rocznych wskaźników makroekonomicznych (wersja polska i angielska).

Publikacja składa się z trzech części, bieżąco aktualizowanych. W części I zawarte są kwortalne wskaźniki makroekonomiczne od 1997 r. (20 szeregów czasowych), w części II – statystyczne wskaźniki gospodarcze w rozszerzonym zakresie w układzie kwartalnym, począwszy od 1997 r. (blisko 460 szeregów czasowych), a w części III – roczne wskaźniki gospodarcze od 1995 r. (odpowiednio ponad 260).

Publikacja udostępniona jest **nieodpłatnie**.

Adres w Internecie: www.stat.gov.pl

Wstęp

Po wysokim wzroście w okresie trzech kwartałów br., w listopadzie umocniły się, obserwowane w niektórych obszarach gospodarki już w poprzednich miesiącach, symptomy zwolnienia dynamiki gospodarczej. Było to efektem łącznego oddziaływania słabnącej dynamiki popytu zagranicznego oraz niektórych segmentów popytu krajowego, a także – czynników o charakterze sezonowym. Odnotowano zwolnienie dynamiki cen. W skali roku utrzymała się tendencja wzrostu zatrudnienia i wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw, był on jednak mniejszy niż w poprzednich okresach. Wyniki badania koniunktury również wskazują na pogorszenie ocen – w mniejszym stopniu – konsumentów, bardziej – przedsiębiorców.

Produkcja sprzedana przemysłu w listopadzie br. była niższa niż przed rokiem o 8,9% (po wyeliminowaniu czynników sezonowych – spadek o 4,2%). W okresie jedenastu miesięcy br. wzrost produkcji w ujęciu rocznym wyniósł 4,4%. Najszybciej rosła sprzedaż w przedsiębiorstwach wytwarzających głównie dobra konsumpcyjne trwałe (o 17,0%) oraz inwestycyjne (o 11,8%). Produkcja budowlano-montażowa w listopadzie br. była wyższa niż przed rokiem o 5,5%, a po wyrównaniu sezonowym – o 11,0%. W okresie styczeń-listopad br. utrzymała się relatywnie wysoka dynamika produkcji budowlano-montażowej (wzrost o 13,9%).

Według badań przeprowadzonych w grudniu br., ujemny wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w przetwórstwie przemysłowym uległ pogorszeniu. Przedsiębiorcy wskazują na ograniczanie bieżącego portfela zamówień, w większym stopniu zagranicznych niż krajowych. Po raz pierwszy od marca 2005 r. odnotowano ujemną ocenę ogólnego klimatu koniunktury w budownictwie. Przewidywania dotyczące portfela zamówień, produkcji oraz sytuacji finansowej w przemyśle i budownictwie są również negatywne, słabsze niż przed miesiącem.

Dynamika sprzedaży detalicznej w listopadzie br. uległa znacznemu osłabieniu (wzrost wyniósł 1,1%), na co wpłynął głębszy niż w poprzednich miesiącach spadek sprzedaży pojazdów samochodowych, motocykli, części oraz sprzedaży żywności, napojów i wyrobów tytoniowych, jak również (notowany w drugim miesiącu z kolei) spadek sprzedaży paliw stałych,

ciekłych i gazowych. W okresie jedenastu miesięcy br. sprzedaż detaliczna była o 9,9% wyższa niż przed rokiem.

W handlu zagranicznym, po dziesięciu miesiącach br., obroty towarowe w złotych i w euro rosły wolniej niż przed rokiem. W wyniku wyższej dynamiki importu niż eksportu oraz niekorzystnych relacji w wymianie ze wszystkimi grupami krajów (z wyjątkiem krajów Unii Europejskiej) ujemne saldo obrotów pogłębiło się. Niekorzystnie kształtował się (obejmujący okres styczeń-wrzesień br.) ogólny wskaźnik terms of trade (98,5 wobec 103,1 przed rokiem).

Na rynku pracy w listopadzie br. utrzymał się wzrost zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw w skali roku, był on jednak wolniejszy niż w poprzednich okresach. W porównaniu z poprzednim miesiącem, po raz pierwszy od trzech lat odnotowano spadek zatrudnienia. Stopa bezrobocia zwiększyła się nieco w stosunku do października br., utrzymała się jednak na poziomie niższym niż przed rokiem (9,1%). Według badania popytu na pracę, w okresie trzech kwartałów br. odnotowano znaczny spadek w skali roku liczby nowo utworzonych miejsc pracy.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw oraz ich siła nabywcza w listopadzie br. w ujęciu rocznym rosły w tempie wolniejszym niż w poprzednich okresach (odpowiednio 7,4% oraz 3,8%). Nieco większa niż w poprzednich miesiącach była natomiast dynamika przeciętnych realnych emerytur i rent zarówno w systemie pracowniczym, jak i rolników indywidualnych.

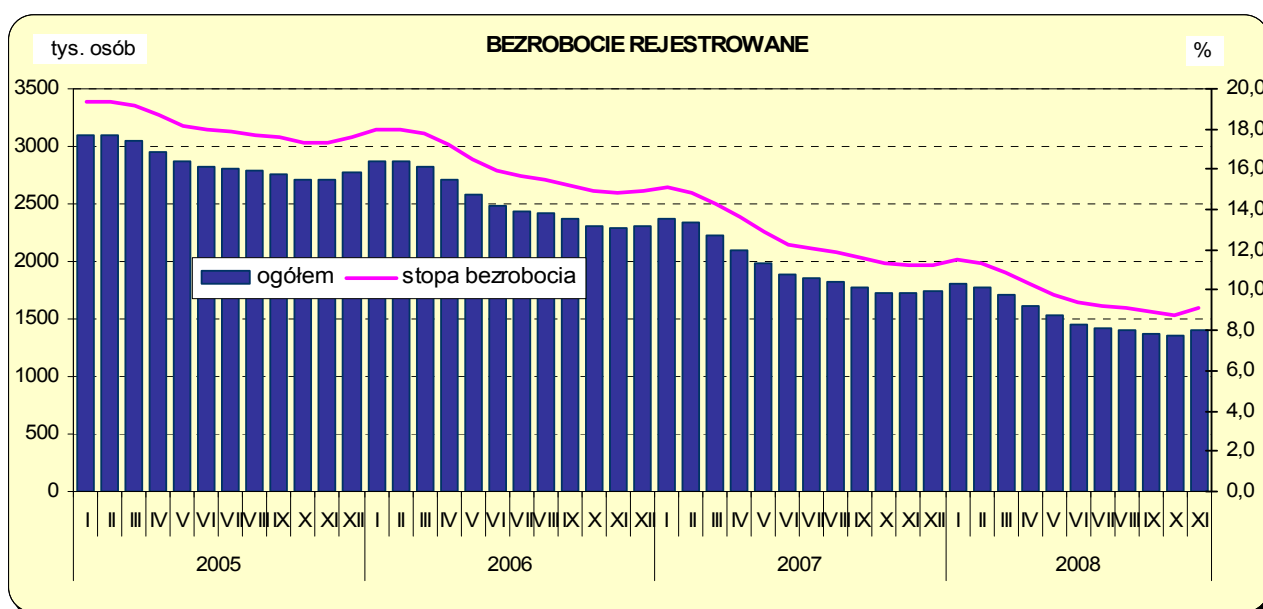
Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w listopadzie br. w skali roku rosły wolniej niż w poprzednich miesiącach (3,7%). Obserwowano również dalsze spowolnienie dynamiki cen producentów w budownictwie (do 2,9%). Mniejszy niż w poprzednich dwóch miesiącach był także wzrost cen w przemyśle (2,2%), m.in. w wyniku osłabienia dynamiki cen w przetwórstwie przemysłowym.

Na rynku rolnym w listopadzie br. notowano spadek (w skali roku i miesiąca) cen skupu większości produktów rolnych. W porównaniu z wysokim poziomem przed rokiem obniżały się ceny żyta, zarówno w obrocie targowiskowym, jak i w skupie. Znacznie wyższe niż przed rokiem były natomiast ceny żywca wieprzowego, wołowego oraz prosiąt na chów. Według wynikowego szacunku przeprowadzonego w listopadzie br., zbiory zbóż w 2008 r., przy nieznacznie niższym plonowaniu i większej od zeszłorocznej powierzchni zasiewów, były nieco wyższe niż przed rokiem oraz niż przeciętnie w latach 2001-2005. Niższe były natomiast zbiory pozostałych podstawowych upraw (z wyjątkiem owoców z drzew i owoców jagodowych), w tym m.in. warzyw gruntowych i ziemniaków.

Realizacja budżetu państwa po jedenastu miesiącach br. była wyższa po stronie dochodów niż wydatków, a deficyt w wysokości 14,8 mld zł stanowił 54,7% kwoty założonej w ustawie budżetowej na 2008 r.

Rynek pracy

Po niskiej dynamice zatrudnienia w poprzednich miesiącach, w listopadzie br. po raz pierwszy od trzech lat odnotowano spadek przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw w skali miesiąca. W ujęciu rocznym utrzymał się jego wzrost, jednak wolniejszy od obserwowanego w poprzednich miesiącach. Zwiększyła się stopa bezrobocia rejestrowanego w porównaniu z październikiem, nadal jednak kształtowała się na poziomie niższym niż przed rokiem. Wyniki badania popytu na pracę wskazują, że w trzech kwartałach br. odnotowano wyraźny spadek liczby nowo utworzonych miejsc pracy w stosunku do analogicznego okresu ub. roku.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w listopadzie br. ukształtowało się na poziomie 5394,2 tys. i w porównaniu z październikiem br. zmniejszyło się o 0,2%. Wpłynął na to głównie spadek zatrudnienia w przetwórstwie przemysłowym (o 0,8%) i budownictwie (o 0,3%). W stosunku do listopada ub. roku przeciętne zatrudnienie wzrosło o 3,1% (wobec wzrostu przed rokiem o 5,0%). We wszystkich sekcjach notowano wzrost przeciętnego zatrudnienia, największy w hotelach i restauracjach (o 8,2%), budownictwie (o 7,3%) oraz handlu i naprawach (o 6,7%).

Przeciętne zatrudnienie w poszczególnych sekcjach sektora przedsiębiorstw kształtowało się następująco:

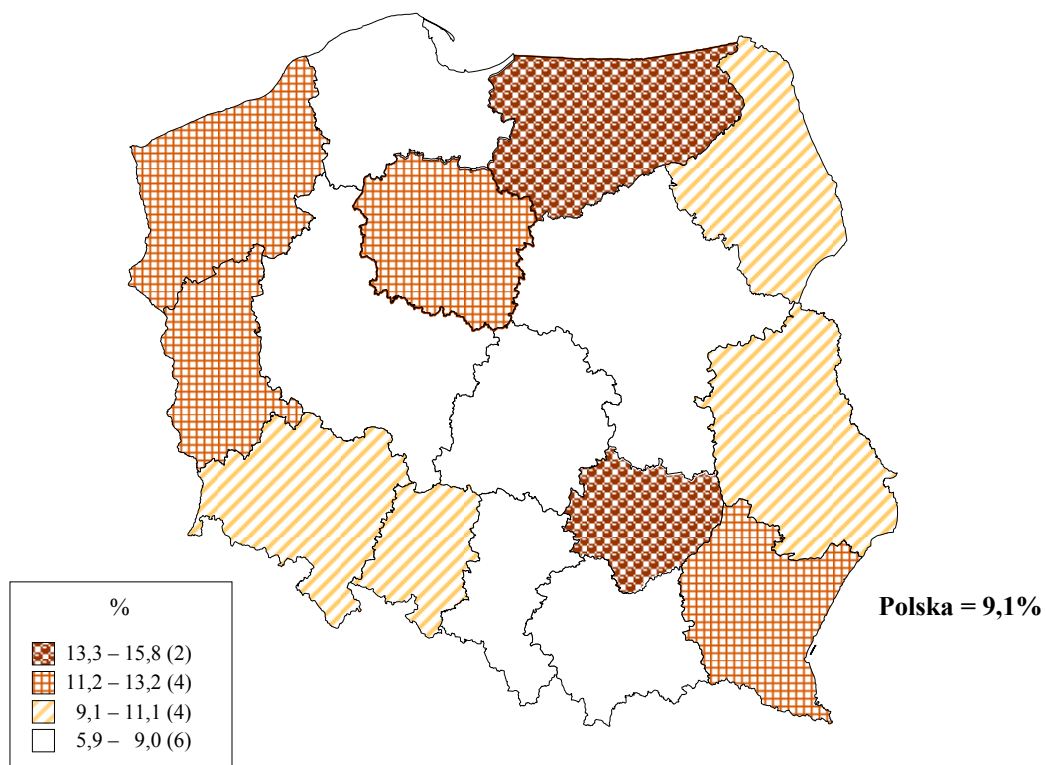
Wyszczególnienie	XI 2008		I–XI 2008	
	w tys.	analogiczny okres poprzedniego roku=100	w tys.	analogiczny okres poprzedniego roku=100
Sektor przedsiębiorstw	5394,2	103,1	5400,0	105,1
w tym:				
Przemysł	2602,2	100,2	2630,7	102,7
górnictwo	180,3	102,0	178,3	100,2
przetwórstwo przemysłowe	2222,9	100,1	2254,1	103,2
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	199,0	100,1	198,3	99,7
Budownictwo	392,0	107,3	389,1	109,2
Handel i naprawy	1049,4	106,7	1033,3	108,4
Hotele i restauracje	97,8	108,2	97,5	107,5
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	527,7	103,5	526,9	103,7
Obsługa nieruchomości i firm	543,7	106,2	542,9	109,7

Spośród działów/grup o znaczącym udziale w zatrudnieniu, w listopadzie br. największy wzrost przeciętnego zatrudnienia odnotowano w handlu detalicznym; naprawie artykułów użytku osobistego i domowego (o 7,8%), wznoszeniu budynków i budowli; inżynierii lądowej i wodnej (o 7,1%) oraz w handlu hurtowym i komisowym (o 6,4%). Najgłębszy spadek przeciętnego zatrudnienia w ujęciu rocznym miał miejsce w firmach produkujących odzież i wyroby futrzarskie (o 8,0%).

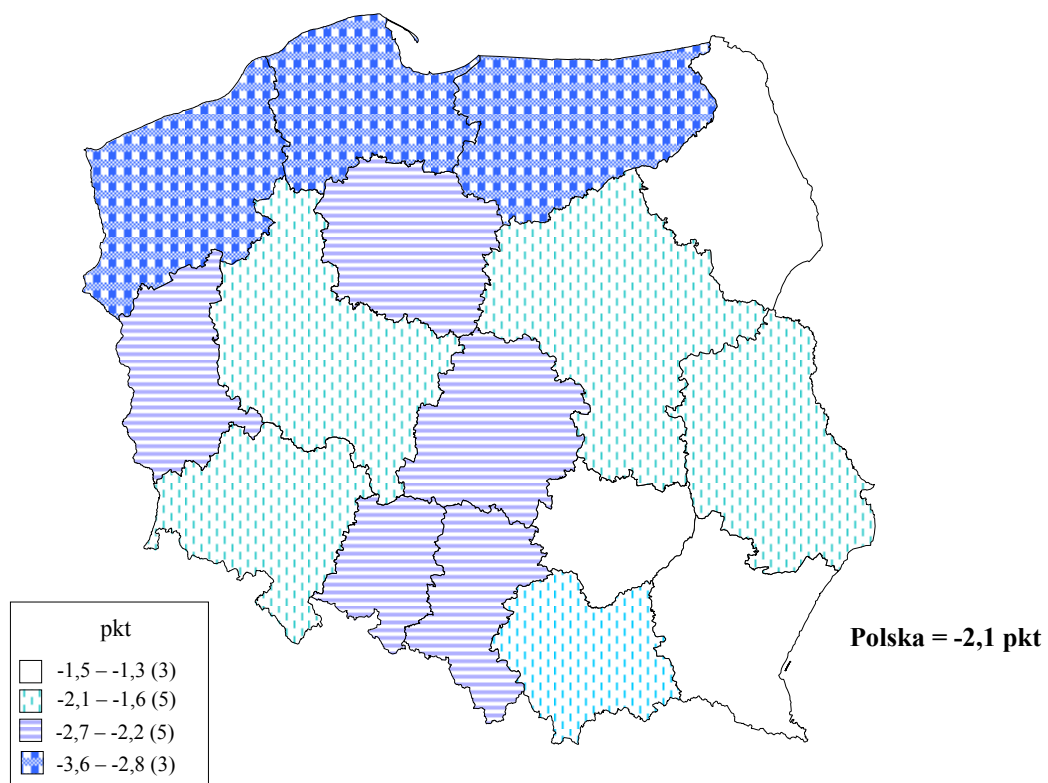
W okresie styczeń–listopad br. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 5400,0 tys. osób i było o 5,1% wyższe niż przed rokiem (w analogicznym okresie ub. roku wzrost o 4,7%).

W końcu listopada br. liczba **bezrobotnych zarejestrowanych** w urzędach pracy wyniosła 1398,5 tys. i była o 46,2 tys. wyższa od notowanej przed miesiącem, natomiast w ujęciu rocznym obniżyła się o 321,0 tys. **Stopa bezrobocia** wyniosła 9,1% i w porównaniu z poprzednim miesiącem zwiększyła się o 0,3 pkt, natomiast w skali roku zmniejszyła się o 2,1 pkt. We wszystkich województwach odnotowano wzrost stopy bezrobocia w ujęciu miesięcznym, przy spadku – w skali roku. W porównaniu z listopadem ub. roku, stopa bezrobocia najbardziej zmniejszyła się w województwie zachodniopomorskim (o 3,6 pkt) oraz pomorskim i warmińsko-mazurskim (po 2,9 pkt). Najwyższą stopę bezrobocia rejestrowanego odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (15,8%) i świętokrzyskim (13,3%), a najniższą (5,9%) – w woj. wielkopolskim. Relatywnie niska stopa bezrobocia wystąpiła również w woj. śląskim (6,7%), mazowieckim (7,1%) i małopolskim (7,2%).

STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO Stan w końcu listopada 2008 r.

ZMIANY STOPY BEZROBOCIA REJESTROWANEGO W okresie listopad 2007 r. – listopad 2008 r.

Liczba **nowo zarejestrowanych** bezrobotnych wyniosła 232,8 tys. osób i była o 2,1% większa niż w listopadzie ub. roku. Najliczniejszą grupę wśród nowych rejestracji w dalszym ciągu stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny. Ich udział w nowo zarejestrowanych zwiększył się w stosunku do roku poprzedniego o 0,5 pkt – do 83,6%. Zmniejszył się udział osób dotychczas niepracujących z 27,5% przed rokiem do 24,0%.

Z ewidencji bezrobotnych **skreślono** 186,6 tys. osób, tj. o 18,7% mniej niż w listopadzie ub. roku. Główną przyczynę wyrejestrowania nadal stanowiło podjęcie pracy, w wyniku czego z rejestru wykreślono 70,0 tys. bezrobotnych (wobec 93,3 tys. w ub. roku), ale udział tej kategorii w ogólnej liczbie wyrejestrowanych zmalał o 3,2 pkt do 37,5%. Pracę niesubsydiowaną (w tym sezonową) podjęło 57,0 tys. osób, a subsydiowaną (m.in. prace interwencyjne i roboty publiczne) – 13,0 tys. osób (w listopadzie ub. roku odpowiednio 77,7 tys. i 15,6 tys.). Spośród pozostałych osób wykreślonych z ewidencji zwiększył się udział osób, które utraciły status bezrobotnego w wyniku niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy (o 1,5 pkt w skali roku do 33,3%) oraz osób, które dobrowolnie zrezygnowały ze statusu bezrobotnego (o 1,4 pkt do 5,1%). Nieznacznie wzrósł również udział osób, które rozpoczęły szkolenie lub staż u pracodawców (o 0,5 pkt do 13,6%). Odsetek osób, które nabyły prawa emerytalne lub rentowe utrzymał się na poziomie zbliżonym do notowanego w listopadzie ub. roku i wyniósł 0,7%.

W końcu listopada br. **bez prawa do zasiłku** pozostawało 1159,3 tys. osób, a ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych zmniejszył się w porównaniu z analogicznym miesiącem ub. roku o 3,2 pkt do 82,9%.

Do osób **w szczególnej sytuacji na rynku pracy** należą m.in. długotrwale bezrobotni¹, których udział w zarejestrowanych ogółem w końcu listopada br. znacząco zmniejszył się w skali roku (o 10,3 pkt do 52,8%). Wzrósł udział osób bezrobotnych poniżej 25 roku życia (o 1,5 pkt do 20,7%), a także nieznacznie – osób powyżej 50 roku życia (o 0,1 pkt do 21,6%). Kwalifikacji zawodowych nie posiadało 29,4% zarejestrowanych (wobec 31,2% przed rokiem), 8,4% samotnie wychowywało co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia, a 4,9% stanowili niepełnosprawni (przed rokiem o 1,1 pkt mniej).

W listopadzie br. zmniejszyła się liczba ofert zatrudnienia zgłoszonych do urzędów pracy – w stosunku do poprzedniego miesiąca o 33,1% oraz w porównaniu z analogicznym miesiącem ub. roku – o 29,4%, do 60,5 tys. Oferty z sektora publicznego stanowiły 24,1% ogółu ofert (wobec 22,4% przed rokiem). Z danych na koniec listopada br. wynika, że nieznacznie zwiększył się w skali roku udział ofert pracy niewykorzystanych dłużej niż jeden miesiąc (o 0,2 pkt do 39,8%).

¹ Zgodnie z ustawą z dnia 28 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, do długotrwale bezrobotnych zalicza się osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

W końcu listopada br. deklarowano znacznie więcej zwolnień niż przed rokiem z przyczyn dotyczących zakładów pracy – 333 zakłady pracy **zadeklarowały zwolnienie** w najbliższym czasie 29,5 tys. pracowników, w tym 2,0 tys. osób z sektora publicznego (przed rokiem odpowiednio 162 zakłady, 12,3 tys. pracowników, w tym z sektora publicznego – 4,9 tys. osób).

Według wyników kwartalnego badania **popytu na pracę**, przeprowadzonego w jednostkach gospodarki narodowej, w końcu III kwartału br. 8,5% badanych firm (tj. 42,2 tys. podmiotów) wykazało 141,4 tys. **wolnych miejsc pracy** (przed rokiem 10,2% badanych firm dysponowało 203,6 tys. wolnych miejsc pracy). Liczba wolnych miejsc pracy zmniejszyła się w jednostkach o liczbie pracujących poniżej 9 osób o 33,4%, w jednostkach o liczbie pracujących 10-49 osób – o 33,8%, natomiast w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 49 osób – o 26,6%. Największą liczbą wolnych miejsc pracy, podobnie jak przed rokiem, dysponowały podmioty prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego (38,1 tys.), co stanowiło 26,9% ogółu wolnych miejsc pracy (wobec 32,2% przed rokiem). W skali roku wzrósł udział wolnych miejsc pracy w budownictwie (o 2,1 pkt do 20,9%) oraz administracji publicznej i obronie narodowej; obowiązkowych ubezpieczeniach społecznych i zdrowotnych (o 1,4 pkt do 4,9%), a zmniejszył się – w przetwórstwie przemysłowym (o 5,3 pkt do 26,9%) oraz obsłudze nieruchomości i firm (o 1,6 pkt do 8,6%). Liczba wolnych miejsc pracy w tych sekcjach wyniosła w końcu III kwartału br. w budownictwie – 29,5 tys., w administracji publicznej i obronie narodowej; obowiązkowych ubezpieczeniach społecznych i zdrowotnych – 7,0 tys., w przetwórstwie przemysłowym – 38,1 tys. oraz w obsłudze nieruchomości i firm – 12,2 tys.

Według wyników badania popytu na pracę w końcu III kwartału br. najwięcej wolnych miejsc pracy przeznaczonych było dla robotników przemysłowych i rzemieślników (51,1 tys.) oraz specjalistów (20,6 tys.), które w sumie stanowiły 50,7% ogółu wolnych miejsc pracy. W porównaniu z analogicznym okresem ub. roku najbardziej zwiększył się odsetek wolnych miejsc pracy adresowanych do specjalistów (o 3,7 pkt do 14,5%) oraz pracowników usług osobistych i sprzedawców (o 2,1 pkt do 11,1%).

W okresie trzech kwartałów br. **utworzono** 391,6 tys. **nowych miejsc pracy**, tj. o 25,3% mniej niż przed rokiem. W jednostkach małych spadek wyniósł 35,7%, w średnich – 20,2%, natomiast w dużych – 19,5%. Pomimo zmniejszenia w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, nadal największy udział w liczbie nowo utworzonych miejsc pracy miały miejsca pracy w przetwórstwie przemysłowym (27,2%, wobec 29,0% przed rokiem) oraz w handlu i naprawach (21,4%, wobec 23,0%). Spośród nowo utworzonych miejsc pracy, w końcu III kwartału br. roku nieobsadzonych było jeszcze 25,7 tys. miejsc (przed rokiem 44,9 tys.) – najwięcej w przetwórstwie przemysłowym (23,7%), handlu i naprawach (21,3%) oraz budownictwie (14,5%). W porównaniu z sytuacją sprzed roku najbardziej zmniejszyła się liczba nowo utworzonych wolnych miejsc pracy dla robotników przemysłowych i rzemieślników (z 12,1 tys. do 5,6 tys.).

Rolnictwo

Średnia temperatura powietrza w listopadzie br. wyniosła 5,1°C i była wyższa od średniej z wielolecia o 2,1°C. Średnia suma opadów w tym miesiącu wyniosła ok. 34 mm i była o ok. 20% niższa od przeciętnej z lat 1971-2000. Warunki agrometeorologiczne w listopadzie były zróżnicowane. Utrzymująca się w pierwszej i drugiej dekadzie miesiąca wysoka, jak na tę porę roku, temperatura powietrza i gleby stwarzała dobre warunki dla wzrostu i rozwoju ozimin. W połowie listopada w całym kraju dobiegł końca zbiór buraków cukrowych, poplonów ścierniskowych i kukurydzy na ziarno. Kończono także wykonywanie orek przedzimowych i innych jesiennych prac polowych. Występujące w trzeciej dekadzie listopada ochłodzenie oraz opady śniegu, a rejonami deszczu ze śniegiem spowodowały spowolnienie, a w wielu rejonach kraju – zahamowanie procesów życiowych roślin. W listopadzie br. zakończono sezon pastwiskowy.

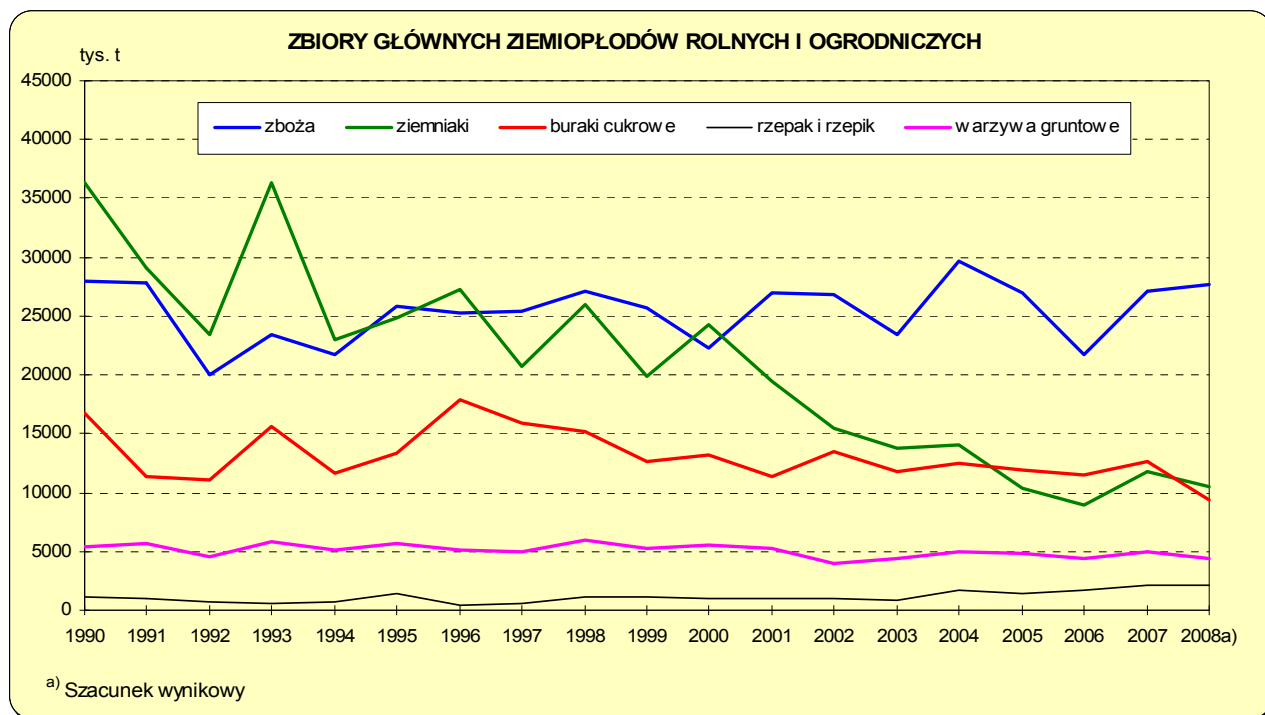
Według wynikowego szacunku przeprowadzonego w listopadzie br., tegoroczne plony i zbiory głównych ziemiopłodów kształtują się następująco:

Wyszczególnienie	Zbiory			Plony		
	w mln ton	2007=100	2001-2005 ^{a)} = =100	z 1 ha w dt	2007=100	2001-2005 ^{a)} = =100
Zboża ogółem	27,7	101,9	103,4	32,2	99,1	100,9
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	25,7	101,7	103,8	31,4	99,4	101,6
pszenica	9,3	111,5	102,8	40,7	103,3	107,1
żyto	3,4	110,3	88,2	24,7	104,2	101,2
jęczmień	3,6	90,3	108,5	30,0	92,3	94,6
owies	1,3	86,3	93,8	22,9	91,2	92,7
pszenżyto	4,5	107,5	137,8	33,4	101,5	103,7
mieszanki zbożowe	3,7	86,3	93,0	25,4	89,8	92,4
Rzepak i rzepik	2,1	99,9	180,5	27,6	103,4	112,2
Ziemniaki	10,5	88,7	71,7	191	92,3	106,1
Buraki cukrowe	9,4	73,9	76,6	439	85,6	106,8
Warzywa gruntowe	4,4	88,8	95,2	x	x	x
Owoce z drzew	3,3	260,3	119,0	x	x	x
Owoce jagodowe	0,6	128,4	116,6	x	x	x

a) Przeciętne roczne.

W 2008 r. zbiory zbóż ogółem (tj. zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, kukurydzy na ziarno, gryki, prosa i innych zbożowych), przy nieco niższym plonowaniu (o 0,9%), ale większej od ubiegłorocznej powierzchni zasiewów (o 2,9%) – wynoszącej 8,6 mln ha, były o 0,5 mln t (o 1,9%) wyższe od uzyskanych w 2007 r. i wyniosły 27,7 mln t. Szacuje się,

że tegoroczne zbiory rzepaku i rzepiku, przy zmniejszeniu powierzchni upraw (o 3,2%) i wyższych plonach (o 3,4%) były zbliżone do ubiegłorocznych i wyniosły 2,1 mln t. W 2008 r. odnotowano znaczny spadek, w porównaniu z ub. rokiem, zbiorów buraków cukrowych (o 26,1%) i ziemniaków (o 11,3%). Zmniejszenie zbiorów spowodowane było dalszym ograniczaniem powierzchni upraw buraków cukrowych i ziemniaków (w porównaniu z 2007 r. – spadek odpowiednio o 13,7% i o 3,6%) oraz niższym plonowaniem (odpowiednio o 14,4% i o 7,7%).

Zbiory warzyw gruntowych były o 11,2% niższe od bardzo wysokich ubiegłorocznych i wyniosły 4,4 mln ton. Niższa w skali roku produkcja warzyw gruntowych była przede wszystkim wynikiem znacznego ograniczenia areálu uprawy (o 8,9%), a także nieco słabszego plonowania.

W bieżącym roku produkcja owoców z drzew osiągnęła rekordową wartość 3,3 mln t, co wiązało się z obserwowanymi od kilku lat zmianami sposobu produkcji, a także dobrym plonowaniem drzew, po klęskowym roku poprzednim.

Łączne zbiory owoców jagodowych wyszacowano na 0,6 mln t, tj. o 28,4% więcej od zbiorów 2007 r.

Na rynku rolnym w listopadzie br. odnotowano dalszy spadek cen zbóż. Obniżyły się również ceny skupu żywca wieprzowego, drobiu rzeźnego i mleka. Wzrosły natomiast ceny skupu ziemniaków, bydła rzeźnego oraz prosiąt na targowiskach. W porównaniu z listopadem ub. roku wyższe były ceny żywca wieprzowego i wołowego oraz prosiąt do dalszego chowu.

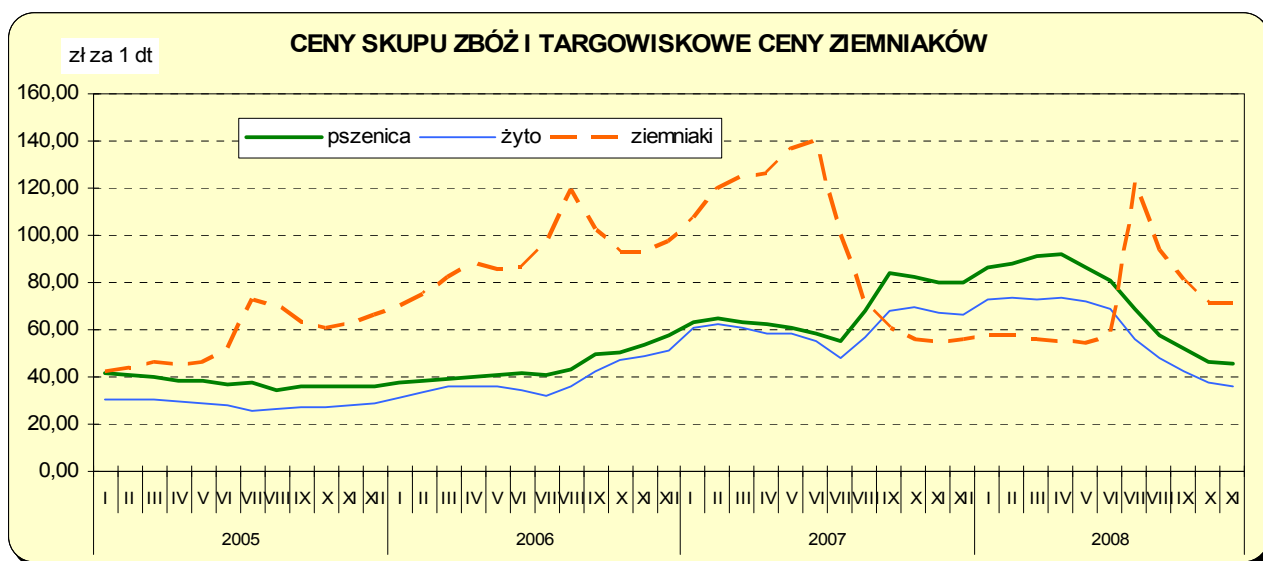
Skup zbóż podstawowych (z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego) w okresie lipiec-listopad br., według danych meldunkowych² wyniósł 2889,2 tys. t i był o 0,5% większy niż

² Bez skupu realizowanego przez osoby fizyczne.

w analogicznym okresie ub. roku. Skupiono o 1,9% więcej pszenicy, natomiast żyta – o 2,1% mniej. Skup zbóż stanowił 11,2% tegorocznych zbiorów (przed rokiem 11,4%), w tym pszenicy – 21,9% (wobec 24,0%), a żyta – 7,8% (wobec 8,8%). W listopadzie br. skup zbóż podstawowych z mieszkankami zbożowymi bez ziarna siewnego był o 6,2% większy niż przed rokiem. W listopadzie br. notowano dalszy spadek cen zbóż. W skupie średnia cena pszenicy wyniosła 46,00 zł/dt (tj. mniej o 42,4% niż przed rokiem), a cena żyta – 36,20 zł/dt (tj. mniej odpowiednio o 46,1%). Na targowiskach średnia cena pszenicy wyniosła 64,11 zł/dt (tj. mniej o 3,6% niż przed rokiem), a cena żyta – 53,93 zł/dt (tj. mniej odpowiednio o 24,9%).

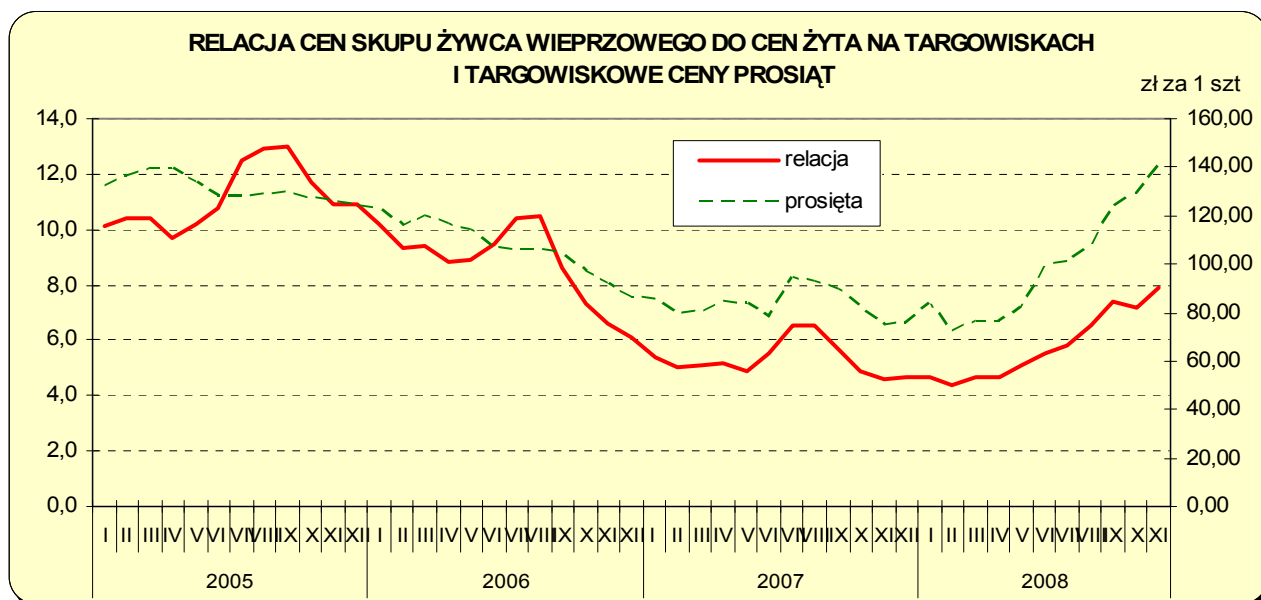
Skup zbóż podstawowych kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	XI 2008 r.			VII–XI 2008 r.	
	w tys. t	X 2008=100	analogiczny okres poprzedniego roku=100		w tys. t
Ziarno zbóż	265,3	58,9	106,2	100,5	2889,2
w tym:					
pszenica	213,9	67,0	120,9	101,9	2030,2
żyto	22,5	44,1	79,6	97,9	268,4

W okresie lipiec-listopad br. **skup ziemniaków** (897,3 tys. t) był o 9,0% większy niż w analogicznym okresie ub. roku. W listopadzie br., przy skupie ziemniaków mniejszym o 32,8% niż przed miesiącem, ale większym niż przed rokiem o 57,4%, zahamowany został spadek ich cen w ujęciu miesięcznym. Za 1 dt ziemniaków płacono 21,56 zł, tj. o 1,9% więcej niż w październiku br., przy czym o 3,1% mniej niż w listopadzie ub. roku. Na targowiskach ceny ziemniaków jadalnych (71,20 zł/dt) były zbliżone do notowanych w poprzednim miesiącu, a w porównaniu do cen sprzed roku – o 28,7% wyższe.

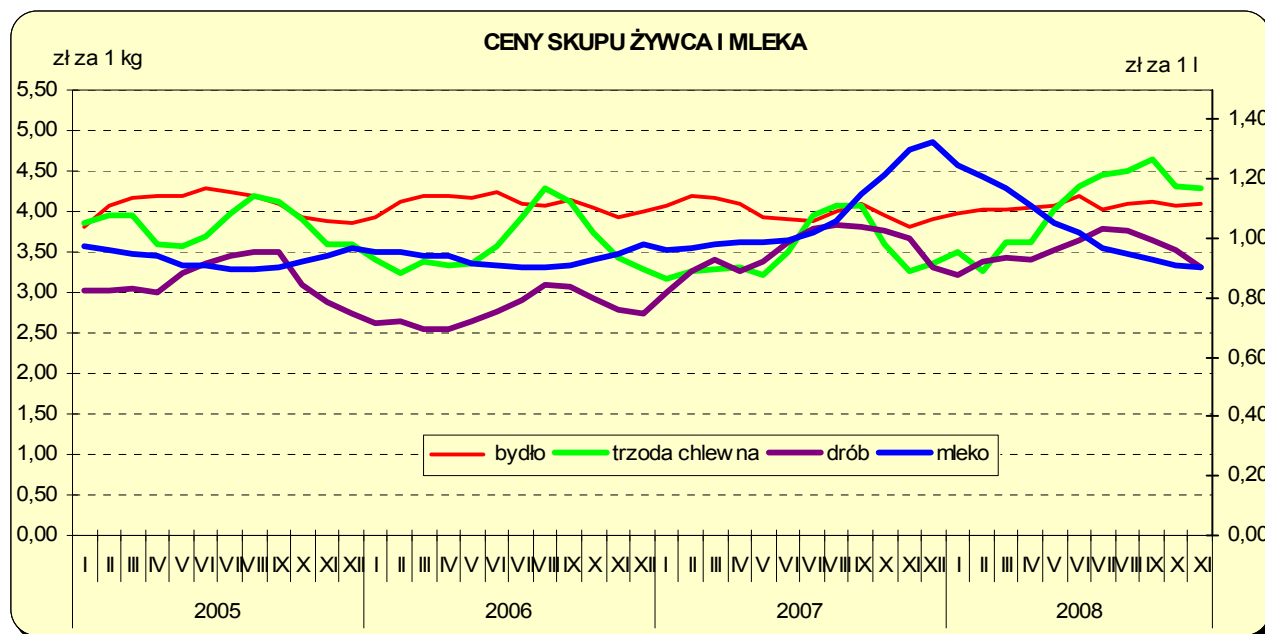
Od początku roku **skupiono** 2347,9 tys. t **żywca rzeźnego**³ w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) w wbc, tj. o 2,7% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. Na wzrost skupu żywca ogółem wpłynął bardzo wysoki skup żywca drobiowego, który wyniósł 915,2 tys. t, tj. o 18,9% więcej niż w okresie styczeń–listopad ub. roku. Skup żywca wieprzowego zmniejszył się w skali roku o 4,7% do 1213,8 tys. t, a wołowego – o 9,0% do 212,4 tys. t. W listopadzie br. skup żywca rzeźnego ogółem (w wbc) wyniósł 165,1 tys. t i był mniejszy o 13,8% niż w październiku br. i o 11,4% – niż przed rokiem. Skup żywca wieprzowego (79,9 tys. t), drobiowego (71,2 tys. t) i wołowego (13,7 tys. t) był mniejszy niż przed miesiącem (odpowiednio o 11,8%, o 16,5% i o 11,1%.) W stosunku do listopada ub. roku podmioty rynkowe skupiły mniej żywca wieprzowego (o 19,0%) i wołowego (o 15,5%), natomiast nieznacznie więcej – drobiu rzeźnego (o 0,2%). Pomimo obniżonej podaży ponownie spadły ceny skupu żywca wieprzowego. W listopadzie za 1 kg żywca wieprzowego w skupie płacono 4,28 zł, tj. o 1,0% mniej niż w październiku, ale o 30,8% więcej niż przed rokiem. Na targowiskach, po spadku cen w październiku, średnia cena żywca wieprzowego wyniosła 4,31 zł/kg i była o 1,7% wyższa w ujęciu miesięcznym oraz o 20,4% wyższa w skali roku. Wyraźny spadek cen żyta na targowiskach wpłynął na poprawę relacji cen skupu 1 kg żywca wieprzowego do 1 kg żyta (wg cen targowiskowych), która w listopadzie br. wyniosła 7,9 (wobec 7,2 przed miesiącem i 4,6 przed rokiem), ale nadal pozostała niekorzystna dla producentów trzody chlewnej. Utrzymała się wzrostowa tendencja cen prosiąt na targowiskach. W listopadzie br. za 1 prosię płacono przeciętnie ok. 140 zł, tj. więcej o 9,0% niż przed miesiącem i o 87,6% – niż przed rokiem.

W omawianym miesiącu obserwowano dalszy spadek cen skupu **drobiu rzeźnego** – o 6,7% w porównaniu z październikiem br. i o 10,0% w skali roku do 3,30 zł/kg. Na obu rynkach wzrosły **ceny bydła rzeźnego**. Średnie ceny skupu 1 kg żywca wołowego (4,09 zł) i młodego bydła

³ Wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego i drobiowego.

rzeźnego (4,44 zł) były nieznacznie wyższe od notowanych w październiku br. (odpowiednio o 0,7% i 0,5%) i większe niż przed rokiem (o 6,9% i o 7,7%). Na targowiskach, po niewielkim wzroście w skali miesiąca, za 1 kg żywca wołowego (4,45 zł/kg) i młodego bydła rzeźnego (4,86 zł/kg) płacono odpowiednio o 4,2% i o 2,5% więcej niż przed rokiem.

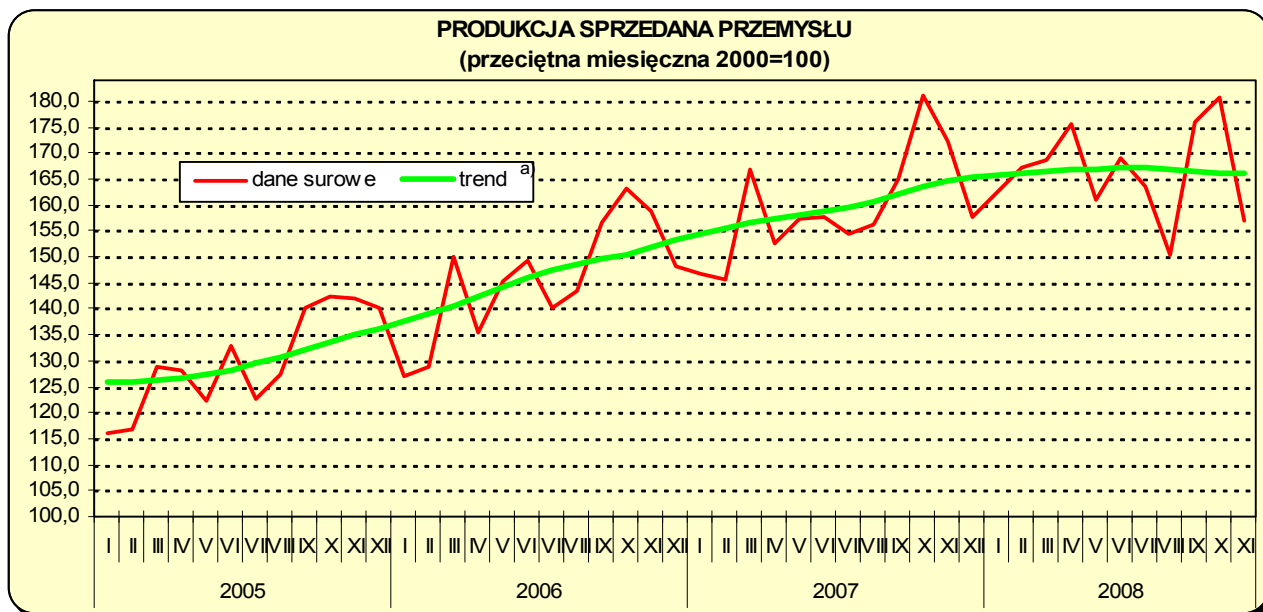

Skup mleka od początku br. wyniósł 7939,5 mln l i był większy o 4,1% niż w analogicznym okresie ub. roku. W listopadzie br., przy dalszym sezonowym spadku podaży, skupiono 647,3 mln l mleka, tj. o 9,1% mniej niż w październiku br., ale o 6,6% więcej niż przed rokiem. Od stycznia br. utrzymuje się tendencja spadkowa cen mleka, przy czym miesięczny spadek cen w listopadzie był najmniejszy od początku roku i wyniósł 0,7%. W omawianym miesiącu za 100 l mleka płacono w skupie ok. 90 zł, tj. o ponad 30% mniej niż przed rokiem.

W listopadzie br., przeciętne ceny krowy dojnej (2446 zł/szt) i jałówki jednorocznej (1625 zł/szt) w obrocie targowiskowym były zbliżone do notowanych w poprzednim miesiącu i wyższe niż przed rokiem (odpowiednio o 3,9% i o 14,2%). W stosunku do grudnia ub. roku krowy dojne i jałówki jednoroczne były droższe odpowiednio o 2,2% i o 10,8%.

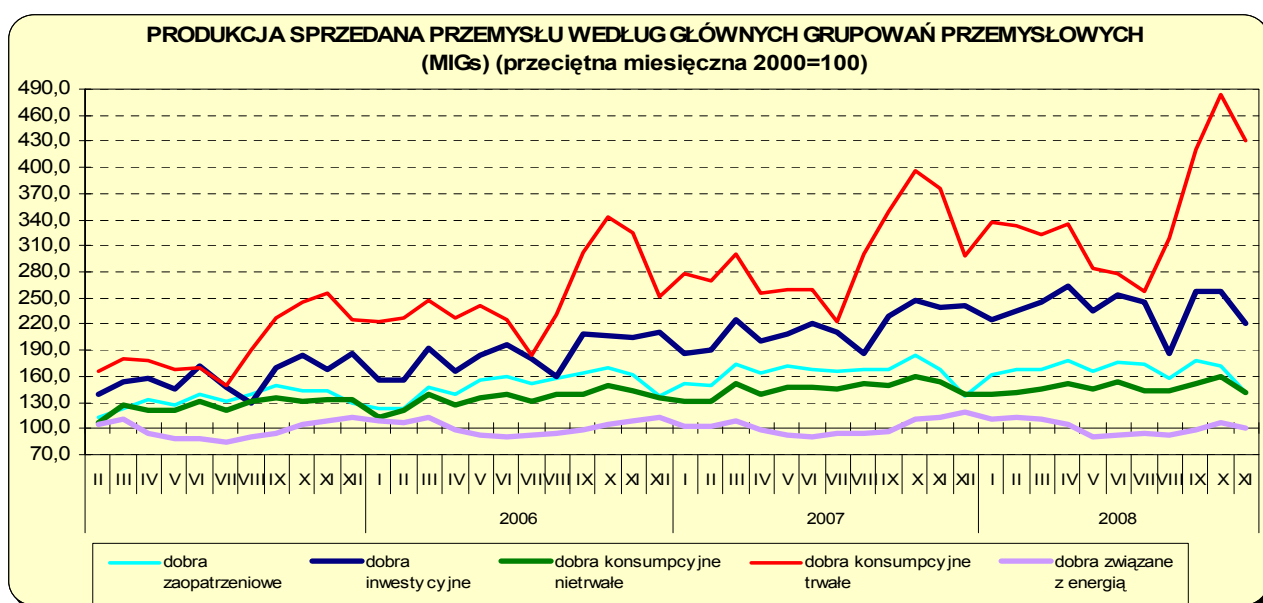
Przemysł

W listopadzie br. odnotowano większy niż w październiku spadek produkcji sprzedanej przemysłu w skali roku. Po jedenastu miesiącach br. utrzymał się wzrost produkcji w ujęciu rocznym, ale od maja br. jego tempo stopniowo słabło. Przeprowadzone w grudniu br. badania koniunktury wskazują na pogorszenie negatywnych ocen.

^{a)} Do przeprowadzenia dekompozycji szeregu miesięcznych indeksów produkcji sprzedanej przemysłu ogółem (przeciętna miesięczna 2000=100) i wyodrębnienia długookresowej tendencji rozwojowej (trend) wykorzystuje się pakiet STATISTICA (stosując metodę miesięcznej korekcji sezonowej X-11 z uwzględnieniem wpływu efektu kalendarza).

W listopadzie br. zanotowano spadek **produkcji sprzedanej przemysłu** (o 8,9% w ujęciu rocznym). Produkcja obniżyła się we wszystkich sekcjach przemysłu, w największym stopniu w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, wodę - o 15,0%. W przetwórstwie przemysłowym produkcja sprzedana spadła o 8,4%, natomiast w górnictwie – o 5,5%. Po wyeliminowaniu wpływu czynników o charakterze sezonowym, spadek produkcji sprzedanej przemysłu wyniósł zarówno w skali roku, jak i w ujęciu miesięcznym 4,2%.

Produkcja sprzedana przemysłu w okresie styczeń-listopad br. ukształtowała się na poziomie o 4,4% wyższym niż przed rokiem (w analogicznym okresie ub. roku wzrost wyniósł 9,9%). Wzrost produkcji wystąpił we wszystkich sekcjach przemysłu: w przetwórstwie przemysłowym –

o 4,7%, górnictwie – o 2,6% oraz wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, wodę – o 1,5%. Spośród głównych grupowań przemysłowych⁴, najszybciej rosła sprzedaż w przedsiębiorstwach produkujących głównie dobra konsumpcyjne trwałe – o 17,0% oraz inwestycyjne – o 11,8%. W niewielkim stopniu zwiększyła się również sprzedaż w jednostkach wytwarzających głównie dobra związane z energią (o 2,6%) i zaopatrzeniowe (o 1,0%). Spadek sprzedaży zanotowano w przedsiębiorstwach produkujących głównie dobra konsumpcyjne nietrwałe (o 0,8%).

Wydajność pracy w przemyśle, mierzona produkcją sprzedaną na jednego zatrudnionego, była w okresie styczeń–listopad br. o 1,7% wyższa niż przed rokiem, przy większym o 2,7% przeciętnym zatrudnieniu i wzroście przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia – o 9,9%.

Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach stałych) w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	2007		2008	
	XI	I–XI	XI	I–XI
	analogiczny okres roku poprzedniego=100			
Przemysł	108,5	109,9	91,9	104,4
górnictwo	93,8	99,4	94,5	102,6
przetwórstwo przemysłowe	108,7	111,3	91,6	104,7
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	112,2	98,5	85,0	101,5
Z przemysłu ogółem – działy:				
górnictwo węgla kamiennego i brunatnego; wydobywanie torfu	95,8	93,0	86,5	101,1
produkcja artykułów spożywczych i napojów	104,8	107,8	94,9	100,6
włókiennictwo	107,9	109,8	78,0	93,5
produkcja drewna i wyrobów z drewna oraz ze słomy i wikliny	108,6	113,3	84,2	97,1
produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	96,3	100,4	99,8	105,4
produkcja wyrobów chemicznych	99,6	102,9	75,0	96,6
produkcja wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych	109,3	115,1	88,0	105,6
produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych	103,0	113,0	94,1	104,6
produkcja metali	104,2	106,8	65,3	99,5
produkcja wyrobów z metali	110,8	117,8	90,1	106,2
produkcja maszyn i urządzeń	129,0	126,4	101,9	118,0
produkcja maszyn i aparatury elektrycznej	110,8	117,7	85,3	98,4
produkcja sprzętu i urządzeń radiowych, telewizyjnych i telekomunikacyjnych	105,0	112,5	143,0	127,6
produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	115,9	113,3	82,2	109,7
produkcja pozostałego sprzętu transportowego	109,0	110,3	94,9	110,9
produkcja mebli; pozostała działalność produkcyjna	107,6	111,1	89,4	99,5
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	113,3	98,4	83,5	101,1

⁴ Grupowania przedsiębiorstw na wytwarzające głównie dobra inwestycyjne, konsumpcyjne nietrwałe i trwałe, zaopatrzeniowe oraz związane z energią (ang. MIGs – Main Industrial Groupings) dokonano zgodnie z Rozporządzeniem Komisji (WE) nr 586/2001 z dnia 26 marca 2001 r. dotyczącym przepisów wykonawczych do Rozporządzenia Rady (WE) nr 1165/98 w sprawie statystyki krótkookresowej.

W listopadzie br. spadek produkcji sprzedanej wystąpił w 22 spośród 29 działów przemysłu.

Biorąc pod uwagę działy o znaczącym udziale w sprzedaży największy spadek zanotowano m.in.:

- w produkcji metali – o 34,7% (m.in. w produkcji żeliwa i stali oraz stopów żelaza – o 47,7%),
- w produkcji wyrobów chemicznych – o 25,0% (m.in. w produkcji podstawowych chemikaliów – o 40,4%),
- w produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep – o 17,8% (m.in. w produkcji pojazdów samochodowych – o 19,0%),
- w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną – o 16,5% (m.in. w wytwarzaniu i dystrybucji energii elektrycznej – o 23,5%),
- w produkcji maszyn i aparatury elektrycznej – o 14,7% (m.in. w produkcji izolowanych drutów i przewodów – 29,4%),
- w produkcji wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych – o 12,0% (m.in. w produkcji wyrobów gumowych – o 26,5%),
- w produkcji wyrobów z metali – o 9,9% (m.in. w produkcji pozostałych gotowych wyrobów metalowych – o 16,3%).

W produkcji artykułów spożywczych i napojów, mającej największy udział w produkcji sprzedanej przemysłu, spadek wyniósł 5,1%, w tym m.in. w produkcji pozostałych artykułów spożywczych – 16,5%, w produkcji gotowych pasz dla zwierząt – 7,8%, w przetwórstwie owoców i warzyw – 7,4%, w przetwarzaniu i konserwowaniu ryb i pozostałych produktów rybactwa – 5,2%, w produkcji napojów – 0,4%. Wzrost odnotowano w produkcji olejów i tłuszczów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego – o 7,4%, w wytwarzaniu produktów przemiału zbóż, skrobi i wyrobów skrobiowych – o 3,7%, w produkcji, przetwórstwie i konserwowaniu mięsa i wyrobów z mięsa – o 1,0%, w wytwarzaniu wyrobów mleczarskich – 0,5%.

Wyższa niż w listopadzie ub. roku była m.in. produkcja sprzętu i urządzeń radiowych, telewizyjnych i telekomunikacyjnych – o 43,0% oraz maszyn i urządzeń – o 1,9%.

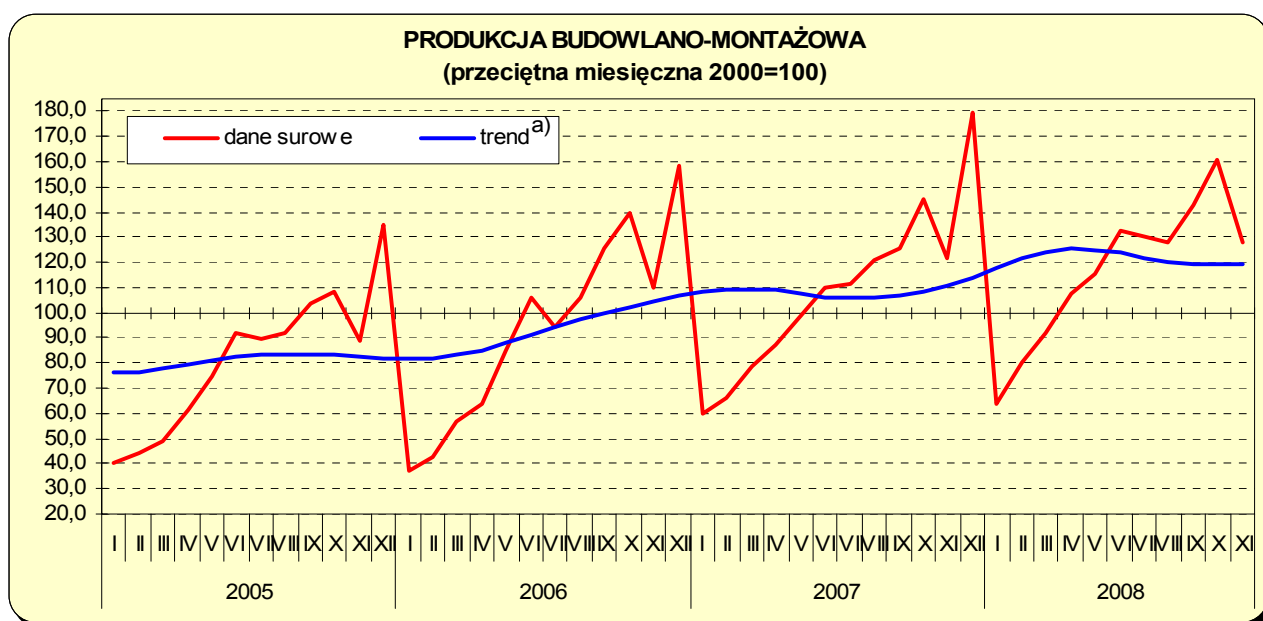
Z obserwowanych w listopadzie br. 238 **wyrobów i grup wyrobów przemysłowych** produkcja 177 była niższa niż przed rokiem, w tym m.in. węgla kamiennego, gazu ziemnego, siarki, produktów uboju trzody chlewnej, mleka, piwa, papierosów, płyt pilśniowych, koksu, olejów opałowych, nawozów azotowych i fosforowych, opon, stali surowej, wyrobów walcowanych na gorąco, ciągników rolniczych, chłodziarek i zamrażarek, odkurzaczy, akumulatorów kwasowo-ołowiowych, aparatów telefonicznych, samochodów osobowych, wagonów kolejowych towarowych, rowerów, energii elektrycznej. Wyższa niż przed rokiem była natomiast produkcja 60 wyrobów i grup wyrobów, w tym m.in. węgla brunatnego, benzyny silnikowej, olejów napędowych, cementu, kuchni gazowych z piekarnikiem, odbiorników telewizyjnych, pojazdów do transportu publicznego.

Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w grudniu br. w przetwórstwie przemysłowym kształtuje się na poziomie ujemnym, niższym niż przed miesiącem. W najbliższych trzech miesiącach prognozowane jest zmniejszenie krajowego i zagranicznego portfela oraz produkcji. Zdaniem przedsiębiorców można spodziewać się spadku cen. Oczekiwania dotyczące sytuacji finansowej są negatywne, gorsze od notowań sprzed miesiąca. Przewiduje się, że skala zwolnień pracowników będzie znacznie większa w porównaniu z ocenami z listopada.

Zapasy wyrobów gotowych w grudniu br., nadal są określane przez przedsiębiorców jako nadmierne, występują one m.in. w produkcji drewna i wyrobów z drewna oraz ze słomy i wikliny, wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych, wyrobów chemicznych oraz metali.

Budownictwo

W listopadzie br. notowano niższe niż w ubiegłych miesiącach tempo wzrostu **produkcji budowlano-montażowej**, któremu towarzyszyły nieco wolniej rosnące niż w poprzednich okresach płace oraz zatrudnienie w budownictwie.

^{a)} Do przeprowadzenia dekompozycji szeregu miesięcznych indeksów produkcji budowlano-montażowej ogółem (przeciętna miesięczna 2000=100) i wyodrębnienia długookresowej tendencji rozwojowej (trend) wykorzystuje się pakiet STATISTICA (stosując metodę miesięcznej korekacji sezonowej X-11 z uwzględnieniem wpływu efektu kalendarza).

Produkcja zrealizowana na terenie kraju przez przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób ukształtowała się na poziomie o 5,5% wyższym niż przed rokiem, natomiast w porównaniu z poprzednim miesiącem była o 20,1% niższa. Po wyeliminowaniu wpływu

czynników o charakterze sezonowym w ujęciu rocznym notowano wzrost o 11,0%, a w stosunku do października br. – spadek o 1,0%.

W okresie styczeń-listopad br. produkcja budowlano-montażowa była wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku o 13,9%. Szybciej rosła sprzedaż robót o charakterze remontowym (wzrost o 17,9%) niż inwestycyjnym (odpowiednio o 12,3%). Udział robót inwestycyjnych w ogólnej produkcji budowlano-montażowej zmniejszył się o 1,0 pkt i wyniósł 70,6%. Wzrost sprzedaży odnotowano we wszystkich grupach przedsiębiorstw budowlanych.

W okresie jedenastu miesięcy br. przeciętne zatrudnienie w budownictwie było o 9,2% wyższe niż przed rokiem, przy wzroście przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto o 13,6%.

Dynamika (w cenach stałych) produkcji budowlano-montażowej w jednostkach budowlanych o liczbie pracujących powyżej 9 osób kształtowała się następująco:

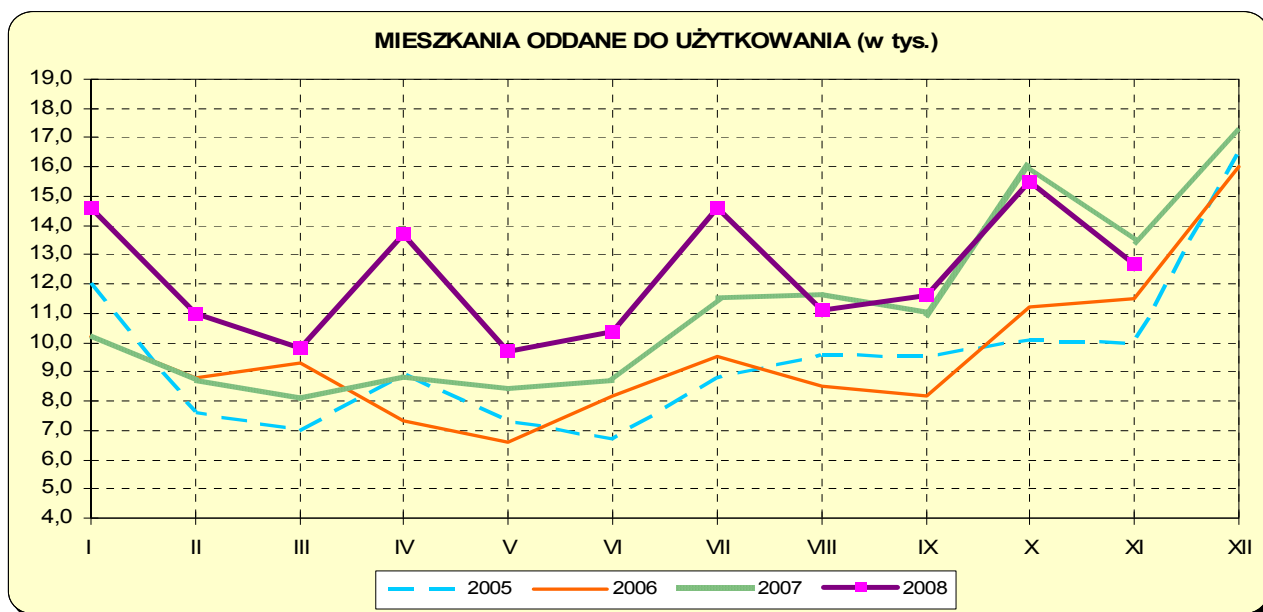
Wyszczególnienie	2007		2008	
	XI	I–XI	XI	I–XI
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100			
O g ó ł e m	111,0	116,1	105,5	113,9
z tego roboty budowlane o charakterze:				
inwestycyjnym	113,5	117,8	105,5	112,3
remontowym	105,2	112,2	105,5	117,9
Z ogółem – grupy przedsiębiorstw:				
przygotowanie terenu pod budowę	99,4	131,0	135,2	130,8
wznoszenie budynków i budowli; inżynieria				
lądowa i wodna	111,2	115,8	104,4	113,0
wykonywanie instalacji budowlanych	113,7	118,3	108,6	115,4
wykonywanie robót budowlanych				
wykończeniowych	90,0	104,3	134,6	132,2

W grudniu br. **wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury** w budownictwie po raz pierwszy od marca 2005 r. kształtuje się na poziomie ujemnym. Po słabych, choć optymistycznych prognozach w poprzednim miesiącu, w grudniu br. przedsiębiorstwa sygnalizują znaczny spadek portfela zamówień i ograniczenie produkcji. Pesymistyczne (wobec pozytywnych w listopadzie br.) są również przewidywania dotyczące sytuacji finansowej. Przedsiębiorstwa prognozują, że w najbliższych trzech miesiącach ceny realizacji robót budowlano-montażowych mogą nieznacznie spadać.

W grudniu br. spośród najczęściej wskazywanych barier w prowadzeniu działalności budowlanej zwiększyła się w skali roku dotkliwość konkurencji ze strony innych firm. Częściej niż w grudniu ub. roku zgłaszano również trudności wynikające z niedostatecznego popytu. Zarówno w skali roku, jak i w odniesieniu do poprzedniego miesiąca zmniejszyła się uciążliwość niedoboru wykwalifikowanych pracowników.

Budownictwo mieszkaniowe

Według wstępnych danych⁵, w okresie styczeń-listopad br. oddano do użytkowania 134,8 tys. mieszkań (o 15,7% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku). Wzrost wystąpił we wszystkich formach budownictwa mieszkaniowego, z wyjątkiem społecznego czynszowego.

W listopadzie br. **oddano do użytkowania** 12,7 tys. mieszkań, tj. o 6,2% mniej niż przed rokiem. Niższe niż w listopadzie ub. roku były efekty w budownictwie indywidualnym, w którym zrealizowano 6748 mieszkań (tj. o 4,3% mniej niż przed rokiem). Mniejszą niż w listopadzie ub. roku liczbę mieszkań przekazano również w budownictwie spółdzielczym – 590 mieszkań (wobec 1029 przed rokiem), społecznym czynszowym – 265 (wobec 553) oraz komunalnym – 216 (wobec 319 w listopadzie ub. roku). Więcej niż przed rokiem mieszkań zrealizowano natomiast w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem – 4816 mieszkań (wzrost o 6,0%) oraz w budownictwie zakładowym – 79 mieszkań (wobec 49 w listopadzie ub. roku).

Liczba mieszkań oddanych do użytkowania kształtowała się następująco:

Formy budownictwa mieszkaniowego	I–XI 2007		I–XI 2008	
	w liczbach bezwzględnych	analogiczny okres roku poprzedniego=100	w liczbach bezwzględnych	analogiczny okres roku poprzedniego=100
Ogółem	116483	117,2	134802	115,7
indywidualne	62500	124,2	64575	103,3
przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	39865	125,0	56765	142,4
spółdzielcze	7192	91,1	7750	107,8
społeczne czynszowe	4585	85,0	2831	61,7
komunalne	2016	55,6	2500	124,0
zakładowe	325	143,2	381	117,2

⁵ Dane meldunkowe – mogą ulec zmianie po opracowaniu sprawozdań kwartalnych.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w okresie styczeń–listopad br. wyniosła 103,0 m² i była o 2,6 m² mniejsza niż w analogicznym okresie ub. roku.

W okresie jedenastu miesięcy br. **wydano pozwolenia** na budowę 214,7 tys. mieszkań, tj. o 6,0% mniej niż w okresie styczeń–listopad ub. roku. Niższa niż przed rokiem była również liczba mieszkań **rozpoczętych** (o 3,9%) i wyniosła 167,8 tys.

Liczba mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia oraz których budowę rozpoczęto kształtowała się następująco:

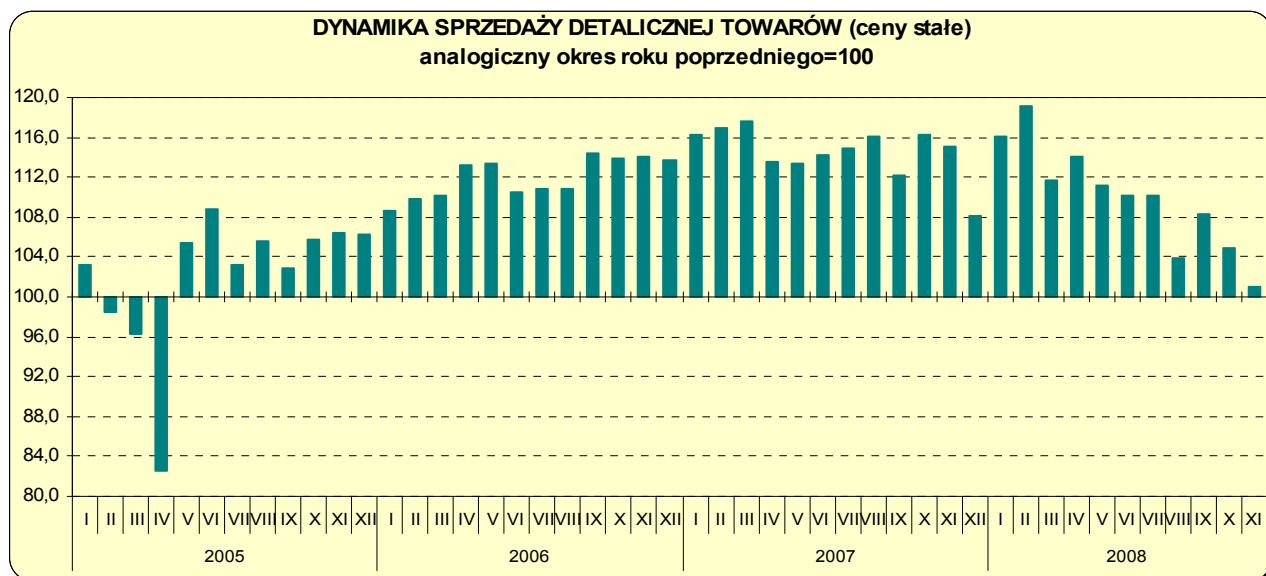
Formy budownictwa mieszkaniowego	Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia		Mieszkania, których budowę rozpoczęto	
	I–XI 2008			
	w liczbach bezwzględnych	analogiczny okres roku poprzedniego=100	w liczbach bezwzględnych	analogiczny okres roku poprzedniego=100
Ogółem	214686	94,0	167806	96,1
indywidualne.....	105037	102,1	92830	104,9
przeznaczone na sprzedaż lub wynajem.....	94843	88,1	64060	88,4
spółdzielcze.....	5168	54,6	5575	68,5
społeczne czynszowe	4429	150,0	3029	92,2
komunalne	4737	93,2	1965	108,4
zakładowe	472	97,3	347	83,0

Szacuje się, że w końcu listopada br. **w budowie** było 710,9 tys. mieszkań, tj. o 3,8% więcej niż przed rokiem.

Rynek wewnętrzny

W listopadzie br. tempo wzrostu sprzedaży detalicznej uległo osłabieniu w stosunku do notowanego w poprzednich miesiącach i przed rokiem. **Sprzedaż detaliczna** (w cenach stałych) zrealizowana przez przedsiębiorstwa handlowe i niehandlowe (o liczbie pracujących powyżej 9 osób) była o 1,1% wyższa w ujęciu rocznym (wobec wzrostu o 5,0% przed miesiącem oraz o 15,1% w listopadzie ub. roku).

Na osłabienie dynamiki sprzedaży detalicznej ogółem wpłynęły niekorzystne wyniki w grupach o znaczącym udziale w sprzedaży. Podobnie jak przed miesiącem, największy spadek w ujęciu rocznym zanotowano w grupach: pojazdy samochodowe, motocykle i części oraz paliwa stałe, ciekłe i gazowe (odpowiednio o 13,1% i 8,0%). W grupie żywność, napoje i wyroby tytoniowe, posiadającej najwyższy udział w strukturze sprzedaży detalicznej, wystąpił dalszy spadek sprzedaży (o 2,7%), natomiast w przedsiębiorstwach z grupy pozostałe sprzedaż zmniejszyła się o 1,9%. W pozostałych grupach sprzedaż była wyższa niż przed rokiem, w tym m.in w grupach włókno, odzież i obuwie oraz meble, rtv i agd (odpowiednio o 33,7% i 21,2%).

Dynamika (w cenach stałych) sprzedaży detalicznej zrealizowanej przez przedsiębiorstwa handlowe i niehandlowe (o liczbie pracujących powyżej 9 osób) kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	2007		2008	
	XI	I–XI	XI	I–XI
	analogiczny okres roku poprzedniego=100			
Ogółem^{a)}	115,1	114,6	101,1	109,9
w tym:				
pojazdy samochodowe, motocykle, części	142,3	137,5	86,9	106,1
paliwa stałe, ciekłe i gazowe	107,2	106,8	92,0	103,2
żywność, napoje i wyroby tytoniowe	106,4	105,4	97,3	101,3
pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	127,8	124,9	125,9	127,3
farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	128,1	120,0	106,8	115,8
włókno, odzież, obuwie	139,2	141,4	133,7	138,7
meble, rtv, agd	117,9	122,1	121,2	128,8
prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach	125,2	129,7	107,9	120,9
pozostałe	106,6	109,5	98,1	108,2

^{a)} Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności, zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii wg przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym w omawianym okresie stanem organizacyjnym. Odnotowane zmiany (wzrost/spadek) wolumenu sprzedaży detalicznej w poszczególnych grupach rodzajów działalności przedsiębiorstw mogą zatem również wynikać m.in. ze zmiany przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa oraz zmian organizacyjnych (np. połączenia przedsiębiorstw). Nie ma to wpływu na dynamikę sprzedaży detalicznej (w cenach stałych) ogółem.

Sprzedaż hurtowa (w cenach bieżących) w przedsiębiorstwach handlowych (o liczbie pracujących powyżej 9 osób) w listopadzie br. była o 5,6% niższa niż przed rokiem. Sprzedaż przedsiębiorstw hurtowych spadła o 4,3%. Największy spadek w ujęciu rocznym zanotowano w przedsiębiorstwach hurtowych zajmujących się sprzedażą półproduktów i odpadów pochodzenia nierolniczego oraz złomu, natomiast największy wzrost sprzedaży, podobnie jak w poprzednich miesiącach, wystąpił w grupie wyroby tytoniowe.

W grudniu br. **wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury** w przedsiębiorstwach handlu detalicznego po raz pierwszy od dwóch lat kształtuje się na poziomie ujemnym. Negatywnie swoją sytuację ekonomiczną oceniają jednostki najmniejsze (o liczbie pracujących do 9 osób). Ocena pozostałych przedsiębiorstw jest nadal pozytywna, lecz ostrożniejsza od formułowanej w listopadzie br. Gorsze niż przed miesiącem są prognozy na najbliższe trzy miesiące. Pogorszenia sytuacji ekonomicznej oraz spadku sprzedaży detalicznej spodziewają się wszystkie przedsiębiorstwa, z wyjątkiem dużych, tj. o liczbie pracujących 250 i więcej osób. Pesymistyczne są przewidywania w zakresie sprzedaży dla wszystkich branż, w tym najbardziej w branżach pojazdy samochodowe oraz włókno, odzież, obuwie.

Wskazania ankietowanych firm dotyczące barier ograniczających działalność są zbliżone do notowanych przed rokiem i przed miesiącem. Nadal główną barierą jest konkurencja na rynku (71% wskazań). Istotnymi ograniczeniami są również koszty zatrudnienia (62% wskazań) oraz obciążenia na rzecz budżetu państwa (54% wskazań).

Transport

W listopadzie br., w drugim z kolei miesiącu, obniżyła się w ujęciu rocznym **sprzedaż usług**⁶ w cenach stałych w jednostkach transportu ogółem (o liczbie pracujących powyżej 9 osób) – o 10,7% (wobec wzrostu przed rokiem o 9,4%). Spośród grup o znaczącym udziale w transporcie ogółem, spadek sprzedaży usług odnotowano w agencjach transportowych, w transporcie kolejowym oraz samochodowym. Zrealizowana po jedenastu miesiącach br. sprzedaż usług była o 1,1% niższa niż w analogicznym okresie ub. roku (w okresie styczeń-listopad ub. roku odnotowano wzrost o 11,6%).

Przewozy ładunków ogółem (w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób) w listopadzie br. wyniosły 27,0 mln ton, tj. o 11,3% mniej niż przed rokiem (w listopadzie ub. roku spadek o 2,2%). Spadek przewozów ładunków obserwowano w większości grup z wyjątkiem transportu samochodowego oraz śródlądowego transportu wodnego. Od początku roku przewieziono 334,2 mln ton ładunków, tj. o 0,2% więcej niż przed rokiem (w okresie styczeń-listopad ub. roku – wzrost o 5,3%).

Transportem kolejowym przewieziono w listopadzie br. 9,8 mln ton ładunków, tj. o 21,3% mniej niż przed rokiem (w listopadzie ub. roku spadek o 12,4%). Spadek przewozów ładunków wystąpił w większości grup ładunków, największy w zakresie rud żelaza, wyrobów metalowych

⁶ Obejmująca wpływy za przewozy ładunków, bagażu, poczty, przeładunki, spedycję, składowanie i magazynowanie ładunków oraz inne usługi związane z obsługą transportu, a także wpływy z działalności biur podróży, pilotów wycieczek, przewodników turystycznych.

oraz minerałów surowych i przetworzonych. Od początku roku zanotowano spadek przewozów ładunków o 6,7%, do poziomu 132,6 mln zł (wobec spadku o 1,0% w analogicznym okresie ub. roku).

Transportem samochodowym zarobkowym w listopadzie br. przewieziono 12,4 mln ton ładunków, tj. o 4,0% więcej niż przed rokiem (w listopadzie ub. roku wzrost o 13,5%). W okresie jedenastu miesięcy br. przewozy wzrosły o 12,2% – do 142,6 mln ton (wobec wzrostu o 18,5% przed rokiem). Potencjał przewozowy transportu samochodowego zarobkowego zwiększył się w porównaniu z listopadem ub. roku o 6,9%.

Transportem rurociągowym w listopadzie br. przetłoczono 3,6 mln ton ropy i produktów naftowych, tj. o 18,0% mniej niż przed rokiem (w listopadzie ub. roku spadek o 9,9%), a w okresie styczeń-listopad br. – 45,6 mln ton, tj. odpowiednio o 6,4% mniej (wobec spadku o 5,9% w analogicznym okresie ub. roku).

Przewozy ładunków **żegluga śródlądową** w listopadzie br. wyniosły 0,6 mln ton, tj. o 2,7% więcej niż przed rokiem (w listopadzie ub. roku spadek o 10,0%). Od początku roku przewieziono tą drogą 4,7 mln ton ładunków, tj. o 13,7% mniej niż przed rokiem (w analogicznym okresie ub. roku odnotowano wzrost o 3,1%)

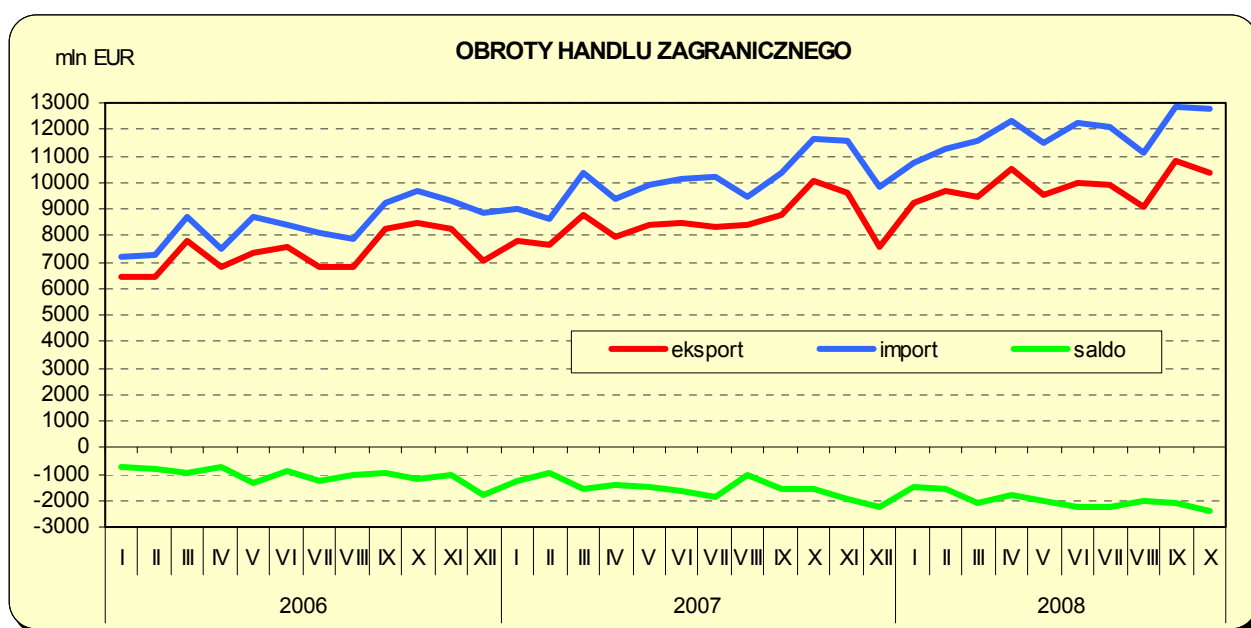
Żegluga morską w listopadzie br. przewieziono 0,6 mln ton ładunków tj. o 45,5% mniej niż przed rokiem (wobec wzrostu o 22,0% w listopadzie ub. roku), natomiast od początku br. – 8,6 mln ton, co oznacza spadek w skali roku o 15,8% (przed rokiem wzrost o 14,3%).

W portach morskich przeładowano w listopadzie br. 3,9 mln ton ładunków, tj. o 6,0% mniej niż przed rokiem (wobec spadku o 4,2% w listopadzie ub. roku). Zmniejszyły się przeładunki ładunków masowych ciekłych, kontenerów, ładunków tocznych oraz pozostałych ładunków drobnicowych. W okresie styczeń-listopad br. przeładowano w portach 45,6 mln ton ładunków, tj. o 5,7% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku. Zmniejszyły się przeładunki we wszystkich grupach, w największym stopniu w pozostałych ładunkach drobnicowych (o 15,1%). Spadek przeładunków odnotowano w portach: Gdynia (o 13,5%), Gdańsk (12,8%), Szczecin (o 1,2%), natomiast wzrost – w porcie Świnoujście (o 19,1%) oraz w Policach (o 16,0%).

W grudniu br. wskaźnik **ogólnego klimatu koniunktury** w sekcji transport, gospodarka magazynowa i łączność kształtuje się na poziomie dodatnim, nieco niższym od notowanego w listopadzie. W najbliższych miesiącach przedsiębiorcy przewidują niewielki spadek popytu oraz sprzedaży. Zdaniem respondentów sytuacja finansowa może być zbliżona do prognoz formułowanych przed miesiącem. Trzymiesięczna prognoza zatrudnienia jest pesymistyczna, planuje się zwolnienia.

Handel zagraniczny

W okresie styczeń–październik br., w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, dynamika obrotów handlu zagranicznego w złotych była niższa niż przed rokiem, a tempo wzrostu systematycznie pogarszało się. Było to spowodowane obniżaniem się dynamiki obrotów z krajami rozwiniętymi (w tym z krajami UE) oraz importu z krajów rozwijających się, a od sierpnia br. również z krajów Europy Środkowo-Wschodniej. W II półroczu br. osłabło tempo wzrostu wymiany ogółem wyrażonej w euro i w dolarach USA. W okresie styczeń–październik br. odnotowano ujemne salda obrotów ze wszystkimi grupami krajów, z wyjątkiem krajów UE. Relacja salda ogółem do eksportu była mniej korzystna niż przed rokiem. W imporcie ogółem nieznacznie wzrósł udział importu towarów konsumpcyjnych i przeznaczonych na zużycie pośrednie, a zmniejszył się - dóbr inwestycyjnych.

W okresie styczeń–październik br. eksport liczony w złotych w cenach bieżących był wyższy niż przed rokiem o 4,8% i wyniósł 338854,6 mln zł. Import wzrósł o 7,7% do 407743,2 mln zł. Wymiana zamknęła się ujemnym saldem w wysokości 68888,6 mln zł (przed rokiem minus 55194,8 mln zł). Obroty liczone w euro wzrosły po stronie eksportu o 16,3% do 98379,2 mln EUR, a po stronie importu – o 19,5% do 118429,0 mln EUR. Ujemne saldo wyniosło 20049,8 mln EUR (w okresie styczeń–październik ub. roku minus 14448,6 mln EUR). Eksport w dolarach USA wyniósł 148633,4 mln USD i był wyższy o 30,5%, a import – 179029,8 mln USD, tj. o 34,3% wyższy niż przed rokiem. Ujemne saldo ukształtowało się na poziomie 30396,4 mln USD (przed rokiem minus 19438,2 mln USD).

Eksport w cenach stałych w okresie styczeń–wrzesień br. był o 9,2% wyższy niż przed rokiem, a import - o 10,1%. W obrotach z krajami UE wolumen eksportu zwiększył się o 7,9%, z krajami Europy Środkowo-Wschodniej – o 21,4%, a z krajami rozwijającymi się – o 21,6%. Wolumen towarów sprowadzanych z krajów Europy Środkowo-Wschodniej wzrósł o 1,3%, z krajów UE – o 8,5%, a z krajów rozwijających się – o 17,2%.

Ceny transakcyjne towarów eksportowanych (liczone w złotych) w okresie trzech kwartałów br. i towarów importowanych (z wyjątkiem stycznia br.) były niższe niż w ub. roku. **Wskaźnik terms of trade** ogółem kształtował się na poziomie 98,5 wobec 103,1 przed rokiem, na co duży wpływ miały niekorzystne relacje cen z krajami Europy Środkowo-Wschodniej.

Znacznie pogorszyły się uwarunkowania cenowe w obrotach z krajami Europy Środkowo-Wschodniej, głównie na skutek wysokiej dynamiki cen importowanych paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych (głównie z Rosji), które wzrosły o 34,8% i obniżenia się, w porównaniu z ub. rokiem, cen eksportowanych maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego (o 3,4%) oraz towarów przemysłowych sklasyfikowanych głównie według surowca (o 5,0%). W rezultacie, wskaźnik terms of trade wyniósł 76,9 wobec 106,4 przed rokiem.

Po dziewięciu miesiącach br. w wymianie z krajami UE wskaźnik terms of trade wyniósł 99,9 wobec 100,8 przed rokiem.

W obrotach z krajami rozwijającymi się odnotowano korzystne relacje cen wynikające ze spadku cen importowanych towarów o 4,4%, na co decydujący wpływ miało obniżenie się cen maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego (o 10,7%), towarów przemysłowych sklasyfikowanych głównie według surowca (o 5,5%) oraz chemikaliów i produktów pokrewnych (o 3,8%), przy jednoczesnym wzroście cen towarów eksportowanych (o 3,9%), spowodowanym głównie wyższymi cenami maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego (o 7,8%) oraz chemikaliów i produktów pokrewnych (o 4,3%). Wskaźnik terms of trade wyniósł 108,7 wobec 111,6 przed rokiem.

Obroty handlu zagranicznego kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I–X 2008						2007	2008
	w mln zł	w mln EUR	w mln USD	I–X 2007=100			I–X	
				w zł	w EUR	w USD	struktura w %	
EKSPORT	338854,6	98379,2	148633,4	104,8	116,3	130,5	100,0	100,0
Kraje rozwinięte	279679,7	81184,3	122741,7	102,3	113,5	127,5	84,6	82,5
w tym Unia Europejska	261930,2	76037,6	115008,3	102,2	113,3	127,5	79,3	77,3
w tym strefa euro	172436,0	50035,2	75670,4	101,3	112,3	126,4	52,6	50,9
Kraje rozwijające się	22946,1	6665,1	10046,9	123,9	137,5	153,9	5,7	6,8
Kraje Europy Śr.-Wsch.	36228,8	10529,8	15844,8	115,3	128,0	142,9	9,7	10,7
IMPORT	407743,2	118429,0	179029,8	107,7	119,5	134,3	100,0	100,0
Kraje rozwinięte	282632,4	82091,8	124233,3	104,3	115,8	130,3	71,6	69,3
w tym Unia Europejska	252838,4	73427,4	111138,9	103,3	114,7	129,1	64,6	62,0
w tym strefa euro	192696,1	55956,4	84682,4	103,8	115,2	129,6	49,1	47,3
Kraje rozwijające się	76123,2	22100,7	33264,4	111,0	123,1	137,5	18,1	18,7
Kraje Europy Śr.-Wsch.	48987,6	14236,5	21532,1	125,6	139,5	156,7	10,3	12,0
SALDO	-68888,6	-20049,8	-30396,4	x	x	x	x	x
Kraje rozwinięte	-2952,7	-907,5	-1491,6	x	x	x	x	x
w tym Unia Europejska	9091,8	2610,2	3869,4	x	x	x	x	x
w tym strefa euro	-20260,1	-5921,2	-9012,0	x	x	x	x	x
Kraje rozwijające się	-53177,1	-15435,6	-23217,5	x	x	x	x	x
Kraje Europy Śr.-Wsch.	-12758,8	-3706,7	-5687,3	x	x	x	x	x

W strukturze geograficznej obrotów w okresie styczeń–październik br., w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, wzrósł udział krajów Europy Środkowo-Wschodniej i krajów rozwijających się, natomiast obniżył się – krajów rozwiniętych. Odnotowano niewielki wzrost obrotów z **krajami Unii Europejskiej**: eksportu o 2,2% do poziomu 261930,2 mln zł oraz importu o 3,3% do 252838,4 mln zł. Dodatkowo saldo wyniosło 9091,8 mln zł, wobec dodatniego salda 11681,3 mln zł przed rokiem. Obroty liczone w euro w eksporcie osiągnęły poziom 76037,6 mln EUR, a w imporcie – 73427,4 mln EUR, tj. odpowiednio o 13,3% i o 14,7% wyższy niż przed rokiem. Dodatkowo saldo wyniosło 2610,2 mln EUR, wobec dodatniego salda 3055,5 mln EUR przed rokiem. Udział krajów UE w obrotach ogółem, w porównaniu z okresem styczeń–październik ub. roku, obniżył się: w eksporcie z 79,3% do 77,3%, a w imporcie z 64,6% do 62,0%. Osłabienie tempa wzrostu wymiany z krajami UE było spowodowane m. in. spadkiem eksportu do Niemiec, Włoch oraz zmniejszeniem wartości obrotów z W. Brytanią.

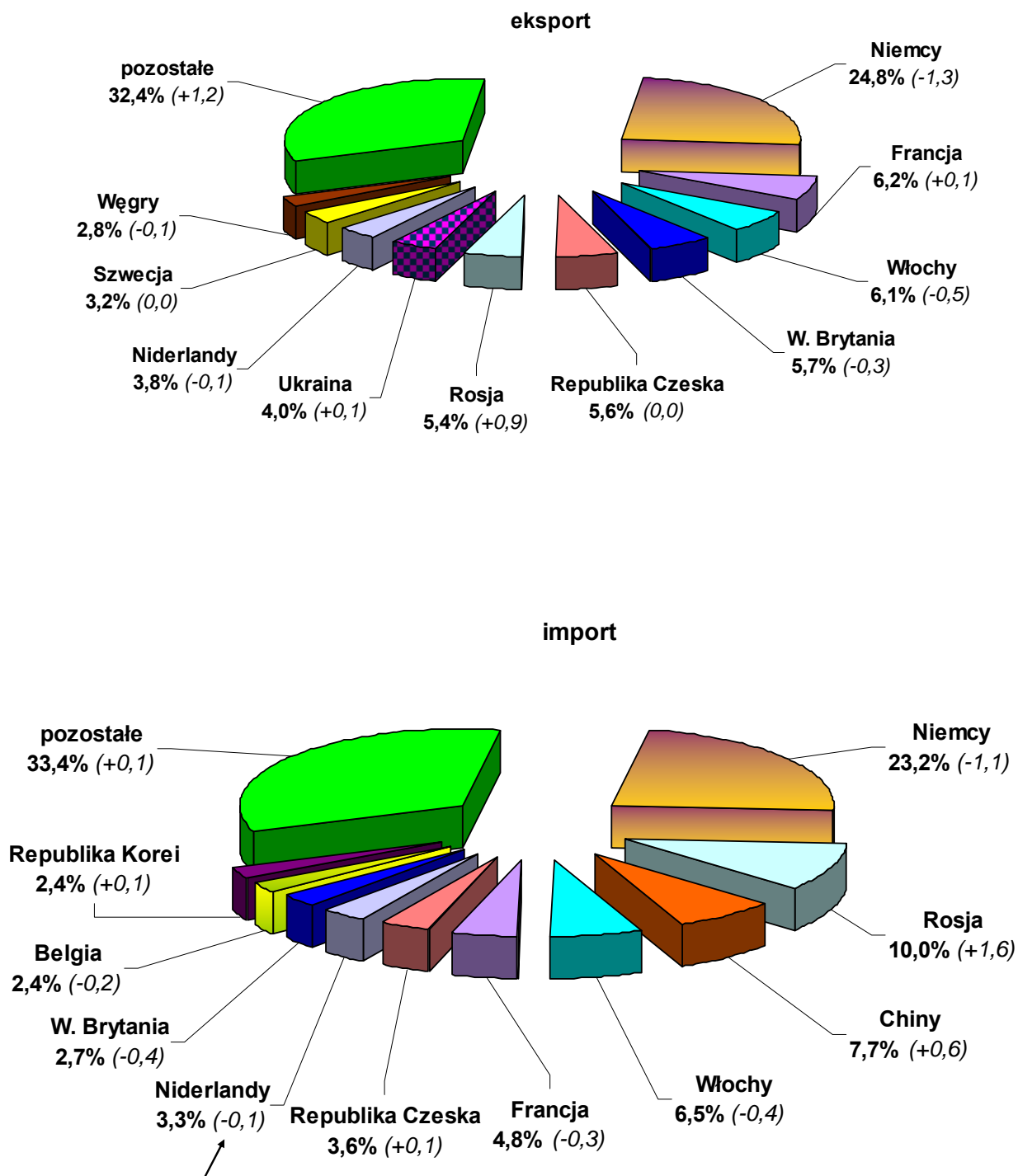
Wartość obrotów z **Niemcami** – głównym partnerem handlowym, w porównaniu z okresem styczeń–październik ub. roku, w eksporcie obniżyła się o 0,5% do poziomu 84064,3 mln zł (24414,6 mln EUR), natomiast w imporcie wzrosła o 3,0% do 94638,8 mln zł (27486,1 mln EUR). Wymiana zamknęła się ujemnym saldem 10574,5 mln zł (minus 3071,5 mln EUR) wobec ujemnego salda 7334,4 mln zł (minus 1919,4 mln EUR) przed rokiem. Udział Niemiec obniżył się w eksporcie ogółem z 26,1% w okresie styczeń–październik ub. roku do 24,8%, a w imporcie ogółem – z 24,3% do 23,2%. W wymianie z Niemcami wg sekcji SITC zaobserwowano m.in. wzrost eksportu chemikaliów i produktów pokrewnych, paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych oraz maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego, natomiast zmniejszyła się wartość eksportu m.in. różnych wyrobów przemysłowych, towarów przemysłowych sklasyfikowanych głównie według surowca, surowców niejadalnych z wyjątkiem paliw oraz żywności i zwierząt żywych. W imporcie wzrosła m.in. wartość dostaw żywności i zwierząt żywych, paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych, chemikaliów i produktów pokrewnych, maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego oraz różnych wyrobów przemysłowych, natomiast zmniejszył się import towarów przemysłowych sklasyfikowanych głównie wg surowca.

Wśród naszych partnerów handlowych kolejne pozycje zajmowały: w eksporcie – Francja (6,2%), Włochy (6,1%), W. Brytania (5,7%), Republika Czeska (5,6%), Rosja (5,4%), Ukraina (4,0%), Niemcy (3,8%), Szwecja (3,2%), Węgry (2,8%), a w imporcie – Rosja (10,0%), Chiny (7,7%), Włochy (6,5%), Francja (4,8%), Republika Czeska (3,6%), Niemcy (3,3%), W. Brytania (2,7%), Belgia (2,4%) oraz Republika Korei (2,4%).

Obroty towarowe z krajami **Europy Środkowo-Wschodniej**, w porównaniu z okresem styczeń–październik ub. roku, wzrosły w eksporcie o 15,3% do poziomu 36228,8 mln zł (10529,8 mln EUR), a w imporcie – o 25,6% do 48987,6 mln zł (14236,5 mln EUR). Wymiana zamknęła się ujemnym saldem 12758,8 mln zł (minus 3706,7 mln EUR) wobec ujemnego salda 7575,0 mln zł (minus 1981,0 mln EUR) w okresie styczeń–październik ub. roku. Eksport do krajów Europy Środkowo-Wschodniej stanowił 10,7% eksportu ogółem, a import – 12,0% importu ogółem (wobec odpowiednio 9,7% i 10,3% przed rokiem).

Po dziesięciu miesiącach br. **Rosja** zajmowała, podobnie jak przed rokiem, 6 miejsce wśród odbiorców polskich towarów oraz 2 miejsce wśród dostawców towarów na nasz rynek. Eksport do Rosji zwiększył się o 24,2% i wyniósł 18190,8 mln zł (5284,5 mln EUR), natomiast import z Rosji wzrósł o 28,4% do poziomu 40915,3 mln zł (11891,0 mln EUR). Ujemne saldo obrotów wyniosło 22724,5 mln zł (minus 6606,5 mln EUR) wobec minus 17206,9 mln zł (minus 4503,9 mln EUR) przed rokiem. Udział Rosji zwiększył się w eksporcie ogółem z 4,5% w okresie styczeń–październik ub. roku do 5,4%, a w imporcie ogółem – z 8,4% do 10,0%.

**STRUKTURA GEOGRAFICZNA OBROTÓW
HANDLU ZAGRANICZNEGO
w okresie styczeń–październik 2008 r.**

Zmiany do I-X 2007 r. (w pkt)

W obrotach z Rosją wg sekcji SITC wzrósł eksport maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego oraz w mniejszym stopniu – m.in. chemikaliów i produktów pokrewnych, różnych wyrobów przemysłowych, towarów przemysłowych sklasyfikowanych głównie wg surowca, natomiast zmniejszył się eksport żywności i zwierząt żywych. W imporcie, obok wzrostu wartości dostaw paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych, zwiększyły się obroty m.in. chemikaliami i produktami pokrewnymi oraz surowcami niejadalnymi z wyjątkiem paliw, natomiast obniżył się import m.in. towarów przemysłowych sklasyfikowanych głównie wg surowca.

W obrotach ogółem **wg sekcji SITC**, w porównaniu z okresem styczeń–październik ub. roku, zwiększył się eksport paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych, napojów i tytoniu, chemikaliów i produktów pokrewnych oraz maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego, natomiast obniżył się eksport olejów, tłuszczów i wosków zwierzęcych i roślinnych, towarów przemysłowych sklasyfikowanych głównie wg surowca oraz różnych wyrobów przemysłowych. W imporcie zmniejszyła się wartość dostaw napojów i tytoniu oraz towarów przemysłowych sklasyfikowanych głównie wg surowca, natomiast największy wzrost zaobserwowano w sekcji oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne oraz paliwa mineralne, smary i materiały pochodne. W strukturze towarowej eksportu wzrósł udział m.in. maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego, chemikaliów i produktów pokrewnych oraz paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych, natomiast obniżył się – m.in. towarów przemysłowych sklasyfikowanych głównie wg surowca oraz różnych wyrobów przemysłowych. W imporcie najbardziej zwiększył się udział paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych, a najbardziej obniżył się – towarów przemysłowych sklasyfikowanych głównie wg surowca.

Dynamika i struktura obrotów wg sekcji SITC (w cenach bieżących) kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I-X 2008		I-X 2007	I-X 2008
	w mln zł	I-X 2007=100	struktura w %	
EKSPORT	338854,6	104,8	100,0	100,0
w tym:				
Żywność i zwierzęta żywe	27762,5	102,1	8,4	8,2
Napoje i tytoń	3063,1	113,1	0,8	0,9
Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw	7830,4	102,4	2,4	2,3
Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne	14334,1	116,8	3,8	4,2
Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne	613,3	96,9	0,2	0,2
Chemikalia i produkty pokrewne	26659,4	112,2	7,4	7,9
Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie wg surowca	75615,4	99,1	23,6	22,3
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy	140850,1	107,9	40,3	41,6
Różne wyroby przemysłowe	41906,1	99,1	13,1	12,4
IMPORT	407743,2	107,7	100,0	100,0
w tym:				
Żywność i zwierzęta żywe	22029,5	110,9	5,2	5,4
Napoje i tytoń	1882,2	92,9	0,5	0,5
Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw	12774,2	111,7	3,0	3,1
Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne	48197,7	134,2	9,5	11,8
Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne	1523,5	138,2	0,3	0,4
Chemikalia i produkty pokrewne	53689,9	107,2	13,2	13,2
Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie wg surowca	78503,3	95,5	21,7	19,3
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy	143523,2	106,7	35,5	35,2
Różne wyroby przemysłowe	35567,2	109,6	8,6	8,7

W porównaniu z okresem styczeń–październik ub. roku eksport **produktów rolno-spożywczych** był wyższy o 2,4% i wyniósł 32817,4 mln zł (9542,2 mln EUR), a import wzrósł o 12,0% i ukształtował się na poziomie 28061,6 mln zł (8156,6 mln EUR). Obroty zamknęły się dodatnim saldem 4755,8 mln zł (1385,6 mln EUR) wobec dodatniego salda 7014,0 mln zł (1842,7 mln EUR) przed rokiem. Udział produktów rolno-spożywczych w eksporcie ogółem wyniósł 9,7% (przed rokiem 9,9%), a w imporcie ogółem – 6,9% (przed rokiem 6,6%).

Odnotowano wzrost eksportu produktów rolno-spożywczych do krajów Europy Środkowo-Wschodniej o 14,8%, do krajów rozwiniętych o 2,0% (w tym do UE o 2,2%) oraz spadek do krajów rozwijających się o 9,5%. W imporcie zwiększyły się obroty ze wszystkimi grupami krajów: z krajami Europy Środkowo-Wschodniej o 26,9%, z krajami rozwiniętymi o 14,0% (w tym z UE o 14,3%) i z krajami rozwijającymi się o 3,9%.

W strukturze geograficznej eksportu produktów rolno-spożywczych wzrósł udział krajów Europy Środkowo-Wschodniej z 8,6% w okresie styczeń–październik ub. roku do 9,7%, natomiast obniżył się – krajów rozwijających się z 6,7% do 5,9% i krajów rozwiniętych z 84,7% do 84,4%. Łącznie na rynki krajów rozwiniętych i krajów Europy Środkowo-Wschodniej skierowano 94,1% eksportu produktów rolno-spożywczych (przed rokiem 93,3%). W imporcie również obniżył się udział krajów rozwijających się z 22,7% do 21,1%, natomiast udział krajów rozwiniętych zwiększył się z 74,7% do 76,0% (w tym UE – z 67,8% do 69,1%), a krajów Europy Środkowo-Wschodniej z 2,6% do 2,9%.

Obroty towarowe produktów rolno-spożywczych (wg CN) przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie	I–X 2008							
	eksport				import			
	w mln zł	w mln EUR	I–X 2007=100	struktura w %	w mln zł	w mln EUR	I–X 2007=100	struktura w %
Produkty rolno-spożywcze	32817,4	9542,2	102,4	100,0	28061,6	8156,6	112,0	100,0
Przetwory spożywcze	14593,2	4244,3	105,8	44,5	10688,6	3107,4	103,9	38,1
Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego	11485,4	3336,3	102,0	35,0	6738,6	1963,0	126,2	24,0
Produkty pochodzenia roślinnego	5962,6	1734,6	95,5	18,1	8995,8	2609,5	109,3	32,1
Oleje i tłuszcze	776,2	227,0	101,5	2,4	1638,6	476,7	138,1	5,8

W okresie dziesięciu miesięcy br. sprowadzono z zagranicy 2177,4 tys. ton zbóż (o 7,3% mniej niż przed rokiem) o wartości 1726,2 mln zł (503,6 mln EUR). Importowano przede wszystkim pszenicę i mieszanek żyta z pszenicą (1020,6 tys. ton), kukurydzę (706,5 tys. ton), jęczmień (260,3 tys. ton), ryż (87,1 tys. ton), żyto (50,6 tys. ton). Dostawy zbóż pochodziły głównie z Niemiec, Węgier, Republiki Czeskiej, Ukrainy, Litwy, Słowacji, W. Brytanii. Wyeksportowano 393,0 tys. ton zbóż (o 39,2% mniej niż przed rokiem) o wartości 271,0 mln zł (78,6 mln EUR).

Eksport towarów wysokiej techniki wyniósł 25768,7 mln zł (7485,2 mln EUR), tj. o 29,2% więcej niż w okresie styczeń–październik ub. roku, a import – 61127,8 mln zł (17763,8 mln EUR), tj. o 11,0% więcej. Obroty zamknęły się ujemnym saldem 35359,1 mln zł (minus 10278,6 mln EUR) wobec minus 35134,0 mln zł (minus 9192,4 mln EUR) przed rokiem. Udział towarów wysokiej techniki w eksporcie ogółem wyniósł 7,6%, a w imporcie – 15,0% (przed rokiem odpowiednio 6,2% i 14,5%).

Wartość obrotu uszlachetniającego w okresie styczeń–październik br. stanowiła 7,0% eksportu i 4,5% importu ogółem, wobec odpowiednio 7,7% i 4,8% przed rokiem.

W strukturze rozdysponowania importu wg głównych kategorii ekonomicznych, w porównaniu z okresem styczeń–październik ub. roku, wzrósł udział importu towarów konsumpcyjnych z 18,8% do 19,0% i towarów przeznaczonych na zużycie pośrednie z 63,7% do 63,8%, obniżył się natomiast udział importu dóbr inwestycyjnych z 17,5% do 17,2%. We wszystkich kategoriach ekonomicznych odnotowano wzrost importu, w tym towarów konsumpcyjnych – o 9,3%, przeznaczonych na zużycie pośrednie – o 7,9% i inwestycyjnych – o 5,2%.

W strukturze rozdysponowania eksportu wg głównych kategorii ekonomicznych, w porównaniu z okresem styczeń–październik ub. roku, wzrósł udział eksportu towarów z przeznaczeniem na cele inwestycyjne z 11,1% do 12,4% i na cele konsumpcyjne - z 32,9% do 33,3%. W tych kategoriach odnotowano też największą dynamikę eksportu (wzrost odpowiednio o 16,9% i o 6,1%). Eksport towarów przeznaczonych na zużycie pośrednie zwiększył się o 1,6%, a jego udział obniżył się z 56,0% do 54,3%.

Struktura rozdysponowania importu i eksportu wg głównych kategorii ekonomicznych kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	I-X 2007	I-X 2008	I-X 2007=100
	struktura w %		
IMPORT	100,0	100,0	107,7
Dobra inwestycyjne.....	17,5	17,2	105,2
w tym:			
dobra inwestycyjne z wyjątkiem środków transportu	76,4	78,4	107,9
środki transportu przemysłowe	23,6	21,6	96,5
Towary konsumpcyjne.....	18,8	19,0	109,3
w tym:			
towary nietrwałego użytku.....	28,0	27,4	107,2
samochody osobowe	19,2	20,5	117,0
Zużycie pośrednie	63,7	63,8	107,9
w tym:			
towary zaopatrzeniowe dla przemysłu przetworzone.....	51,7	47,5	99,2
paliwa i smary nieprzetworzone.....	12,2	15,9	140,6
części i akcesoria do dóbr inwestycyjnych	14,2	14,1	106,7
części i akcesoria dla środków transportu	10,1	10,4	111,0
EKSPORT	100,0	100,0	104,8
Dobra inwestycyjne.....	11,1	12,4	116,9
w tym:			
dobra inwestycyjne z wyjątkiem środków transportu	62,2	60,9	114,4
środki transportu przemysłowe	37,8	39,1	121,1
Towary konsumpcyjne.....	32,9	33,3	106,1
w tym:			
towary nietrwałego użytku.....	27,2	26,4	102,9
samochody osobowe.....	16,5	17,7	113,7
Zużycie pośrednie	56,0	54,3	101,6
w tym:			
towary zaopatrzeniowe dla przemysłu przetworzone.....	52,4	51,4	99,7
części i akcesoria dla środków transportu	22,3	21,7	98,7
części i akcesoria do dóbr inwestycyjnych	12,9	13,9	109,3

Rachunek bieżący bilansu płatniczego na bazie transakcji

Rachunek bieżący bilansu płatniczego⁷ w październiku br. zamknął się ujemnym saldem w kwocie 2219 mln EUR, wobec minus 1459 mln EUR w analogicznym okresie ub. roku. Na pogorszenie salda wpłynęło w głównej mierze pogłębienie ujemnego salda obrotów towarowych (o 645 mln EUR).

Saldo obrotów towarowych w październiku br. wyniosło minus 1664 mln EUR (wobec minus 1019 mln EUR przed rokiem). Pogłębienie salda nastąpiło na skutek spadku wpływów za eksport towarów (o 1,2% do 10411 mln EUR) oraz zwiększenia wypłat za import (o 4,5% do 12075 mln EUR).

Saldo usług w październiku br. ukształtowało się na poziomie 408 mln EUR (przed rokiem 556 mln EUR). Przychody z tytułu eksportu usług wyniosły 2144 mln EUR (wzrost w skali roku o 4,4%), a rozchody z tytułu importu usług osiągnęły 1736 mln EUR (wzrost o 16,0%). Na wartość salda usług złożyły się: dodatnie saldo usług transportowych (265 mln EUR), dodatnie saldo podróży zagranicznych (235 mln EUR) oraz ujemne saldo pozostałych usług (92 mln EUR).

Saldo dochodów w październiku br. wyniosło minus 980 mln EUR (przed rokiem minus 1195 mln EUR). Przychody z tytułu dochodów zrealizowano w wysokości 679 mln EUR (wzrost o 17,9%), a rozchody w wysokości 1659 mln EUR (spadek o 6,3%).

Saldo transferów bieżących w październiku br. było dodatnie i wyniosło 17 mln EUR (przed rokiem 199 mln EUR). Zmniejszyła się w ujęciu rocznym wartość przychodów – do 711 mln EUR (o 3,3%), a wartość rozchodów zwiększyła się do 694 mln EUR (o 29,5%).

Rachunek bieżący bilansu płatniczego na bazie transakcji kształtował się następująco:

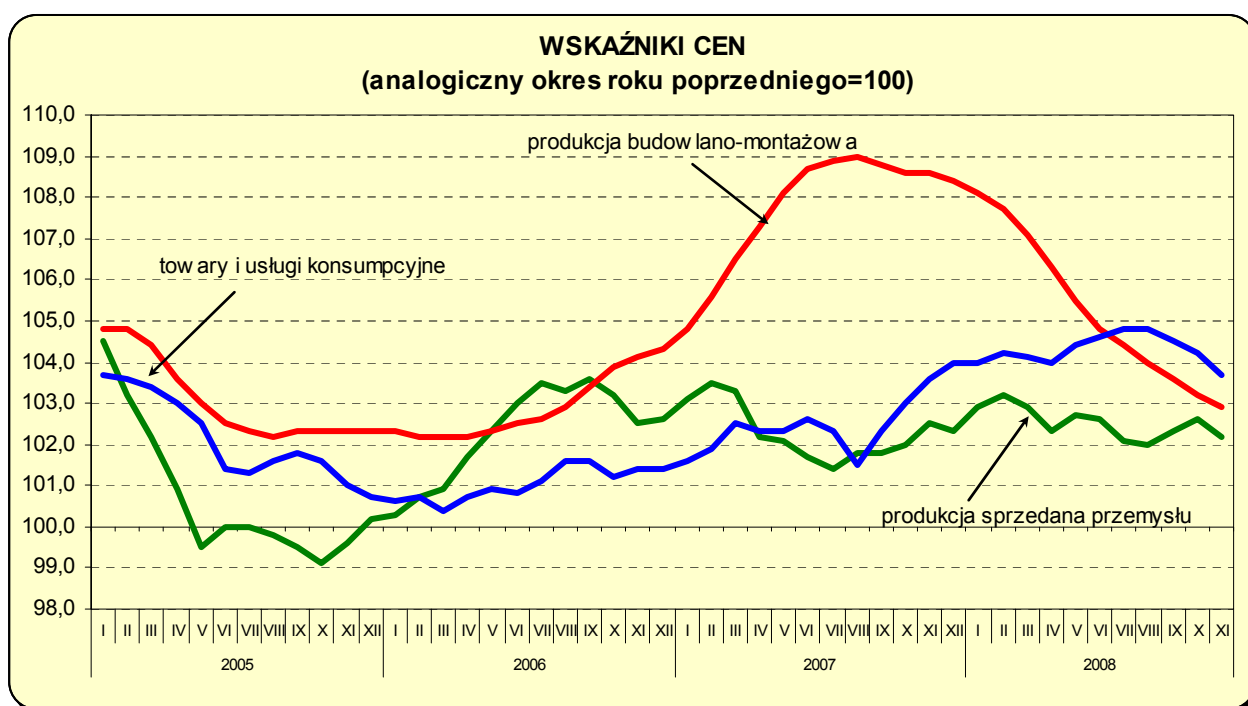
Wyszczególnienie	X 2007	X 2008	zmiana do X 2007
	w mln EUR		
RACHUNEK BIEŻĄCY	-1459	-2219	-760
Saldo obrotów towarowych	-1019	-1664	-645
Eksport	10540	10411	-129
Import	11559	12075	516
Saldo usług	556	408	-148
Przychody	2053	2144	91
Rozchody	1497	1736	239
Saldo dochodów	-1195	-980	215
Przychody	576	679	103
Rozchody	1771	1659	-112
Saldo transferów bieżących	199	17	-182
Przychody	735	711	-24
Rozchody	536	694	158

⁷ Opracowano na podstawie materiałów „Bilans Płatniczy” przekazanych przez NBP.

Rachunek bieżący stanowi komponent bilansu płatniczego na bazie transakcji. Jest to statystyczne zestawienie transferów finansowych obrotów z zagranicą, prezentujące w usystematyzowany sposób transakcje gospodarcze zrealizowane przez Polskę z resztą świata (tzn. między rezydentami i nierezydentami). Bilans płatniczy oprócz rachunku bieżącego, zawiera także rachunek kapitałowy i finansowy, saldo błędów i opuszczeń oraz stan oficjalnych aktywów rezerwowych.

Ceny

W listopadzie br. wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych oraz cen producentów w skali roku był niższy niż przed miesiącem. Ceny towarów i usług konsumpcyjnych były nieco wyższe niż w październiku br., natomiast ceny producentów – niższe.

Według wstępnych danych, w listopadzie br. zanotowano spadek cen produkcji sprzedanej przemysłu w skali miesiąca (o 0,5%). W trzecim z kolei miesiącu obniżono ceny w górnictwie (o 2,3%). Spadek cen zanotowano również w przetwórstwie przemysłowym (o 0,8%), w tym największy w produkcji koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (o 10,4%). Niższe niż w ub. miesiącu były także m.in. ceny produkcji metali (o 3,3%), wyrobów chemicznych (o 0,9%) oraz wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych (o 0,2%). Zanotowano natomiast wzrost cen produkcji m.in. wyrobów z metali (o 0,7%), wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych (o 1,0%) oraz pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 1,4%). Wzrost cen (o 2,4%) obserwowano w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę.

Dynamika cen w przemyśle w okresie styczeń–listopad br. w porównaniu z grudniem ub. roku była zbliżona do notowanej przed rokiem (wzrost o 2,9%, wobec 3,0%). Największy wzrost cen zanotowano w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę (o 12,4%). Ceny w górnictwie były o 11,7% wyższe niż w grudniu ub. roku, w tym w górnictwie węgla kamiennego i brunatnego; wydobywaniu torfu – o 29,7%, przy spadku cen w górnictwie rud metali – o 28,0%. Ceny w przetwórstwie przemysłowym podniesiono o 1,2%, w tym znacznie – w produkcji metali (o 14,3%, w tym w produkcji żeliwa i stali oraz stopów żelaza – o 25,1%). Ceny wyrobów chemicznych wzrosły o 10,0%, wyrobów z metali – o 4,3%, wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych – o 2,0%, wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych – o 1,1% oraz pojazdów samochodowych, przyczep i naczep – o 0,3%. Obniżono natomiast m.in. ceny produkcji artykułów spożywczych i napojów (o 0,9%) oraz koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (o 3,5%).

W skali roku ceny produkcji sprzedanej przemysłu wzrosły w listopadzie br. o 2,2% (wobec 2,5% przed rokiem). Najbardziej podniesiono ceny w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę (o 12,5%). Znacznie wzrosły również ceny w górnictwie (o 9,9%), natomiast w niewielkim stopniu – w przetwórstwie przemysłowym (o 0,4%).

Według wstępnych danych, w listopadzie br. ceny produkcji budowlano-montażowej były niższe niż w październiku (o 0,1%). Wzrost cen w ujęciu rocznym w tej sekcji był wolniejszy niż przed rokiem, zarówno w listopadzie br. (2,9%, wobec 8,6%), jak i w okresie jedenastu miesięcy (5,2%, wobec 7,7%). W stosunku do grudnia ub. roku ceny wzrosły o 2,7% (wobec, 7,8% przed rokiem).

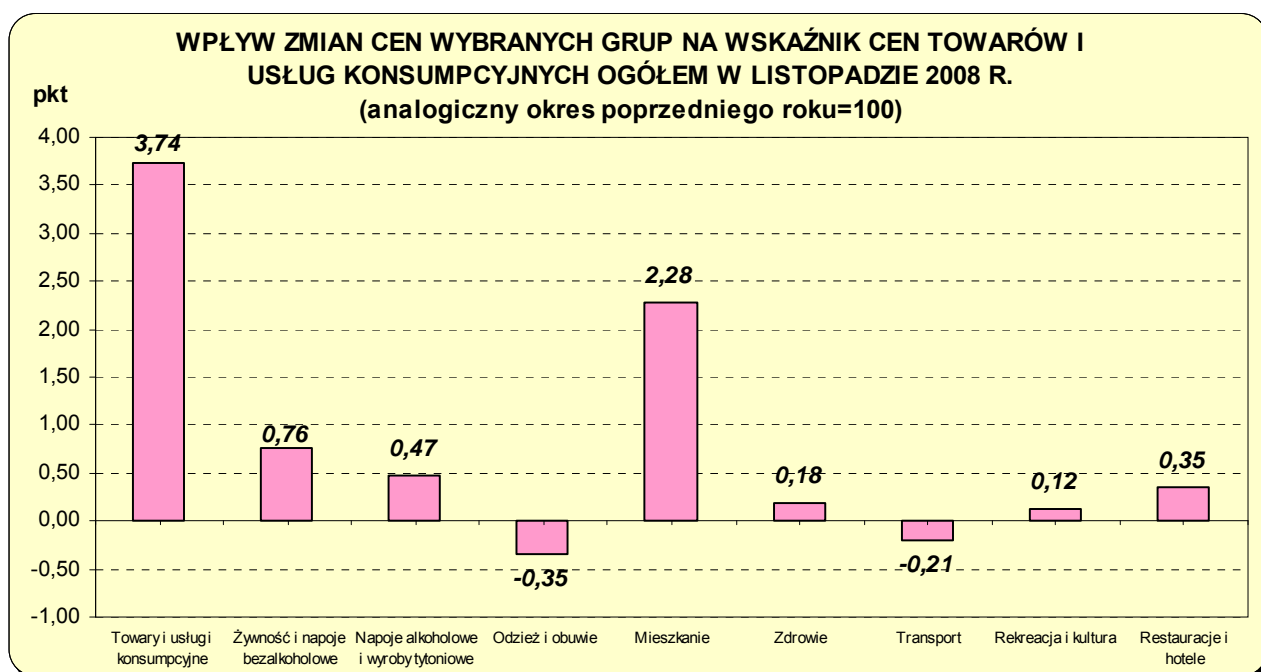
Dynamika cen w przemyśle i budownictwie kształtowała się następująco:

Okresy	Ceny produkcji sprzedanej przemysłu				Ceny produkcji budowlano- montażowej
	ogółem	górnictwo	przetwórstwo przemysłowe	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	
2007	Grudzień roku poprzedniego=100				
XI.....	103,0	104,0	102,8	103,7	107,8
2008					
XI.....	102,9	111,7	101,2	112,4	102,7
2007	Miesiąc poprzedni=100				
I	100,6	99,9	100,3	103,1	100,5
II	100,3	99,9	100,3	100,0	100,8
III.....	100,5	101,7	100,4	100,1	101,0
IV.....	100,5	104,6	100,3	100,1	101,1
V.....	100,4	99,6	100,4	100,1	101,1
VI.....	100,5	100,3	100,6	100,1	100,9
VII.....	100,3	101,8	100,3	100,1	100,6
VIII.....	100,3	99,3	100,4	100,1	100,6
IX.....	100,0	99,6	100,0	100,0	100,5
X.....	99,7	101,2	99,5	100,0	100,5
XI.....	99,9	96,3	100,1	100,0	100,2
XII.....	99,3	98,4	99,2	100,0	100,2

Okresy	Ceny produkcji sprzedanej przemysłu				Ceny produkcji budowlano- montażowej
	ogółem	górnictwo	przetwórstwo przemysłowe	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	
2008					
I	101,2	109,6	100,6	102,3	100,3
II	100,6	101,8	100,3	102,2	100,5
III	100,2	101,4	100,2	100,1	100,4
IV	99,9	100,5	99,7	100,9	100,4
V	100,8	99,0	100,7	103,0	100,3
VI	100,4	100,3	100,4	100,1	100,3
VII	99,9	102,9	99,7	100,2	100,2
VIII	100,2	100,4	100,2	100,2	100,2
IX	100,3	99,9	100,3	100,5	100,1
X	99,9	98,1	100,0	100,1	100,1
XI	99,5	97,7	99,2	102,4	99,9
2007		Analogiczny okres roku poprzedniego=100			
I	103,1	110,2	102,3	105,1	104,8
II	103,5	108,4	102,9	105,2	105,6
III	103,3	108,1	102,6	105,2	106,5
IV	102,2	105,5	101,7	103,5	107,3
V	102,1	100,8	101,9	103,6	108,1
VI	101,7	102,3	101,4	103,6	108,7
VII	101,4	100,6	101,1	103,6	108,9
VIII	101,8	100,6	101,6	103,7	109,0
IX	101,8	99,4	101,7	103,7	108,8
X	102,0	101,1	101,7	103,7	108,6
XI	102,5	100,7	102,4	103,8	108,6
XII	102,3	102,4	101,9	103,7	108,4
2008					
I	102,9	112,3	102,2	102,9	108,1
II	103,2	114,5	102,1	105,2	107,7
III	102,9	114,1	101,9	105,1	107,1
IV	102,3	109,6	101,3	106,0	106,3
V	102,7	108,9	101,5	109,1	105,5
VI	102,6	109,0	101,3	109,1	104,8
VII	102,1	110,2	100,7	109,2	104,4
VIII	102,0	111,4	100,5	109,3	104,0
IX	102,3	111,7	100,8	109,8	103,6
X	102,6	108,3	101,3	109,8	103,2
XI	102,2	109,9	100,4	112,5	102,9
I–XI	102,5	110,9	101,3	108,0	105,2
2007					
I–XI	102,3	103,2	101,9	104,1	107,7

W listopadzie br. **ceny towarów i usług konsumpcyjnych** wzrosły o 0,2% (wobec 0,4% przed miesiącem).

W skali roku notowano dalsze spowolnienie wzrostu cen konsumpcyjnych – z 4,2% w październiku br. do 3,7% w listopadzie br. Największy wpływ na poziom wskaźnika ogółem miały podwyżki cen towarów i usług w zakresie mieszkania oraz żywności, które podniosły jego wartość odpowiednio o 2,28 pkt i 0,76 pkt. Spadki cen odzieży i obuwia oraz towarów i usług związanych z transportem wpłynęły na obniżenie tego wskaźnika o 0,35 pkt i 0,21 pkt.

W okresie styczeń–listopad br. w stosunku do grudnia ub. roku ceny konsumpcyjne wzrosły mniej niż odpowiednio przed rokiem (3,4%, wobec 3,7%). W stosunku do analogicznego okresu ub. roku w okresie styczeń–listopad br. ceny były wyższe o 4,3% (wobec 2,3% odpowiednio przed rokiem).

Dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych kształtowała się następująco:

Okresy	Ogółem	żywność i napoje bezalko- holowe	napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	odzież i obuwie	mieszkanie	zdrowie	transport	łącznie	rekreacja i kultura	edukacja	restauracje i hotele
2007	Grudzień roku poprzedniego=100										
XI	103,7	107,5	105,0	93,0	103,7	102,4	108,8	97,9	97,7	102,5	104,2
2008											
XI	103,4	102,4	107,8	93,8	109,2	102,8	97,4	100,3	101,2	104,1	106,0
2007	Miesiąc poprzedni=100										
I	100,4	101,1	100,1	97,7	100,9	100,3	99,3	99,9	100,3	100,2	100,2
II	100,3	100,7	100,1	98,3	100,2	100,2	101,0	100,0	100,0	100,0	100,3
III	100,5	100,8	100,0	99,3	100,2	100,6	102,5	100,0	99,9	100,0	100,3
IV	100,5	100,9	100,1	99,9	100,3	100,2	101,9	100,0	99,9	100,0	100,3
V	100,5	101,2	100,3	100,0	100,3	100,2	100,8	100,0	100,0	100,0	100,4
VI	100,0	99,0	100,9	99,9	100,3	100,1	101,5	100,0	100,1	100,0	100,4
VII	99,7	98,4	101,4	98,8	100,2	100,2	100,3	100,0	100,5	100,3	100,4
VIII	99,6	99,4	101,1	98,8	100,2	100,1	99,8	98,1	97,9	100,0	100,2
IX	100,8	102,4	100,6	99,9	100,3	100,1	100,2	100,0	99,6	100,7	100,6
X	100,6	101,7	100,3	100,2	100,5	100,2	100,0	100,0	99,6	101,1	100,5
XI	100,7	101,5	100,2	100,2	100,3	100,1	101,3	100,0	99,9	100,1	100,6
XII	100,3	100,3	100,3	99,8	100,2	100,6	100,2	100,3	100,5	100,0	100,3
2008											
I	100,7	101,1	100,3	96,8	101,8	100,4	99,1	100,5	100,9	100,6	100,6
II	100,4	100,2	100,2	98,4	101,7	100,4	99,8	99,8	99,7	100,2	100,6
III	100,4	100,4	100,2	101,0	100,3	100,4	100,8	100,0	99,9	100,1	100,6
IV	100,4	100,7	100,2	99,9	100,2	100,3	100,2	100,0	100,0	100,1	100,6
V	100,8	101,2	100,4	99,9	101,3	100,4	100,9	100,0	100,2	100,0	100,6
VI	100,2	99,4	100,7	99,7	100,3	100,3	102,0	100,4	101,0	100,1	100,7
VII	100,0	98,9	101,1	98,3	100,4	100,2	100,5	100,1	100,8	100,1	100,6
VIII	99,6	98,4	101,8	98,2	100,3	100,1	99,2	99,7	99,5	100,4	100,4
IX	100,3	100,6	101,2	101,4	100,6	100,2	98,5	100,0	99,6	101,4	100,5
X	100,4	100,8	100,7	100,3	100,9	100,1	99,0	100,0	99,7	101,1	100,4
XI	100,2	100,7	100,7	99,9	100,8	100,1	97,3	99,9	99,9	100,1	100,2
2007	Analogiczny okres roku poprzedniego=100										
I	101,6	102,8	101,6	92,2	103,4	101,2	98,1	102,1	102,1	101,1	102,5
II	101,9	103,2	101,7	92,5	103,4	101,3	99,4	102,1	102,2	101,1	102,7
III	102,5	104,3	101,8	92,5	103,6	101,8	102,0	102,1	102,2	101,1	102,8
IV	102,3	104,6	101,9	92,5	102,9	101,9	101,3	102,0	102,4	101,1	103,0
V	102,3	104,3	101,9	92,6	103,2	102,0	100,6	102,0	102,8	101,1	103,3
VI	102,6	104,4	102,5	92,6	103,5	102,0	102,2	102,0	102,9	101,1	103,4
VII	102,3	104,4	103,6	92,2	103,6	102,4	101,4	99,6	99,6	101,4	103,6
VIII	101,5	102,8	104,4	92,5	103,5	102,4	99,9	97,6	97,3	101,4	103,6
IX	102,3	105,1	104,8	92,7	103,5	102,4	101,3	97,5	97,4	101,7	103,8
X	103,0	106,6	105,0	92,8	103,6	102,5	103,9	97,6	97,4	102,5	104,0
XI	103,6	107,6	105,1	92,9	103,7	102,5	106,5	97,9	97,8	102,5	104,4
XII	104,0	107,9	105,4	92,9	103,9	103,1	108,9	98,1	98,2	102,6	104,5

Okresy	Ogółem	żywność i napoje bezalko- holowe	napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	odzież i obuwie	mieszkanie	zdrowie	transport	łącznie	rekreacja i kultura	edukacja	restauracje i hotele
2008											
I	104,0	107,8	105,4	91,9	104,7	103,2	108,3	98,4	98,2	103,0	104,9
II	104,2	107,3	105,6	92,0	106,4	103,4	107,0	98,3	97,9	103,1	105,2
III	104,1	107,0	105,7	93,6	106,5	103,1	105,5	98,3	97,8	103,2	105,5
IV	104,0	106,8	105,9	93,6	106,4	103,2	103,8	98,3	98,0	103,2	105,8
V	104,4	107,0	106,0	93,5	107,5	103,4	104,1	98,3	98,2	103,2	106,0
VI	104,6	107,6	105,8	93,4	107,5	103,6	104,7	98,7	99,1	103,2	106,3
VII	104,8	107,8	105,6	92,9	107,8	103,6	105,0	98,8	99,4	103,1	106,6
VIII.....	104,8	106,9	106,4	92,4	108,0	103,5	104,3	100,7	101,4	103,5	106,8
IX.....	104,5	105,1	107,1	93,8	108,4	103,5	102,6	100,7	101,4	104,2	106,7
X	104,2	104,0	107,5	93,8	108,8	103,4	101,6	100,7	101,6	104,2	106,7
XI	103,7	102,9	108,1	93,6	109,4	103,5	97,6	100,7	101,7	104,1	106,3
I–XI	104,3	106,4	106,3	93,1	107,4	103,4	104,0	99,3	99,5	103,5	106,1
2007											
I–XI.....	102,3	104,6	103,1	92,5	103,5	102,0	101,5	100,2	100,3	101,5	103,4

Ceny żywności i napojów bezalkoholowych wzrosły w listopadzie br. o 0,7%, tj. nieco mniej niż w poprzednim miesiącu. Najbardziej podrożały warzywa (o 8,4%). Więcej niż w poprzednim miesiącu należało zapłacić za cukier (o 2,8%), ryby (o 1,0%), a także pieczywo i produkty zbożowe oraz owoce (po 0,4%). W drugim miesiącu z kolei potaniało mięso (o 0,3%). Ceny napojów bezalkoholowych ukształtowały się na poziomie zbliżonym do notowanego przed miesiącem.

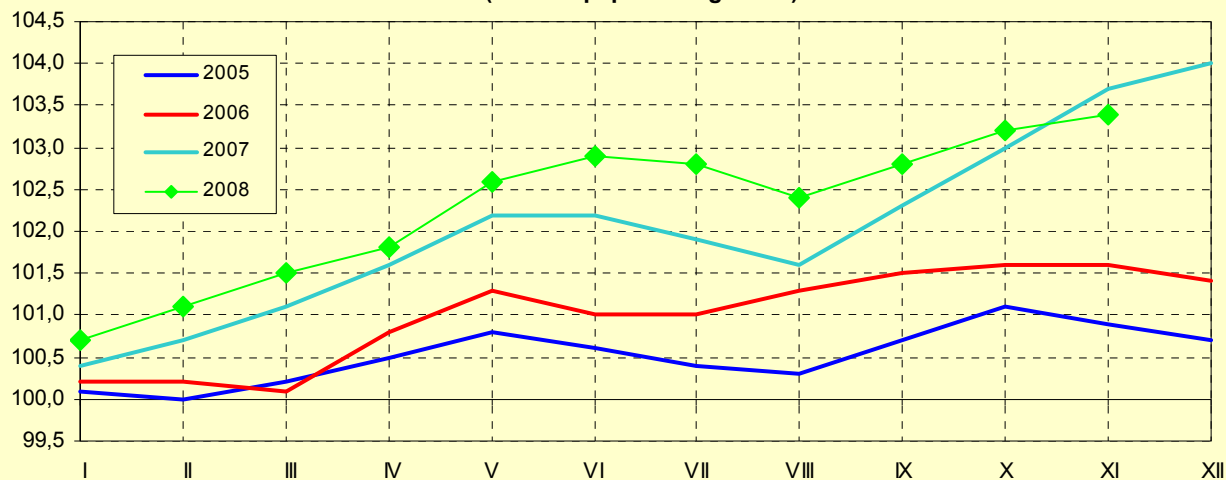
W okresie styczeń–listopad br. ceny żywności i napojów bezalkoholowych wzrosły mniej niż przed rokiem (o 2,4%, wobec 7,5%). Największy wpływ na zmiany cen żywności i napojów bezalkoholowych miały wyższe niż w grudniu ub. roku ceny pieczywa i produktów zbożowych (o 6,6%, w tym ceny ryżu podniesiono o 33,6%, a pieczywa – o 6,2%, przy spadku cen mąki – o 0,8%) oraz mięsa (o 5,5%). Wzrosły również m.in. ceny tłuszczów roślinnych (o 12,8%) oraz ryb (o 3,3%). Odnotowano spadek cen warzyw (o 0,6%), artykułów w grupie „mleko, sery i jaja” (o 0,8%), cukru (o 5,9%) oraz tłuszczów zwierzęcych (o 8,7%). Znacznie potaniały owoce (o 15,4%). Ceny napojów bezalkoholowych wzrosły o 3,6%.

W listopadzie br. za **wyroby tytoniowe** płacono o 1,2% więcej niż w poprzednim miesiącu, a za **napoje alkoholowe** – o 0,4% więcej. Od początku roku ceny wyrobów tytoniowych wzrosły o 15,6%, a napojów alkoholowych – o 3,3%.

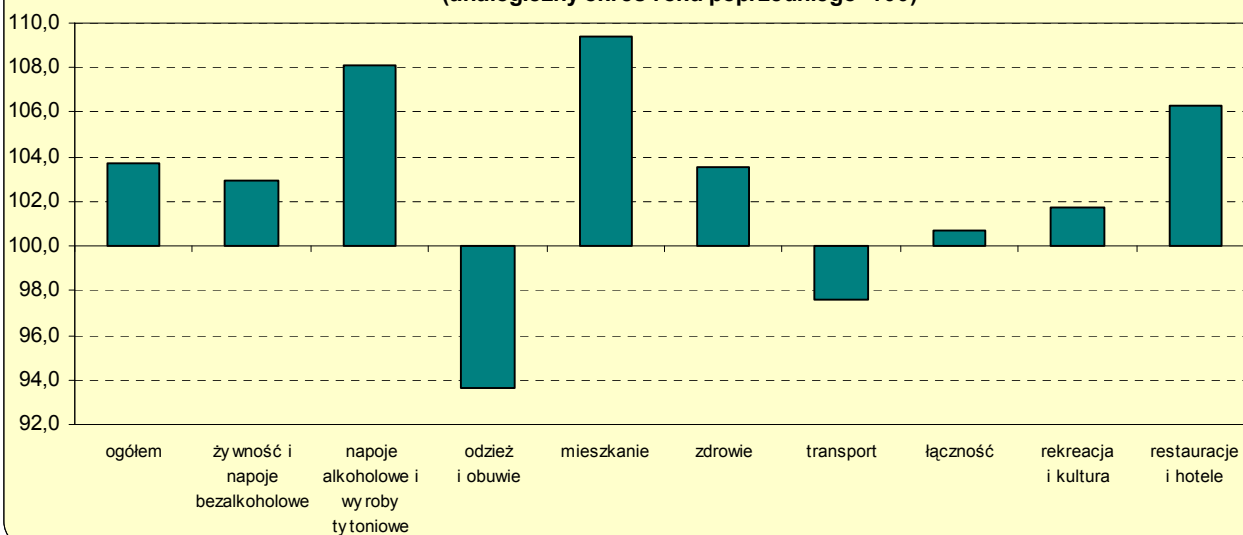
Ceny **odzieży i obuwia** były w listopadzie br. niższe niż przed miesiącem o 0,1%. W porównaniu z grudniem ub. roku obuwie potaniało o 9,3%, a odzież – o 5,0%.

Ceny towarów i usług związanych z **mieszkaniami** były wyższe niż w październiku br. o 0,8%. Nośniki energii podrożały o 1,7%, w tym gaz ziemny – o 5,1%, opał – o 1,6%, energia cieplna – o 1,1%, a energia elektryczna – o 0,7%. Za najem mieszkania należało zapłacić o 0,5% więcej niż przed miesiącem. Ceny towarów i usług związanych z wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego wzrosły o 0,1%.

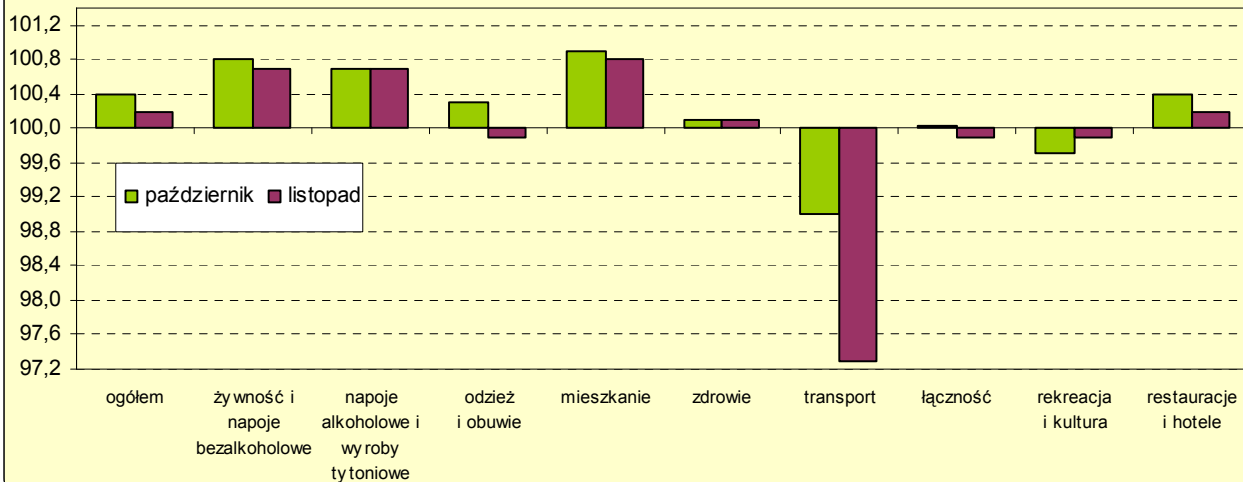
WSKAŹNIKI CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH (XII roku poprzedniego=100)

WSKAŹNIKI CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH W LISTOPADZIE 2008 R. (analogiczny okres roku poprzedniego=100)

WSKAŹNIKI CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH (miesiąc poprzedni=100)

W okresie styczeń–listopad br. ceny w zakresie mieszkania wzrosły o 9,2%, czyli więcej niż odpowiednio przed rokiem (3,7%). Znacznie wzrosły ceny opału (o 23,1%), gazu ziemnego (o 20,2%) oraz energii elektrycznej (o 12,4%). Opłaty za najem mieszkania podniesiono o 5,5%. Wzrosły opłaty w zakresie wywozu nieczystości (śmieci) – o 37,9%, usług kanalizacyjnych – o 10,7% oraz zaopatrywania w wodę – o 7,5%. Ceny towarów i usług związanych z wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego były przeciętnie o 2,0% wyższe niż w grudniu ub. roku, w tym środki do prania i czyszczenia – o 3,6%. Obniżono natomiast ceny sprzętu gospodarstwa domowego – o 1,7%.

Opłaty związane ze **zdrowiem** podniesiono w listopadzie br. o 0,1%, w tym za usługi ambulatoryjne i medycyny niekonwencjonalnej – o 0,4%. W okresie jedenastu miesięcy br. opłaty związane ze zdrowiem wzrosły o 2,8%. Ceny usług ambulatoryjnych i medycyny niekonwencjonalnej podniesiono o 5,5%, a artykułów farmaceutycznych – o 1,8%.

Ceny w zakresie **transportu** były niższe niż w ub. miesiącu o 2,7%, głównie w wyniku spadku cen paliw do prywatnych środków transportu – o 5,8%. Ceny usług transportowych wzrosły o 0,9%. W okresie styczeń–listopad br. nastąpił spadek cen w zakresie transportu (o 2,6%). Wpłynęły na to obniżki cen paliw do prywatnych środków transportu (o 6,6%) oraz środków transportu (o 5,3%). Ceny usług transportowych wzrosły w tym okresie o 7,8%.

Ceny związane z **łącznieścią** obniżono w skali miesiąca o 0,1%, a w stosunku do grudnia ub. roku były wyższe o 0,3%.

Listopad był czwartym z kolei miesiącem spadku cen w zakresie **rekreacji i kultury** (o 0,1%). Niższe były opłaty za turystykę zorganizowaną (o 1,0%) oraz ceny sprzętu audiowizualnego, fotograficznego i informatycznego (o 0,3%). Podrożały natomiast m.in. gazety i czasopisma (o 0,6%). W okresie styczeń–listopad br. nastąpił wzrost cen związanych z rekreacją i kulturą (o 1,2%). Wzrosły m.in. ceny turystyki zorganizowanej (o 6,2%) oraz gazet i czasopism (o 1,8%). Obniżyły się ceny sprzętu audiowizualnego, fotograficznego i informatycznego (o 12,4%).

W listopadzie br. odnotowano niewielki wzrost cen dotyczących **edukacji** (0,1%). W okresie jedenastu miesięcy br. opłaty w zakresie edukacji podniesiono o 4,1%.

Wzrost cen w **restauracjach i hotelach** w skali miesiąca wyniósł 0,2%, a od początku roku – 6,0%.

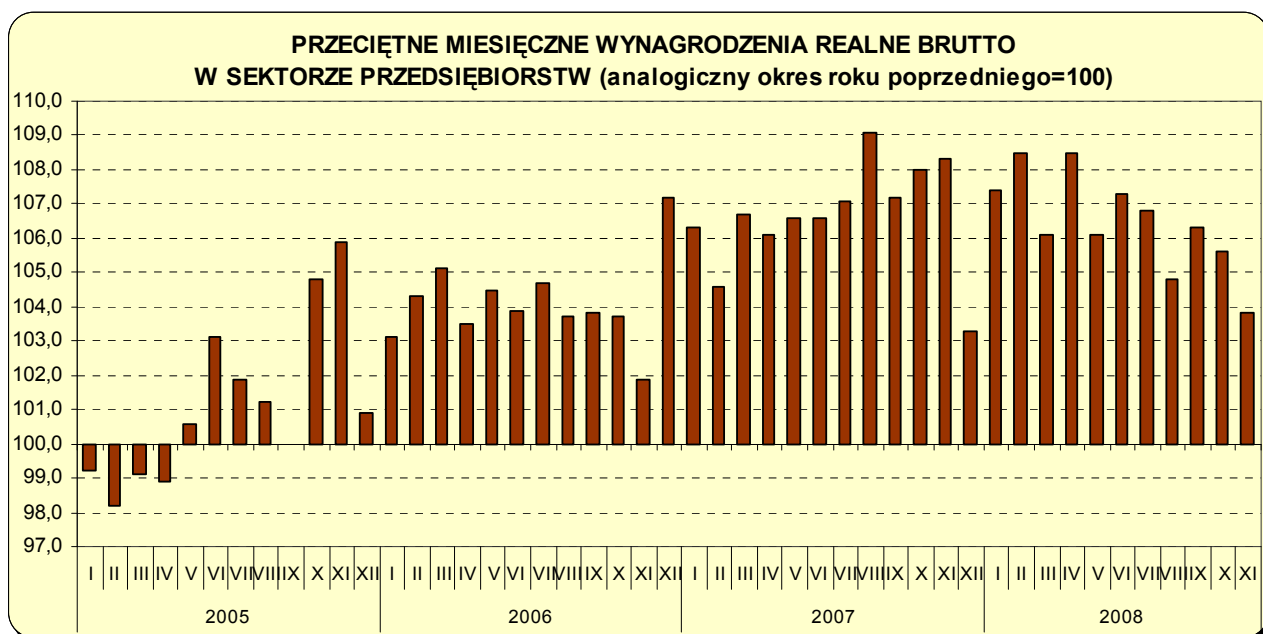
Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w listopadzie br. wzrosły o 3,7% w skali roku. Najbardziej podrożały towary i usługi w zakresie mieszkania (o 9,4%, w tym opał – o 24,0%, gaz ziemny – o 20,3% oraz ciepła woda – o 5,8%). Znacznie podniesiono ceny napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych (o 8,1%, w tym wyrobów tytoniowych – o 15,9%) oraz towarów i usług w zakresie restauracji i hoteli (o 6,3%). Ceny żywności i napojów bezalkoholowych wzrosły

o 2,9%, w tym pieczywa i produktów zbożowych – o 7,4% oraz warzyw – o 6,0%. Wzrosły również m.in. ceny mięsa (o 4,1%), napojów bezalkoholowych (o 3,8%) i ryb (o 3,4%). Tańszy był natomiast cukier (o 5,9%) i owoce (o 16,1%). Obniżyły się ceny towarów i usług związanych z transportem (o 2,4%, w tym paliw do prywatnych środków transportu – o 6,4%) oraz odzieży i obuwia (o 6,4%).

Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczony metodą średniej ruchomej w okresie grudzień 2007 r. – listopad 2008 r. w stosunku do poprzednich dwunastu miesięcy, podobnie jak odpowiednio przed miesiącem, wyniósł 4,4%. Ceny konsumpcyjne według **zharmonizowanego wskaźnika cen konsumpcyjnych (HICP)**⁸ wzrosły w tym okresie o 4,3%.

Wynagrodzenia i świadczenia społeczne

Odnotowany w listopadzie br., wzrost w ujęciu rocznym nominalnych i realnych płac w sektorze przedsiębiorstw był najniższy od grudnia ub. roku, ale nadal znaczny. Nieco wyższa niż w poprzednich miesiącach była dynamika siły nabywczej przeciętnych emerytur i rent z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych oraz rolników indywidualnych.

⁸ Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych (HICP) obliczany jest według ujednoliconej metodologii Unii Europejskiej przez kraje członkowskie oraz kandydujące do UE. Podstawę do opracowania HICP dla Polski stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług konsumpcyjnych oraz system wag oparty na strukturze spożycia indywidualnego w sektorze gospodarstw domowych (w 2008 r. - struktura spożycia z 2006 r. w cenach grudnia 2007 r.). Grupowanie towarów i usług konsumpcyjnych oparto na Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu opracowanej na potrzeby HICP (COICOP/HICP).

W listopadzie br. **przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw** wyniosło 3320,94 zł i było o 7,4% większe niż przed rokiem (w poprzednim miesiącu notowano wzrost o 9,8%, a w listopadzie ub. roku – o 12,0%). Wolniejszą niż przed miesiącem dynamikę płac w skali roku odnotowano w większości sekcji (z wyjątkiem hoteli i restauracji oraz wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, wodę). W największym stopniu zwiększyły się wynagrodzenia w górnictwie (o 13,6%), w związku z wypłatami nagród z okazji „Dnia Górnika”. Wysoką dynamikę obserwowano także w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, wodę (wzrost o 11,2%) oraz w sekcjach hotele i restauracje i budownictwo (wzrost po 9,3%), natomiast najniższą – w przetwórstwie przemysłowym (5,2%). Spośród działów/grup o znaczącym udziale w zatrudnieniu najbardziej dynamiczny wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto miał miejsce w następujących grupach/działach: górnictwo węgla kamiennego i brunatnego; wydobywanie torfu (17,8%), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (11,8%), sprzedaż i naprawa pojazdów samochodowych i motocykli; sprzedaż detaliczna paliw (9,8%) oraz wznoszenie budynków i budowli; inżynieria lądowa i wodna (9,7%).

W okresie styczeń–listopad br. **przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw** wyniosło 3155,98 zł i było o 10,5% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (wobec wzrostu o 9,5% przed rokiem). Wyższa niż przeciętnie dynamika płac notowana była m.in. w budownictwie (wzrost o 13,6%), górnictwie (13,0%) oraz obsłudze nieruchomości i firm (12,5%). Nieco wolniejsze tempo wzrostu płac obserwowano, podobnie jak w poprzednich okresach, w sekcji hotele i restauracje (9,6%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w poszczególnych sekcjach sektora przedsiębiorstw kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Ogółem					
	XI 2008		I–XI 2008			
	w zł	XI 2007=100	w zł	I–XI 2007=100	bez wypłat z zysku w zł	I– XI 2007=100
Sektor przedsiębiorstw	3320,94	107,4	3155,98	110,5	3150,79	110,6
w tym:						
Przemysł	3414,79	107,2	3163,83	109,9	3156,65	110,1
górnictwo.....	8162,72	113,6	5296,01	113,0	5285,24	114,4
przetwórstwo przemysłowe..	2937,05	105,2	2908,29	109,7	2902,68	109,8
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	4449,68	111,2	4151,23	110,2	4129,40	110,8
Budownictwo	3524,64	109,3	3347,77	113,6	3346,36	113,6
Handel i naprawy	2970,10	106,6	2943,62	109,8	2942,60	109,8
Hotele i restauracje	2316,53	109,3	2267,30	109,6	2265,37	109,6
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	3582,87	106,1	3440,78	110,8	3434,95	110,9
Obsługa nieruchomości i firm	3258,44	109,0	3210,54	112,5	3208,52	112,5

Fundusz płac w sektorze przedsiębiorstw w okresie styczeń–listopad br. zwiększył się w skali roku o 16,2% (wobec wzrostu o 14,6% przed rokiem).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w **sektorze publicznym** ukształtowało się w okresie styczeń–listopad br. na poziomie 3712,80 zł (tj. o 12,6% wyższym niż przed rokiem), a w listopadzie br. – 4359,69 zł (wzrost o 12,5% w skali roku). W **sektorze prywatnym** przeciętna płaca brutto w okresie jedenastu miesięcy br. wyniosła 3042,67 zł (tj. o 10,3% więcej niż odpowiednio w ub. roku), przy czym jej relacja w stosunku do przeciętnego wynagrodzenia w sektorze publicznym zmniejszyła się w ujęciu rocznym (z 83,6% do 82,0%). W listopadzie br. przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze prywatnym wyniosło 3110,07 zł i było o 6,4% wyższe niż przed rokiem.

W listopadzie br. **siła nabywcza przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw** była o 3,8% wyższa w ujęciu rocznym (wobec wzrostu odpowiednio o 5,6% przed miesiącem i o 8,3% przed rokiem). W okresie jedenastu miesięcy br. płaca realna brutto zwiększyła się w skali roku o 6,1% (w analogicznym okresie ub. roku notowano wzrost o 7,1%).

Liczba emerytów i rencistów oraz przeciętne miesięczne świadczenia brutto kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Liczba emerytów i rencistów		Przeciętne miesięczne świadczenie brutto			
	XI 2008				I–XI 2008	
	w tys.	XI 2007=100	w zł	XI 2007=100	w zł	I–XI 2007=100
Emerytury i renty z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych	7852,3	102,1	1448,44	110,7	1415,88	109,1
emerytury	5141,3	105,5	1549,81	110,5	1520,39	108,9
renty z tytułu niezdolności do pracy	1369,6	92,6	1145,90	109,2	1122,63	107,7
renty rodzinne	1341,5	100,0	1368,82	109,3	1336,77	108,1
Emerytury i renty rolników indywidualnych	1459,4	96,6	861,84	106,4	857,29	105,3

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w listopadzie br. była o 10,7% większa niż przed rokiem i wyniosła 1448,44 zł. W okresie styczeń–listopad br. ukształtowała się ona na poziomie 1415,88 zł, tj. zwiększyła się w skali roku o 9,1%. **Przeciętna miesięczna realna emerytura i renta brutto** w systemie pracowniczym w listopadzie br. w ujęciu rocznym była wyższa o 5,9% (wobec spadku o 1,9% w analogicznym miesiącu ub. roku). W okresie styczeń–listopad br. zwiększyła się o 3,9% w ujęciu rocznym (wobec nieznacznego wzrostu – o 0,3% przed rokiem).

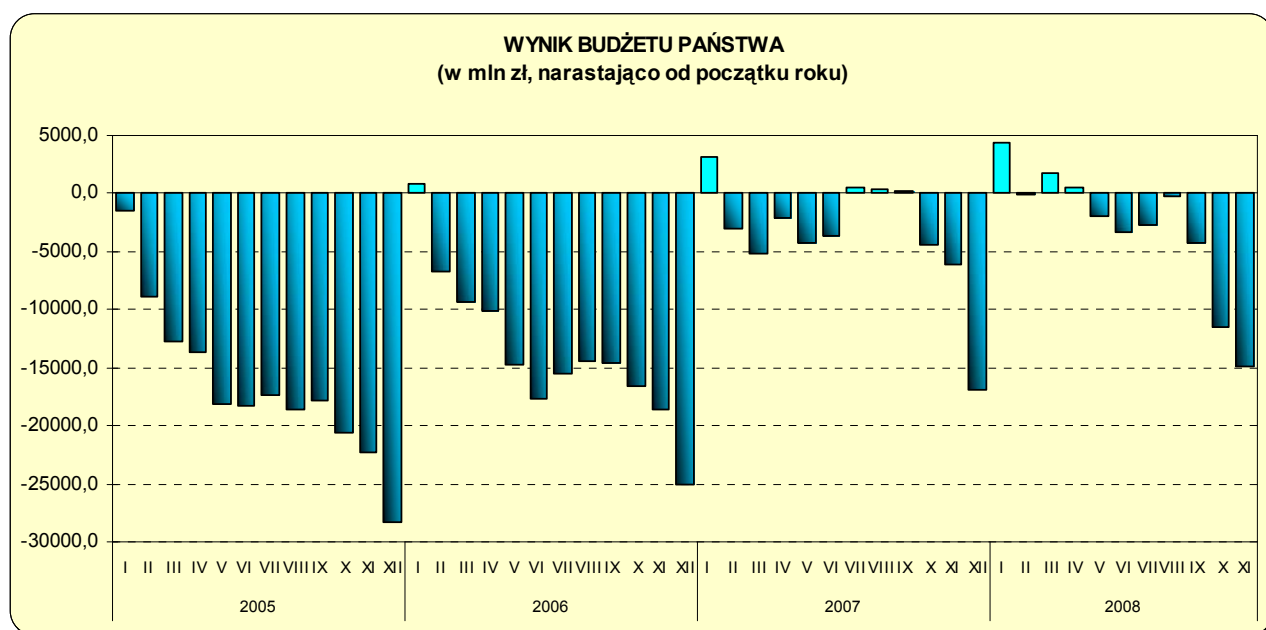
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w listopadzie br. wyniosła 861,84 zł i była o 6,4% wyższa niż przed rokiem. W okresie jedenastu miesięcy br. ukształtowała się ona na poziomie 857,29 zł, tj. o 5,3% wyższym niż w analogicznym okresie ub. roku. **Przeciętna miesięczna realna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych** w listopadzie br. była wyższa o 1,8% w skali roku (wobec spadku o 3,6% przed rokiem). W okresie styczeń–listopad br. była ona nieznacznie – o 0,3%, większa niż przed rokiem (w analogicznym okresie ub. roku wystąpił spadek o 1,3%).

Kwota brutto **zasiłków dla bezrobotnych** (bez składki na ubezpieczenie społeczne) wyniosła w okresie jedenastu miesięcy br. 1342,3 mln zł, tj. o 14,2% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku. W listopadzie br. wypłacono bezrobotnym 113,5 mln zł, tj. o 1,4% więcej niż w październiku br. oraz o 4,7% mniej niż przed rokiem.

Z tytułu **zasiłków i świadczeń przedemerytalnych** w listopadzie br. wypłacono 159,5 mln zł, tj. o 44,7% mniej niż przed rokiem i o 5,2% mniej niż w październiku br., a w okresie styczeń–listopad br. – 2465,4 mln zł, tj. o 30,7% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku.

Budżet państwa

W okresie styczeń–listopad br. dochody budżetu państwa⁹ wyniosły 235124,1 mln zł, wydatki – 249953,0 mln zł, deficyt – 14828,9 mln zł (odpowiednio 83,4%, 80,9% i 54,7% kwoty założonej w ustawie budżetowej na 2008 r.).

⁹ Opracowano na podstawie informacji Ministerstwa Finansów: „Szacunkowe dane o wykonaniu budżetu państwa za okres styczeń–listopad 2008 r.”

Dochody i wydatki budżetu państwa kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Ustawa budżetowa na 2008 r.	I–XI 2008				I–XI 2007
		wykonanie	realizacja ustawy budżetowej w %	I–XI 2007=100 ^{a)}	struktura w %	
Ogółem dochody	281892,1	235124,1	83,4	109,0	100,0	100,0
dochody podatkowe i niepodatkowe	246610,0	220942,2	89,6	105,9	94,0	96,7
podatki pośrednie	164890,0	144439,4	87,6	106,8	61,4	62,7
w tym podatek akcyzowy	52200,0	45560,4	87,3	103,4	19,4	20,4
podatek dochodowy od osób prawnych	27150,0	24227,9	89,2	114,1	10,3	9,8
podatek dochodowy od osób fizycznych	36154,0	34740,4	96,1	109,4	14,8	14,7
dochody państwowych jednostek budżetowych ^{b)}	17085,6	16394,2	96,0	x	7,0	x
w tym wpływy z cła	1993,0	1569,3	78,7	98,0	0,7	0,7
pozostałe dochody	1330,4	1140,3	85,7	x	0,5	1,7
środki z Unii Europejskiej i z innych źródeł niepodlegające zwrotowi ^{b)}	35282,1	14181,9	40,2	x	6,0	x
Wspólna Polityka Rolna i Rybacka	15078,0	9487,4	62,9	x	4,0	x
fundusze strukturalne i inne	20204,1	4694,5	23,2	x	2,0	x
Ogółem wydatki	308982,7	249953,0	80,9	112,7	100,0	100,0
w tym:						
obsługa długu krajowego	21885,1	19160,1	87,5	92,8	7,7	9,3
obsługa zadłużenia zagranicznego	5824,5	4758,2	81,7	100,3	1,9	2,1
rozliczenia z budżetem ogólnym UE z tyt. środków własnych	12083,3	10673,7	88,3	x	4,3	x
dotacje dla:						
Funduszu Emerytalno-Rentowego	15158,9	13363,3	88,2	104,3	5,3	5,8
Funduszu Ubezpieczeń Społecznych	33230,0	29656,6	89,2	145,6	11,9	9,2
subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego	40685,0	39885,3	98,0	110,5	16,0	16,3
Deficyt budżetu państwa	-27090,6	-14828,9	54,7	x	x	x
Finansowanie deficytu						
źródła krajowe	20117,0	11259,5	56,0	x	x	x
źródła zagraniczne	6973,6	3569,4	51,2	x	x	x

^{a)} Wskaźniki dynamiki obliczono porównując dane szacunkowe z okresu I–X 2008 r. z danymi z wykonania budżetu państwa za analogiczny okres 2007 r.

^{b)} Od kwietnia 2007 r. z dochodów państwowych jednostek budżetowych została wyłączona pozycja „Środki z Unii Europejskiej i z innych źródeł niepodlegające zwrotowi”, w związku z powyższym dane są nieporównywalne z poprzednio publikowanymi.

W okresie styczeń–listopad br. realizacja ustawy budżetowej w zakresie dochodów była o 10,8 pkt niższa niż przed rokiem. Wpływy z podatków pośrednich zwiększyły się o 6,8%, w tym z podatku akcyzowego - o 3,4%. Ich udział w łącznej kwocie dochodów wyniósł odpowiednio

61,4% i 19,4%, wobec 62,7% i 20,4% w okresie styczeń–listopad ub., roku. Udział dochodów państwowych jednostek budżetowych w łącznej kwocie dochodów wyniósł 7,0%. Wyższe niż przed rokiem były wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych (o 14,1%) oraz z podatku dochodowego od osób fizycznych (o 9,4%), a ich udział w dochodach ogółem wyniósł odpowiednio 10,3% i 14,8%, wobec odpowiednio 9,8% i 14,7% w okresie styczeń–listopad ub. roku. Dochody budżetu państwa z tytułu napływu środków z Unii Europejskiej i z innych źródeł niepodlegające zwrotowi stanowiły w okresie jedenastu miesięcy br. 6,0% dochodów ogółem. Najwięcej środków napłynęło w ramach Wspólnej Polityki Rolnej i Rybackiej – 4,0% dochodów ogółem.

Realizacja ustawy budżetowej w zakresie wydatków w okresie styczeń–listopad br. była o 4,7 pkt niższa niż przed rokiem. Wypłaty subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego (gmin, powiatów i województw) wyniosły 39885,3 mln zł (w tym środki przekazane na zadania oświatowe za grudzień br. – 2356,6 mln zł) i stanowiły 98,0% kwoty tej subwencji założonej w ustawie. Udział subwencji w wydatkach ogółem wyniósł 16,0%, wobec 16,3% w okresie styczeń–listopad ub. roku. Wydatki na obsługę długu krajowego i zagranicznego stanowiły 9,6% wydatków ogółem (przed rokiem 11,4%). W stosunku do okresu jedenastu miesięcy ub. roku zwiększyły się dotacje dla Funduszu Emerytalno-Rentowego (o 4,3%) oraz Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (o 45,6%).

Wydatki bieżące jednostek budżetowych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I–X 2008			I–X 2007	
	wykonanie w mln zł	realizacja ustawy budżetowej	2007=100	struktura	
				w %	
Ogółem wydatki bieżące jednostek budżetowych.....	39722,1	77,1	114,0	100,0	100,0
w tym:					
transport i łączność	3067,7	102,5	157,2	7,7	5,6
nauka.....	950,7	80,1	97,7	2,4	2,8
oświata i wychowanie	954,7	78,0	122,7	2,4	2,2
szkolnictwo wyższe	16,6	62,5	94,9	0,0	0,0
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	148,4	76,8	122,1	0,4	0,3
ochrona zdrowia.....	2027,1	75,4	115,7	5,1	5,0
pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	73,5	75,4	143,3	0,2	0,1
administracja publiczna.....	6599,4	76,3	106,1	16,6	17,9
urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa.....	1280,4	78,1	108,0	3,2	3,4
wymiar sprawiedliwości	6451,4	79,7	112,3	16,2	16,5
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa ...	7575,6	78,1	114,7	19,1	19,0
obrona narodowa.....	7673,9	71,0	116,6	19,3	18,9

W okresie styczeń–październik br. **wydatki bieżące jednostek budżetowych** były o 14,0% wyższe niż przed rokiem, a ich udział w ogólnej kwocie wydatków wyniósł 17,6% (wobec 17,5% w analogicznym okresie ub. roku).

Pieniądz

Stan zasobów pieniądza wyniósł w końcu listopada br. 647915,9 mln zł i był o 12173,5 mln zł (o 1,9%) wyższy niż w końcu października br. oraz o 98960,6 mln zł (o 18,0%) większy niż przed rokiem.

W analizowanym okresie podaż pieniądza (M3) oraz aktywa systemu bankowego generujące pieniądź kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2007	2008		zmiana w stosunku do	
	XI	X	XI	XI 2007	X 2008
	stan w końcu okresu				
	w mln zł				
Podaż pieniądza (M3)	548955,3	635742,4	647915,9	98960,6	12173,5
Pieniądz gotówkowy w obiegu	75498,5	90677,4	89997,4	14498,9	-680,0
Depozyty i inne zobowiązania	460590,4	536793,4	549153,2	88562,8	12359,8
Pozostałe składniki M3	12866,4	8271,5	8765,3	-4101,1	493,8
Aktywa zagraniczne netto	130151,6	60015,9	65353,9	-64797,7	5338,0
Aktywa krajowe netto	418803,7	575726,5	582562,0	163758,3	6835,5
Saldo pozostałych pozycji (netto)	-107089,3	-126503,6	-128579,8	-21490,5	-2076,2

Zasoby pieniądza gotówkowego w obiegu (poza kasami banków) w końcu listopada br. wyniosły 89997,4 mln zł i zmniejszyły się w stosunku do października br. o 0,7%, zaś w stosunku do listopada ub. roku wzrosły o 19,2%.

Na koniec listopada br. w strukturze podaży pieniądza (M3) główną pozycją były **depozyty i inne zobowiązania** w wysokości 549153,2 mln zł. Ich wartość była wyższa w porównaniu ze stanem na koniec października br. o 102,3%. Wzrosły depozyty i inne zobowiązania wobec gospodarstw domowych – o 7384,4 mln zł (o 2,4%), instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych – o 140,0 mln zł (o 1,0%), niemonetarnych instytucji finansowych – o 1282,0 mln zł (o 4,0%), funduszy ubezpieczeń społecznych – o 2696,3 mln zł (o 19,1%) oraz przedsiębiorstw – o 1211,6 mln zł (o 0,9%). Natomiast zmniejszyły się depozyty i inne zobowiązania wobec instytucji samorządowych o 354,5 mln zł (o 1,3%).

W stosunku do stanu na koniec listopada ub. roku depozyty i inne zobowiązania wzrosły o 88562,8 mln zł (o 19,2%), w tym depozyty i inne zobowiązania wobec gospodarstw domowych o 62934,8 mln zł (o 24,9%), instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych – o 1915,5 mln zł (o 15,5%), przedsiębiorstw – o 3144,4 mln zł (o 2,2%), niemonetarnych instytucji finansowych – o 9363,1 mln zł (o 38,9%), instytucji samorządowych o 1540,8 mln zł (o 6,3%), funduszy ubezpieczeń społecznych – o 9664,3 mln zł (o 134,8%).

Pozostałe składniki M3 wyniosły w końcu listopada br. 8765,3 mln zł. Wartość tej pozycji zwiększyła się w stosunku do końca października br. o 6,0%, zaś w ujęciu rocznym – zmniejszyła się o 31,9%.

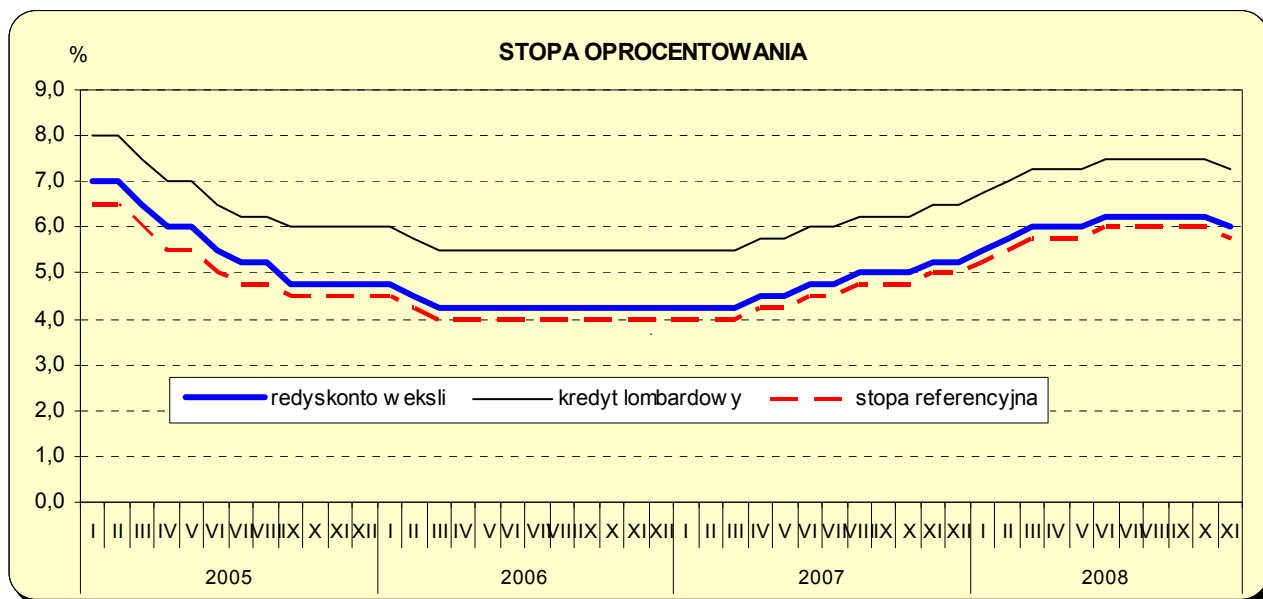
Najwyższy udział w strukturze zasobów pieniądza miały **należności**, których przyrost był jednocześnie głównym czynnikiem generującym pieniądz. Wyniosły one 618250,2 mln zł i zwiększyły się w porównaniu z październikiem br. o 6304,9 mln zł (o 1,0%), w tym należności od gospodarstw domowych wzrosły o 2506,0 mln zł (o 0,7%), od przedsiębiorstw – o 4720,3 mln zł (o 2,1%), od instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych – o 58,8 mln zł (o 2,8%), instytucji samorządowych – o 344,1 mln zł (o 2,0%). Zmniejszył się stan należności niemonetarnych instytucji finansowych o 1325,0 mln zł (o 6,0%). Należności od funduszy ubezpieczeń społecznych w końcu listopada wyniosły 0,7 mln zł.

W stosunku do stanu sprzed roku należności były wyższe o 147859,8 mln zł (o 31,4%), w tym należności od gospodarstw domowych wzrosły o 96846,7 mln zł (o 37,9%), od przedsiębiorstw – o 47193,7 mln zł (o 26,5%), od niemonetarnych instytucji finansowych – o 2901,0 mln zł (o 16,3%), od instytucji samorządowych – o 787,6 mln zł (o 4,6%), od instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych – o 633,8 mln zł (o 41,4%). Należności od funduszy ubezpieczeń społecznych przed rokiem wyniosły 503,7 mln zł.

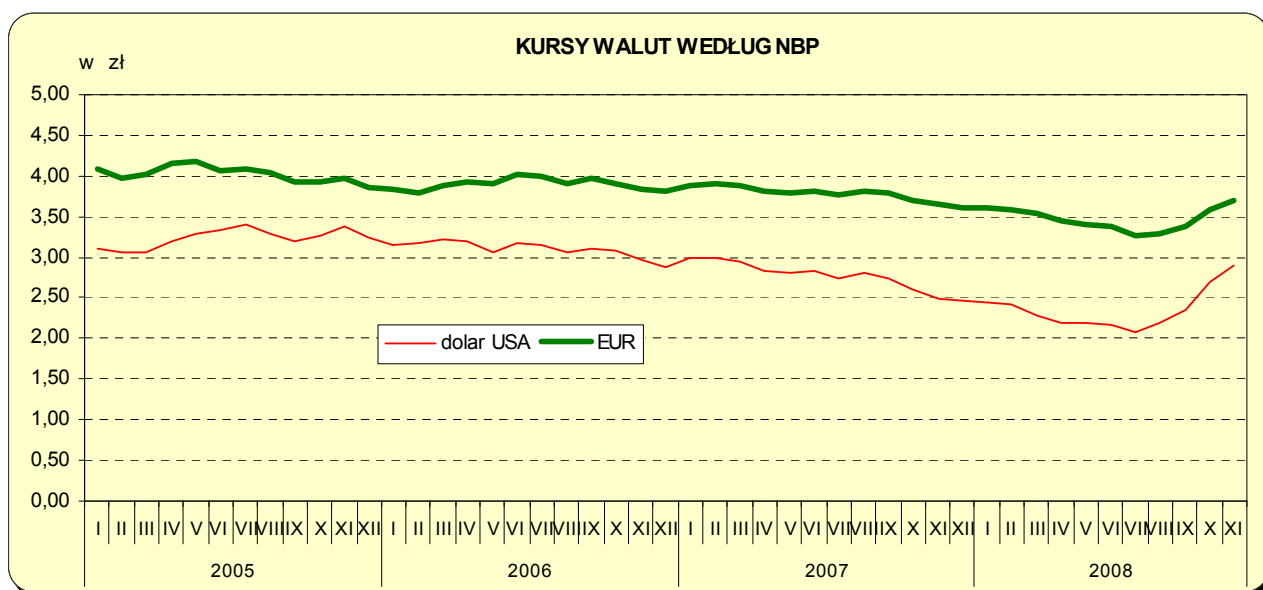
Dodatni wpływ na kreację pieniądza miało **zadłużenie netto instytucji rządowych szeregu centralnego**, które wyniosło w końcu listopada br. 92891,6 mln zł i wzrosło o 2606,8 mln zł (o 2,9%) w porównaniu z końcem października br., a w stosunku do listopada ub. roku – o 37389,0 mln zł (o 67,4%).

Ujemny wpływ na kreację pieniądza wywarł spadek wartości **aktywów zagranicznych netto**, które w końcu listopada br. wyniosły 65353,9 mln zł; a ich wartość od października br. zwiększyła się o 5338,0 mln zł (o 8,9%), w porównaniu ze stanem na koniec listopada ub. roku spadła natomiast o 64797,7 mln zł. Czynnikiem obniżającym stan zasobów pieniądza było ujemne **saldo pozostałych pozycji netto** w kwocie 128579,8 mln zł, które pogłębiło się w relacji do stanu na koniec października br. o 2076,2 mln zł, a w stosunku do analogicznego okresu ub. roku – o 21490,5 mln zł.

Z dniem 27 listopada br. zostały obniżone obowiązujące w Narodowym Banku Polskim podstawowe **stopy procentowe**: stopa redyskontowa weksli z 6,25% na 6,00%, stopa kredytu lombardowego z 7,50% na 7,25%, stopa depozytowa z 4,50% na 4,25% oraz stopa referencyjna z 6,00% na 5,75%.

Średni miesięczny **kurs euro** w Narodowym Banku Polskim wyniósł w listopadzie br. 372,07 zł/100EUR tj. o 3,8% więcej niż przed miesiącem i o 1,8% więcej niż przed rokiem.

Średni miesięczny **kurs dolara amerykańskiego** w Narodowym Banku Polskim wyniósł w listopadzie br. 292,09 zł/100USD i wzrósł o 17,2% w porównaniu z październikiem br. oraz o 8,3% w stosunku do listopada ub. roku.

*

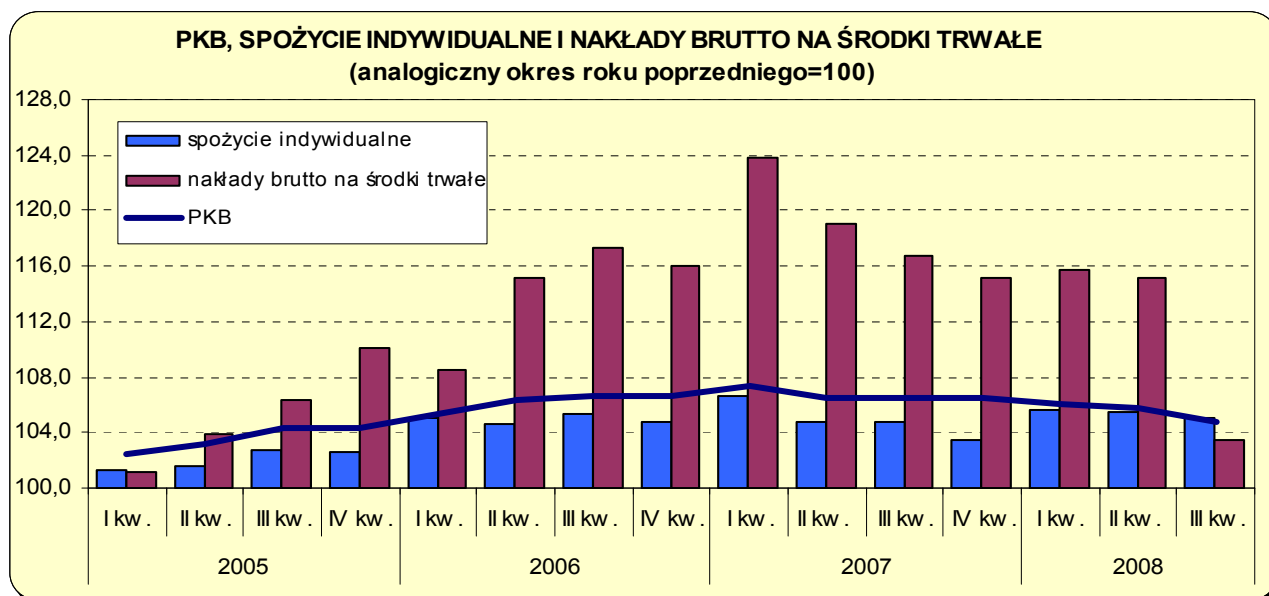
*

*

Produkt krajowy brutto

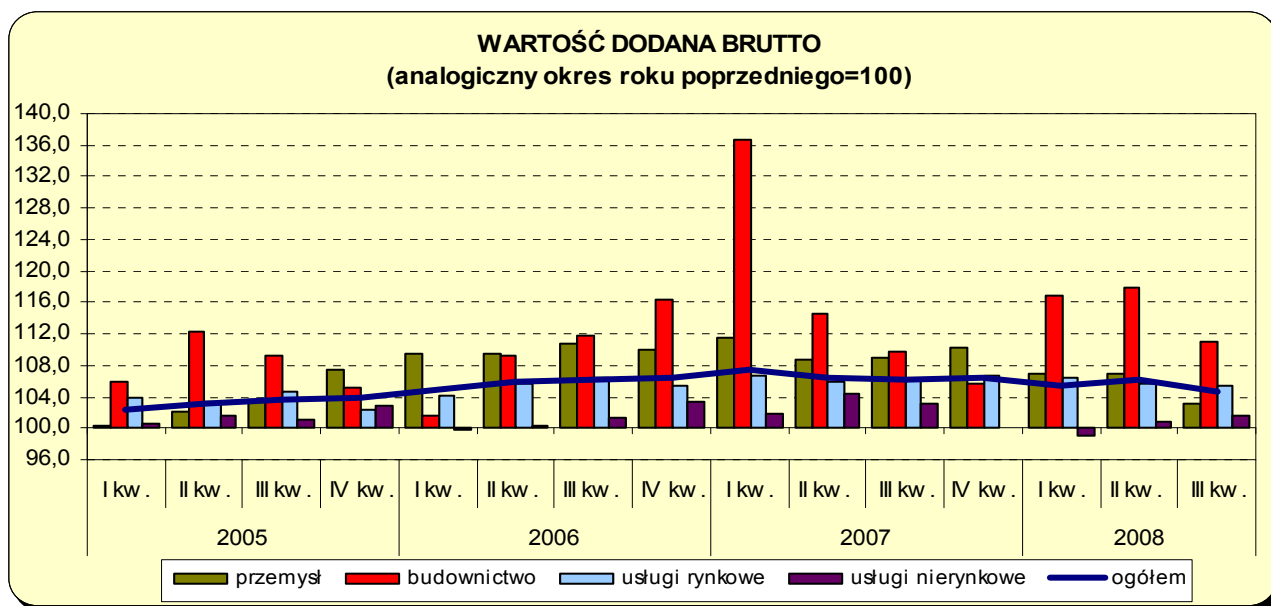
Według wstępnych danych, produkt krajowy brutto w cenach stałych w III kwartale br. był wyższy w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku o 4,8% (wobec 6,5% przed rokiem i 5,8% w II kwartale br.). W okresie styczeń–wrzesień br. produkt krajowy brutto był wyższy w ujęciu rocznym o 5,5%.

W III kwartale br. tempo wzrostu popytu krajowego było nieznacznie wolniejsze niż PKB i wyniosło 4,3% (wobec 8,6% przed rokiem i 6,0% w II kwartale br.). Wpływ spożycia ogółem na dynamikę PKB był podobny jak w II kwartale br. (3,2 pkt), zmniejszył się natomiast znacznie wpływ popytu inwestycyjnego (z 2,9 pkt do 0,7 pkt).

Nakłady brutto na środki trwałe w III kwartale br. były o 3,5% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 15,2% w II kwartale br.), a w okresie trzech kwartałów br. ich wzrost wyniósł 10,7%. Stopa inwestycji ukształtowała się na poziomie 20,4%, wobec 20,7% przed rokiem.

Wartość dodana brutto w gospodarce narodowej w III kwartale br. była o 4,7% wyższa niż przed rokiem. Podobnie jak w dwóch poprzednich kwartałach, najwyższą dynamikę odnotowano w budownictwie, a najniższą w usługach nierynkowych (wzrost odpowiednio o 11,0% i 1,7%). W sektorze usług rynkowych wartość dodana brutto zwiększyła się o 5,4%, a w przemyśle o 3,1%.

W III kwartale br. notowano wyższą dynamikę eksportu niż importu (wzrost odpowiednio o 7,1% oraz 5,9%). Po obserwowanym w poprzednich kwartałach negatywnym wpływie popytu zagranicznego na dynamikę wzrostu gospodarczego, w III kwartale br. odnotowano jego pozytywny wpływ (0,3 pkt).

Po wyeliminowaniu wpływu czynników o charakterze sezonowym, wzrost produktu krajowego brutto w III kwartale br. w porównaniu z poprzednim kwartałem wyniósł 1,2%.

Produkt krajowy brutto^{a)} niewyrównany sezonowo (ceny bieżące)

Wyszczególnienie	2006	2007						2008			
	kwartały – w mln zł										
	I–IV	I–IV	I–III	I	II	III	IV	I	II	III	I–III
Spożycie.....	856 020,3	922 803,7	692 615,5	230 171,8	231 665,0	230 778,7	230 188,2	248 861,6	249 858,8	249 913,9	748 634,3
w tym:											
indywidualne	652 826,4	701 460,7	526 701,4	175 741,5	174 767,2	176 192,7	174 759,3	193 691,8	191 894,0	193 084,6	578 670,4
publiczne	193 707,8	211 027,5	158 006,0	51 906,0	54 205,0	51 895,0	53 021,5	52 401,0	55 005,0	53 881,1	161 287,1
Akumulacja brutto	223 162,5	285 742,6	174 193,4	45 834,5	60 119,6	68 239,3	111 549,2	55 072,9	70 416,5	73 440,2	198 929,6
w tym nakłady brutto na środki trwałe	208 308,4	253 791,7	151 917,6	38 501,1	53 322,6	60 093,9	101 874,1	45 348,5	63 269,9	63 765,2	172 383,6
Eksport.....	427 776,3	479 565,1	352 879,9	114 017,9	116 947,8	121 914,2	126 685,2	125 259,5	127 381,6	125 254,3	377 895,4
Import	446 927,7	512 845,1	376 753,7	120 338,2	126 141,0	130 274,5	136 091,4	133 859,5	137 756,7	136 504,7	408 120,9
Popyt krajowy	1 079 182,8	1 208 546,3	866 808,9	276 006,3	291 784,6	299 018,0	341 737,4	303 934,5	320 275,3	323 354,1	947 563,9
Produkt krajowy brutto	1 060 031,4	1 175 266,3	842 935,1	269 686,0	282 591,4	290 657,7	332 331,2	295 334,5	309 900,2	312 103,7	917 338,4
Wartość dodana brutto.....	931 179,1	1 027 631,2	738 619,3	239 872,1	246 657,5	252 089,7	289 011,9	261 868,9	271 864,5	272 634,7	806 368,1
w tym:											
przemysł	229 902,5	251 991,5	178 857,4	60 852,3	56 847,9	61 157,2	73 134,1	64 066,5	59 322,3	62 150,1	185 538,9
budownictwo	59 777,1	75 184,7	46 673,6	10 407,4	15 795,9	20 470,3	28 511,1	14 000,6	20 514,6	24 431,8	58 947,0
usługi rynkowe	465 856,4	509 727,8	371 183,0	116 890,9	128 291,6	126 000,5	138 544,8	131 576,9	143 048,6	139 722,0	414 347,5
w tym:											
handel i naprawy	175 760,9	189 932,3	140 047,2	46 933,9	45 478,6	47 634,7	49 885,1	54 824,4	51 817,3	53 458,5	160 100,2
transport, gospodarka magazynowa i łączność	68 480,4	72 118,6	52 591,8	14 616,1	17 120,9	20 854,8	19 526,8	16 454,9	17 771,6	22 104,3	56 330,8
usługi nierynkowe.....	135 713,5	146 213,5	107 629,4	40 289,2	33 472,4	33 867,8	38 584,1	40 794,3	33 914,0	34 624,1	109 332,4

^{a)} Szczegółowe informacje na stronie internetowej GUS w notatce pt. „Produkt krajowy brutto w III kwartale 2008 r.”

Adres internetowy: http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/PUBL_RN_produkt_krajowy_brutto_IIIkw.xls

Dynamika realna produktu krajowego brutto niewyrównanego sezonowo^{a)}

Wyszczególnienie	2006	2007						2008			
	kwartały – analogiczny okres poprzedniego roku=100										
	I–IV	I–IV	I–III	I	II	III	IV	I	II	III	I–III
Spożycie	105,2	104,7	105,1	106,1	104,7	104,6	103,3	104,0	103,9	104,0	104,0
w tym:											
indywidualne	105,0	105,0	105,4	106,7	104,8	104,8	103,5	105,6	105,5	105,1	105,4
publiczne	106,1	103,7	104,0	104,0	104,2	103,6	102,8	98,2	98,8	100,0	99,0
Akumulacja brutto	116,1	123,7	127,2	127,5	129,8	124,7	118,5	117,4	113,9	105,6	111,6
w tym nakłady brutto na środki trwałe	114,9	117,6	119,3	123,8	119,0	116,7	115,2	115,7	115,2	103,5	110,7
Eksport	114,6	109,1	109,4	111,2	108,0	109,0	108,4	111,1	108,5	107,1	108,8
Import	117,3	113,6	114,4	115,5	114,0	113,9	111,5	111,5	108,7	105,9	108,6
Popyt krajowy	107,3	108,6	108,9	109,1	109,0	108,6	107,8	106,2	106,0	104,3	105,5
Produkt krajowy brutto ..	106,2	106,7	106,8	107,4	106,5	106,5	106,5	106,0	105,8	104,8	105,5
Wartość dodana brutto...	106,0	106,6	106,7	107,5	106,4	106,3	106,4	105,5	106,1	104,7	105,4
w tym:											
przemysł	110,0	109,9	109,7	111,4	108,7	109,0	110,3	106,9	106,9	103,1	105,7
budownictwo	111,6	112,5	116,9	136,7	114,5	109,7	105,7	116,9	117,8	111,0	114,7
usługi rynkowe	105,5	106,4	106,3	106,6	106,0	106,3	106,8	106,5	105,6	105,4	105,8
w tym:											
handel i naprawy ...	104,0	104,9	105,3	107,5	103,8	104,7	103,7	112,1	109,8	106,4	109,4
transport, gospodarka magazynowa i łączność	109,5	104,0	103,7	103,7	104,0	103,5	104,6	104,7	109,2	105,7	106,5
usługi nierynkowe	101,2	102,3	103,1	101,9	104,5	103,2	100,1	99,1	100,8	101,7	100,4

^{a)} Ceny średnioroczne roku poprzedniego.

Dynamika realna produktu krajowego brutto wyrównanego sezonowo^{a)}

Wyszczególnienie	2006				2007				2008		
	kwartały – analogiczny okres poprzedniego roku=100										
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III
Spożycie.....	105,0	105,2	105,4	105,4	105,2	104,8	104,4	104,1	104,1	103,9	104,1
w tym:											
indywidualne.....	104,3	105,0	105,4	105,6	105,7	105,0	104,6	104,4	104,4	104,9	105,0
publiczne.....	107,0	105,6	105,0	104,6	103,8	103,8	102,8	102,3	100,7	100,3	101,4
Akumulacja brutto.....	107,9	116,4	118,5	121,4	125,8	125,9	124,5	119,1	115,2	110,9	106,3
w tym nakłady brutto na środki trwałe	111,1	114,7	117,2	116,4	119,9	116,4	117,4	115,8	112,1	111,8	105,8
Eksport	121,2	113,1	114,9	110,5	110,3	108,4	108,2	109,6	106,3	108,3	106,8
Import.....	127,8	113,3	116,9	116,6	114,2	114,2	113,9	112,6	109,1	111,0	106,9
Popyt krajowy	106,1	106,8	107,5	108,4	108,1	108,2	107,4	106,8	105,5	105,8	104,9
Produkt krajowy brutto	105,1	106,1	106,5	106,8	106,9	106,8	106,4	106,6	106,1	105,8	105,6
Wartość dodana brutto.....	106,8	103,8	106,2	106,8	106,5	107,3	105,8	106,6	105,2	105,7	105,8
w tym:											
przemysł.....	109,9	106,5	110,7	111,1	108,7	112,2	109,3	109,6	107,9	107,1	105,2
budownictwo.....	107,6	109,8	113,9	119,8	119,4	114,1	112,5	107,7	110,3	113,9	111,7
usługi rynkowe.....	104,5	104,7	105,9	106,1	106,2	106,7	106,1	106,8	106,6	105,7	106,1
w tym:											
handel i naprawy	103,2	102,9	104,4	105,6	106,5	104,9	104,0	104,5	105,9	108,3	108,0
transport, gospodarka magazynowa i łączność	109,3	108,6	110,3	106,8	104,4	105,0	103,7	106,1	107,1	106,3	106,0
usługi nierynkowe.....	102,2	100,6	101,5	101,8	102,1	101,9	101,1	100,0	99,5	100,2	100,8

^{a)} Ceny stałe przy roku odniesienia 2000.

Dynamika realna produktu krajowego brutto wyrównanego sezonowo^{a)}

Wyszczególnienie	2006				2007				2008		
	kwartały – okres poprzedni=100										
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III
Spożycie	101,4	101,3	101,3	101,2	101,2	101,0	100,9	100,9	101,2	100,9	101,0
w tym:											
indywidualne.....	101,2	101,5	101,5	101,3	101,3	100,8	101,1	101,1	101,3	101,3	101,2
publiczne.....	102,1	100,8	101,0	100,7	101,2	100,9	100,0	100,2	99,7	100,4	101,1
Akumulacja brutto.....	102,1	105,5	105,7	106,6	105,8	105,6	104,5	102,0	102,4	101,7	100,2
w tym nakłady brutto na środki trwałe	102,3	105,5	104,3	103,5	105,3	102,4	105,1	102,1	102,0	102,1	99,5
Eksport	106,4	99,4	101,4	103,1	106,1	97,7	101,2	104,5	103,0	99,5	99,8
Import.....	101,9	101,8	106,4	105,6	99,8	101,8	106,2	104,3	96,7	103,6	102,3
Popyt krajowy	102,2	101,4	102,4	102,2	102,0	101,4	101,7	101,6	100,7	101,7	100,8
Produkt krajowy brutto	101,6	101,6	101,9	101,4	101,7	101,6	101,5	101,7	101,2	101,3	101,2
Wartość dodana brutto	102,7	100,2	102,5	101,2	102,4	100,9	101,2	102,0	101,1	101,3	101,3
w tym:											
przemysł.....	104,4	99,4	104,7	102,2	102,1	102,6	102,0	102,5	100,5	101,9	100,1
budownictwo.....	102,0	105,3	104,9	106,3	101,7	100,6	103,5	101,7	104,2	103,9	101,6
usługi rynkowe.....	101,6	101,4	101,9	101,1	101,6	101,9	101,3	101,8	101,5	101,0	101,7
w tym:											
handel i naprawy.....	100,3	101,1	102,2	101,8	101,2	99,6	101,4	102,3	102,6	101,8	101,1
transport, gospodarka magazynowa i łączność	102,8	101,3	102,9	99,8	100,4	101,8	101,6	102,1	101,5	101,0	101,3
usługi nierynkowe.....	100,4	100,0	100,7	100,7	100,6	99,9	99,9	99,6	100,1	100,5	100,6

^{a)} Ceny stałe przy roku odniesienia 2000.

Skala wpływu poszczególnych kategorii na wzrost realny produktu krajowego brutto^{a)} (w pkt proc.)

Wyszczególnienie	2006	2007					2008		
	kwartały								
	I–IV	I–IV	I	II	III	IV	I	II	III
Popyt krajowy	7,3	8,7	9,3	9,2	8,8	8,0	6,3	6,2	4,5
Spożycie	4,2	3,8	5,3	3,9	3,8	2,4	3,4	3,2	3,2
w tym indywidualne	3,1	3,0	4,5	3,1	3,0	1,9	3,7	3,4	3,2
Akumulacja brutto	3,1	4,9	4,0	5,3	5,0	5,6	2,9	3,0	1,3
w tym nakłady brutto na środki trwałe	2,7	3,4	3,0	3,3	3,2	4,3	2,2	2,9	0,7
Saldo obrotów z zagranicą	-1,1	-2,0	-1,9	-2,7	-2,3	-1,5	-0,3	-0,4	0,3
<i>Produkt krajowy brutto</i>	<i>6,2</i>	<i>6,7</i>	<i>7,4</i>	<i>6,5</i>	<i>6,5</i>	<i>6,5</i>	<i>6,0</i>	<i>5,8</i>	<i>4,8</i>
<i>Wartość dodana brutto</i>	<i>5,2</i>	<i>5,8</i>	<i>6,8</i>	<i>5,6</i>	<i>5,5</i>	<i>5,6</i>	<i>4,9</i>	<i>5,3</i>	<i>4,1</i>

^{a)} Ceny stałe średnioroczne roku poprzedniego.

Wybrane wskaźniki sytuacji gospodarczej kraju

Wyszczególnienie	Listopad 2008		Styczeń-listopad 2008
	zmiany w % w stosunku do		
	listopada 2007	października 2008	okresu styczeń-listopad 2007
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw	+3,1	-0,2	+5,1
Bezrobotni zarejestrowani (stan w końcu okresu)	-18,7	+3,4	x
Wynagrodzenie miesięczne brutto w sektorze przedsiębiorstw..	+7,4	+2,4	+10,5
w tym w przemyśle	+7,2	+6,8	+9,9
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny stałe)	-8,9	-13,1	+4,4
górnictwo	-5,5	-7,6	+2,6
przetwórstwo przemysłowe.....	-8,4	-14,5	+4,7
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę.....	-15,0	+3,3	+1,5
Produkcja budowlano-montażowa (ceny stałe)	+5,5	-20,1	+13,9
Mieszkania oddane do użytkowania	-6,2	-18,2	+15,7

Wyszczególnienie	Wrzesień	Październik	Listopad
	zmiany w % w porównaniu z poprzednim miesiącem		
Ceny produkcji sprzedanej przemysłu.....	+0,3	-0,1	-0,5
Ceny produkcji budowlano-montażowej.....	+0,1	+0,1	-0,1
Ceny towarów i usług konsumpcyjnych.....	+0,3	+0,4	+0,2
żywność i napoje bezalkoholowe.....	+0,6	+0,8	+0,7
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe.....	+1,2	+0,7	+0,7
odzież i obuwie	+1,4	+0,3	-0,1
mieszkanie.....	+0,6	+0,9	+0,8
użytkowanie mieszkania i nośniki energii	+0,7	+1,1	+1,0
w tym nośniki energii	+1,1	+1,7	+1,7
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	+0,2	+0,2	+0,1
zdrowie.....	+0,2	+0,1	+0,1
transport	-1,5	-1,0	-2,7
w tym paliwa do prywatnych środków transportu	-2,4	-1,9	-5,8
łącznie.....	0,0	0,0	-0,1
rekreacja i kultura	-0,4	-0,3	-0,1
edukacja	+1,4	+1,1	+0,1
restauracje i hotele	+0,5	+0,4	+0,2
inne towary i usługi.....	0,0	-0,1	+0,1

Wybrane wskaźniki sytuacji gospodarczej kraju

Wyszczególnienie a – 2007, b – 2008		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Bezrobotni zarejestrowani (w tys.)	a	2365,8	2331,1	2232,5	2103,1	1985,1	1895,1	1856,1	1821,9	1777,8	1720,9	1719,4	1746,6
	b	1813,4	1778,5	1702,2	1605,7	1525,6	1455,3	1422,9	1404,4	1376,6	1352,3	1398,5	
Stopa bezrobocia ¹⁾ (w %)	a	15,1	14,8	14,3	13,6	12,9	12,3	12,1	11,9	11,6	11,3	11,2	11,2
	b	11,5	11,3	10,9	10,3	9,8	9,4	9,2	9,1	8,9	8,8	9,1	
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w tys. osób	a	5048	5070	5089	5105	5116	5144	5160	5182	5192	5220	5233	5241
	b	5348	5371	5384	5389	5390	5391	5400	5399	5404	5406	5394	
Produkcja sprzedana przemysłu ²⁾ :													
poprzedni miesiąc=100	a	100,2	97,9	114,7	91,4	103,0	100,2	98,1	100,9	105,7	109,7	95,2	91,5
	b	104,3	101,7	100,7	104,2	91,6	105,1	96,8	91,9	117,2	102,6	86,9	
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	115,4	113,0	111,3	112,6	108,1	105,6	110,4	108,9	105,4	110,8	108,5	106,4
	b	110,7	115,0	101,0	115,1	102,4	107,3	105,9	96,3	106,8	99,9	91,1	
Produkcja budowlano-montażowa ²⁾ :													
poprzedni miesiąc=100	a	37,9	110,5	119,0	110,6	113,2	111,2	101,4	108,5	104,1	115,4	83,7	147,5
	b	35,7	125,0	114,7	117,0	107,3	115,2	98,1	98,2	111,4	112,7	79,9	
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	160,5	156,7	139,1	136,9	116,3	103,7	118,5	114,4	100,2	104,3	111,0	113,0
	b	106,6	120,7	116,3	123,0	116,6	120,8	116,8	105,8	113,2	110,5	105,5	
Mieszkania oddane do użytkowania (od początku roku)	a	10186	18903	26979	35738	44146	52828	64355	75914	86952	102935	116483	133698
	b	14640	25617	35408	49123	58844	69262	83874	94945	106543	122088	134802	
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych:													
poprzedni miesiąc=100	a	100,4	100,3	100,5	100,5	100,5	100,0	99,7	99,6	100,8	100,6	100,7	100,3
	b	100,7	100,4	100,4	100,4	100,8	100,2	100,0	99,6	100,3	100,4	100,2	
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	101,6	101,9	102,5	102,3	102,3	102,6	102,3	101,5	102,3	103,0	103,6	104,0
	b	104,0	104,2	104,1	104,0	104,4	104,6	104,8	104,8	104,5	104,2	103,7	
grudzień poprzedniego roku=100	a	100,4	100,7	101,1	101,6	102,2	102,2	101,9	101,6	102,3	103,0	103,7	104,0
	b	100,7	101,1	101,5	101,8	102,6	102,9	102,8	102,4	102,8	103,2	103,4	
Wskaźniki cen produkcji sprzedanej przemysłu:													
poprzedni miesiąc=100	a	100,6	100,3	100,5	100,5	100,4	100,5	100,3	100,3	100,0	99,7	99,9	99,3
	b	101,2	100,6	100,2	99,9	100,8	100,4	99,9	100,2	100,3	99,9	99,5	
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	103,1	103,5	103,3	102,2	102,1	101,7	101,4	101,8	101,8	102,0	102,5	102,3
	b	102,9	103,2	102,9	102,3	102,7	102,6	102,1	102,0	102,3	102,6	102,2	
Wskaźniki cen produkcji budowlano-montażowej													
poprzedni miesiąc=100	a	100,5	100,8	101,0	101,1	101,1	100,9	100,6	100,6	100,5	100,5	100,2	100,2
	b	100,3	100,5	100,4	100,4	100,3	100,3	100,2	100,2	100,1	100,1	99,9	
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	104,8	105,6	106,5	107,3	108,1	108,7	108,9	109,0	108,8	108,6	108,6	108,4
	b	108,1	107,7	107,1	106,3	105,5	104,8	104,4	104,0	103,6	103,2	102,9	

¹⁾ Udział zarejestrowanych bezrobotnych w cywilnej ludności aktywnej zawodowo. ²⁾ Wskaźniki dynamiki obliczono przy wykorzystaniu cen stałych 2000 r.

(dok.)

Wyszczególnienie a – 2007, b – 2008		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie nominalne brutto														
w sektorze przedsiębiorstw ¹⁾ (w zł)		a	2663,55	2687,48	2852,71	2786,29	2776,92	2869,69	2893,71	2885,97	2858,83	2951,67	3092,01	3246,00
		b	2969,65	3032,70	3144,41	3137,74	3069,43	3215,32	3228,98	3165,14	3171,65	3241,81	3320,94	
poprzedni miesiąc=100		a	88,0	100,9	106,1	97,7	99,7	103,3	100,8	99,7	99,1	103,2	104,8	105,0
		b	91,5	102,1	103,7	99,8	97,8	104,8	100,4	98,0	100,2	102,2	102,4	
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100		a	107,8	106,4	109,1	108,4	108,9	109,3	109,3	110,5	109,5	111,0	112,0	107,2
		b	111,5	112,8	110,2	112,6	110,5	112,0	111,6	109,7	110,9	109,8	107,4	
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie realne brutto														
w sektorze przedsiębiorstw														
przeciętna miesięczna 2000=100		a	111,6	112,4	118,7	115,4	114,5	118,2	119,4	119,5	117,5	120,6	125,7	131,7
		b	119,8	121,8	125,8	125,2	121,4	126,9	127,4	125,4	125,3	127,6	130,4	
Wskaźnik rentowności obrotu brutto ²⁾ - od początku roku (w %)		a	.	.	6,1	.	.	6,5	.	.	6,4	.	.	6,1
		b	.	.	5,8	.	.	6,0	.	.	5,7	.	.	
Wskaźnik rentowności obrotu netto ³⁾ - od początku roku (w %)		a	.	.	4,9	.	.	5,3	.	.	5,2	.	.	5,0
		b	.	.	4,6	.	.	4,8	.	.	4,5	.	.	
Wynik budżetu państwa - od początku roku (w mln zł)		a	3144,1	-2992,3	-5177,0	-2090,9	-4297,2	-3646,6	541,3	304,1	178,9	-4403,9	-6024,8	-15956,4
		b	4407,3	-136,6	1802,9	554,3	-1876,9	-3380,7	-2744,7	-317,4	-4224,6	-11485,3	-14828,9	
Średnie kursy walut w zł – NBP:														
100 dolarów USA		a	298,37	298,05	293,59	282,79	279,97	283,99	275,00	279,81	272,86	260,42	249,15	247,54
		b	245,37	243,05	228,16	218,52	219,04	216,94	206,74	219,26	234,97	269,80	292,09	
100 euro		a	387,87	389,58	388,69	381,92	378,24	380,79	376,85	381,00	378,99	370,52	365,56	360,42
		b	360,80	358,25	353,74	344,44	340,69	337,60	326,00	328,84	337,12	358,55	372,07	
Handel zagraniczny w mln zł														
eksport		a	29591,6	29800,9	34261,5	30665,1	32077,8	32169,4	31487,5	31682,3	33712,0	37949,7	35139,0	28018,8
		b	33281,3	35140,7	33848,5	37087,1	32344,3	33774,0	33332,3	29592,0	35645,5	34808,9	.	
import		a	34425,0	33553,3	40308,0	36233,8	37771,0	38482,2	38662,5	35653,3	39623,0	43880,5	41968,5	36267,3
		b	38767,5	40868,7	41485,5	43550,8	39203,1	41460,8	40943,8	36188,8	42497,9	42776,3	.	
saldo		a	-4833,4	-3752,4	-6046,5	-5568,7	-5693,2	-6312,8	-7175,0	-3971,0	-5911,0	-5930,8	-6829,5	-8248,5
		b	-5486,2	-5728,0	-7637,0	-6463,7	-6858,8	-7686,8	-7611,5	-6596,8	-6852,4	-7967,4	.	

¹⁾ Łącznie z obowiązkową składką na ubezpieczenia społeczne. ²⁾ Relacja wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności. ³⁾ Relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności.

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne dla Unii Europejskiej

Wyszczególnienie	PKB		Handel zagraniczny				Zharmonizowana stopa bezrobocia ^{a)}		Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych		Produkcja przemysłowa ^{b)}	
			eksport	import	saldo							
	2007	III kw. 2008 ^{a)}	I-IX 2008			I-IX 2007	X 2007	X 2008	XI 2007	XI 2008	X 2007	X 2008
	zmiana w % w ujęciu rocznym				w mld euro		w %		zmiana w % w ujęciu rocznym			
UE-27	2,9	0,8	6,9	7,1	3,1	2,8 ^{c)}	4,1	-5,3 ^{c)}
Strefa Euro-15.....	2,6	0,6	7,3	7,7	3,1	2,1 ^{c)}	4,4	-5,6 ^{c)}
Austria	3,1	1,5	7	7	0,0	0,3	4,3	3,0	3,2	2,3 ^{c)}	5,0	.
Belgia	2,8	1,3	6	10	5,4	13,0	7,1	6,6	2,9	3,2	1,1 ^{c)}	-5,0 ^{c)}
Bułgaria	6,2	.	22	24	-7,4	-5,7	6,2	5,6	11,4	8,8	9,7 ^{c)}	-1,9 ^{c)}
Cypr.....	4,4	3,5	7	19	-4,7	-3,8	3,8	3,8	3,2	3,1	5,7 ^{c)}	.
Dania	1,6	-1,4	11	9	2,8	2,0	3,5	3,2	2,5	2,8	3,0	-4,5
Estonia.....	6,3	.	7	-2	-2,0	-2,6	4,1	7,5	9,3	8,5	6,3	-11,0
Finlandia.....	4,5	1,4	3	7	3,2	4,8	6,7	6,4	2,2	3,5	4,8	-1,2
Francja.....	2,2	0,6	5	10	-50,2	-34,6	8,0	8,2	2,6	1,9	4,4	-7,5
Grecja	4,0	3,1	1	-3	-27,3	-28,9	8,0	.	3,9	3,0	0,3	-4,5 ^{c)}
Hiszpania.....	3,7	0,9	2	1	-72,2	-72,6	8,5	12,8	4,1	2,4	2,5	-12,8
Irlandia	6,0	.	-5	-4	20,2	22,2	4,7	7,1	3,5	2,1	12,4	-10,0 ^{c)}
Litwa	8,9	2,9	34	24	-3,8	-3,9	4,1	4,7	7,9	9,2	6,7	-2,4
Luksemburg.....	5,2	.	8	9	-3,1	-2,8	4,0	4,2	4,0	2,0	-0,9	-13,1 ^{c)}
Łotwa.....	10,2	-2,9	18	0	-3,1	-3,9	5,5	7,2	13,7	11,6	-1,5	-9,0
Malta	3,9	.	-13	-4	-1,0	-0,9	6,3	5,7	2,9	4,9	.	.
Niderlandy	3,5	1,6	12	12	31,9	29,5	2,9	2,7	1,8	1,9 ^{c)}	7,9 ^{c)}	-1,7 ^{c)}
Niemcy	2,5	0,8	6	8	142,3	145,7	8,1	7,1	3,3	1,4	6,7	-3,8
Polska	6,7	5,6	18	21	-17,3	-12,9	8,7	6,4	3,7	3,6	8,9	0,2
Portugalia	1,9	0,6	4	11	-16,9	-13,7	7,9	7,8	2,8	1,4	3,7	-2,9
Republika Czeska ..	6,0	4,2	19	17	3,8	2,5	4,9	4,4	5,1	4,1	8,0 ^{c)}	-6,1 ^{c)}
Rumunia	6,2	.	20	17	-17,2	-15,0	6,1	.	6,8	6,8	3,6	-3,2 ^{c)}
Słowacja	10,4	7,6	20	19	-0,8	-0,8	10,7	10,0	2,3	3,9	12,5	0,1 ^{c)}
Słowenia	6,8	3,5	10	14	-1,4	-0,6	4,5	4,3	5,7	2,9	7,8	-3,0 ^{c)}
Szwecja	2,5	0,3	5	8	7,5	9,6	5,9	6,7	2,4	2,4	0,9	-6,2
Węgry	1,1	0,5	11	10	0,1	-0,2	7,7	8,1	7,2	4,1	6,2	-7,2
Wielka Brytania....	3,0	1,0	0	-3	-91,7	-100,7	5,1	.	2,1	4,1	1,6	-5,5
Włochy	1,5	-0,9	5	6	-9,9	-7,7	6,3	.	2,6	2,7	-1,1	-6,9

^{a)} Dane wyrównane sezonowo.

^{b)} Dane wyrównane dniami roboczymi.

^{c)} Prognoza.

Źródło: Eurostat – stan na 22.12.2008 r., GUS.